

revista forțelor terestre

REVISTĂ DE TEORIE MILITARĂ EDITATĂ DE
STATUL MAJOR AL FORTELOR TERESTRE

Anul LIV

Nr. 4

2008

FONDATĂ ÎN 1954 SUB TITLUL „REVISTA ARMELOR”

COPYRIGHT:

sunt autorizate orice reproduceri, fără perceperea taxelor aferente, cu condiția indicării exacte a numărului și a datei de apariție a publicației.

GRAFICA:

Locotenent-colonel Dragoș ANGHELACHE
anghelache.dragos@forter.ro

Responsabilitatea integrală a asumării intelectuale a articolelor trimise redacției aparține autorilor.

CUPRINS

Transformarea forțelor terestre

Comunicarea managerială la nivelul unităților militare aparținând forțelor terestre 9

Locotenent-colonel ing.(r.) Petru HARABAGIU

Forțele speciale - alternativă a forțelor clasice în războiul special 25

Colonel (r.) prof.univ.dr. Lucian STĂNCILĂ, Colonel Vasile CERBU

Formarea gradațiilor și soldaților voluntari 33

Locotenent-colonel Ștefan CORDEA

Tactică generală

„Getica ‘08“ la final 40

Maior Luigi-Mihail COJOCARU

Comanda și controlul pe timpul planificării și desfășurării operațiilor militare întrunite (1) 43

Colonel Vasile HERMENEANU

Supraviețuirea în zonele tropicale (1) 51

Colonel Ionel IRIMIA

Tactică de specialitate

- Deplasarea și îmbarcarea batalionului logistic pentru dislocare
într-un teatru de operații 64
Căpitan Ionel GAVRILĂ
- Mentenanța – componentă de bază a logisticii 74
Maior dr. ing. Sorin ENACHE
- ## **Teatre de operații**
- Experiența acumulată în Teatrul de Operații Afganistan –
ANA TRAINING 83
Maior Dragoș MATEI
- Adaptarea militarilor români la specificul zonei
din teatrul de operații I.S.A.F. III 88
Căpitan Florian VINTILESCU
- Domeniul dreptului internațional privat
și marile sisteme juridice (2) 90
Mariana ANCUȚ
- Terorismul informatic – modalitate de desfășurare a terorismului 96
Jurist Lorena MAZILU
- O pregătire psihologică pentru lupta manipulării,
cea mai sângeroasă armă 112
Gabriela NICULA
- Diplomația preventivă/ preemptivă, fals tratat de securitate 116
Isabela ANCUȚ
- ## **Logistică**
- Pachetizarea, paletizarea și containerizarea materialelor
pentru transportul acestora într-un teatru de operații 135
Căpitan Ionel GAVRILĂ

Educație, instrucție și învățământ

Dependența societății moderne de transportul maritim (1) <i>Cristina IGNAT</i>	150
Dinamica cooperării în arealul Mării Negre (1) <i>Maior Lucian VIERU, Maior Ionuț BAZGA</i>	163
Roluri și funcții educative ale comandantului de subunitate. Interferențe și modalități de realizare <i>Locotenent Lucian PĂTRU, Locotenent Daniel DAVID</i>	176
Comunicarea și informația în procesele manageriale din armată <i>Petru Harabagiu</i>	182
Modalități eficiente de instruire a soldaților/ gradaților voluntari în domeniul comunicațiilor digitale <i>Căpitan Ionel CRĂCIUN, Locotenent Daniel ȘERBAN</i>	198
Ceremoniile și onorurile militare – între responsabilitate și onoare <i>Maior Cristian MITREA</i>	204
Fazele programului de activitate fizică <i>Plutonier Andrei IONAȘ</i>	212
Curriculum istorie, actualitate și perspective <i>Maior ing. Nicolaie GOGHIU</i>	218
Tehnică militară și armamente	
Artileria terestră a partenerilor din Alianță <i>Maior Ciprian PUȘCAȘU</i>	230
Armele neconvenționale și neletale (2) <i>Locotenent-colonel dr. chim. Gabriel ACHIM, Maior dr. Daniel MOȘTEANU</i>	237

Cuprins

Tancul francez AMX 30	242
<i>Locotenent-colonel Dragoș ANGHELACHE</i>	
AMX-30 D	247
<i>Locotenent-colonel Dragoș ANGHELACHE</i>	
Tancul AMX-32	250
<i>Locotenent-colonel Dragoș ANGHELACHE</i>	
Tancul Leclerc	254
<i>Locotenent-colonel Dragoș ANGHELACHE</i>	
Semnal editorial	
Generalul Leonard Mociulschi în conștiința românilor	269
<i>Locotenent-colonel Dragoș ANGHELACHE</i>	
Revista Academiei Forțelor Terestre	273
<i>Locotenent-colonel Dragoș ANGHELACHE</i>	
Prolegomene – istoria gândirii militare românești	275
<i>Locotenent-colonel Dragoș ANGHELACHE</i>	
Bazele dozimetriei	278
<i>Locotenent-colonel Dragoș ANGHELACHE</i>	

TRANSFORMAREA
FORTELOR
TERESTRE

Comunicarea managerială la nivelul unităților militare aparținând forțelor terestre

---

LOCOTENENT-COLONEL ING. (R.) PETRU HARABAGIU

MOTTO:

„Cuvântul conține un ce sfânt care ne interzice să
facem din el un joc al hazardului“.

(Baudelaire)

Comunicarea este o caracteristică fundamentală a
existenței umane. Comunicarea, afirmă Ioan Drăgan,
„a devenit un concept universal și atotcuprinzător
pentru că «totul comunică»“.

Înțelesurile noțiunii de *comunicare* se diversifică și
nuanțează o dată cu multiplicarea *activităților, formelor și
mijloacelor de comunicare*, mai ales ca urmare a interven-
ției tehnicilor moderne în comunicarea umană naturală, ca
mediatori și transmițători ai mesajelor.

Comunicarea – premisă a exercitării funcțiilor procesului de conducere

Importanța abilității în comunicare, în general, și pentru un manager, în special, este evidențiată de ponderea acesteia, precum și de caracteristicile și consecințele comunicării pentru performanțele organizației.

Succesul în poziția de manager este larg condiționat de abilitatea de a transmite și primi mesaje convingătoare și eficiente. Practica a relevat că:

- una dintre cele mai dificile și importante sarcini ale unui supraveghetor este comunicarea;
- avansarea din pozițiile manageriale de mijloc are drept prim criteriu abilitatea de a comunica cu superiorii;
- dexteritatea în comunicare poate crea sau întrerupe o carieră.

Comunicarea managerială este o formă a comunicării interumane, un instrument de conducere cu ajutorul căruia managerul își poate exercita atribuțiile specifice: previziune, antrenare, organizare, coordonare, control și evaluare. Fiind parte a procesului de conducere prin care managerul îi înțelege pe subordonați, făcându-se la rândul său înțeles de aceștia, comunicarea managerială este orientată nu numai spre transmiterea mesajelor, ci și spre schimbarea mentalităților și adaptarea psihologică a angajaților la obiectivele organizației.

Comunicarea managerială reprezintă un auxiliar al conducerii care pune în circulație informații despre rezultatul deciziilor care se reîntorc la centrul de decizie, făcând astfel posibilă punerea de acord a execuției cu obiectivele, și a rezultatelor cu planificarea.

După unii autori, „*a conduce înseamnă a comunica*“, a transmite informații, idei, sentimente, decizii subordonaților, precum și posibilitatea de revenire a informațiilor sub forma rapoartelor, atitudinilor, sentimentelor acestora. Prin urmare, activitatea managerială reprezintă un proces complex și continuu de comunicare, cu ajutorul căruia managerul și subalternii săi se descoperă reciproc și conversează, se incită și se calmează, se contrazic și cad de acord, se resping sau se acceptă, atât în problemele majore, cât și în cele curente ale entității socio-profesionale din care fac parte.

Scopul comunicării manageriale

Scopul comunicării manageriale se poate rezuma la următoarele aspecte:

- primirea și transmiterea informațiilor;
- dezbateră, clarificarea și soluționarea unei probleme;
- luarea deciziilor;
- explicarea și implementarea deciziilor;
- transmiterea diferitelor sarcini;
- motivarea personalului;
- dirijarea acțiunii;
- evaluarea unei persoane sau activități, a unui rezultat;
- exprimarea unor opinii, cerințe, sentimente, convingeri, atitudini etc.

În funcție de scopul urmărit, managerul alege tipul, forma și mijloacele de comunicare cele mai potrivite.

În comunicarea managerială se întâlnesc următoarele niveluri de decizie: **nivelul strategic, nivelul tactic și nivelul operațional.**

Deciziile privind scopurile pe care le vizează o instituție sunt luate la un **nivel strategic** și sunt decizii pe termen lung.

Mijloacele care urmează a fi folosite formează obiectul unor decizii la **nivel tactic** (decizii pe termen mijlociu, de aproximativ un an).

Deciziile imediate (pe termen scurt) – privind programul de lucru, ritmul de acumulare sau desfacere a stocurilor – sunt luate la **nivel operațional**.

Managerul are misiunea de a impune colaboratorilor săi un stil de comunicare. Acesta depinde de felul în care managerul reacționează la două condiții:

- recunoașterea propriei subiectivități (imaginea sa despre realitate este în proprii săi ochi o imagine subiectivă, incompletă și comparabilă cu oricare altă imagine a realității);

- asumarea poziției sale administrative (acceptarea faptului că subalternii săi funcționează într-un cadru dirijat de manager, în vreme ce el însuși, ca manager, acționează „fără șef”).

La întrebarea „*de ce comunicăm într-o organizație?*“ pot exista o multitudine de răspunsuri, câteva însă, fiind unanim acceptate:

- funcțiile managementului nu pot fi operaționalizate în lipsa comunicării;

- comunicarea stabilește și menține relațiile dintre membrii organizației;

- prin *feed-back*-ul realizat, comunicarea relevă posibilitățile de îmbunătățire a performanțelor individuale și generale ale organizației;

- aflată la baza procesului de motivare, comunicarea face posibilă identificarea, cunoașterea și utilizarea corectă a diferitelor categorii de nevoi și stimulente pentru orientarea comportamentului angajaților spre performanță și satisfacții;

- contribuie la instaurarea relațiilor corecte și eficiente, de înțelegere și acceptare reciprocă între șefi și subordonați, colegi, persoane din interiorul și exteriorul organizației.

Astfel, se poate afirma că este imposibil de găsit un aspect al muncii managerului care să nu implice comunicarea. Problema reală a comunicării organizaționale nu este dacă managerii se angajează sau nu în acest proces, ci dacă ei comunică bine sau satisfăcător.

Comunicarea managerială devine o „forță dinamică și independentă”, care este modelată de mediul în care funcționează. Sistemul de comunicare creează instrumente puternice pentru ajustarea continuă a structurii și a proceselor organizației la condițiile în continuă schimbare.

Procesul și produsele comunicării manageriale au la bază concepte, principii, standarde și reguli caracteristice și îmbracă forme specifice tipului de organizație.

Managerul competent nu comunică la întâmplare și după bunul plac, ci conform unei strategii în ceea ce privește actul de comunicare în sine și, la nivel de organizație, el adoptă anumite strategii de comunicare, care să sprijine implementarea strategiei organizației. Toate aceste comportamente de comunicare ale managerilor generează *climatul de comunicare specific organizației*. De acest climat depin-

de productivitatea și capacitatea de schimbare a organizației, deci succesul acesteia.

Aspecte privind comunicarea managerială în unitatea militară

Identificarea și cunoașterea caracteristicilor, înțelegerea specificului fiecăreia dintre acestea în funcționarea mecanismului general al organizației, înțeleasă ca unitate militară, constituie elemente necesare ce permit intervenția în perfecționarea continuă a activității militare.

Prezentarea caracteristicilor evidențiază procesele și fenomenele specifice ce particularizează unitatea militară.

Regulamentele militare prescriu comportamentul indivizilor aflați pe diferitele trepte ierarhice și aceasta, nu numai în problemele de serviciu, ci și în afara lor, în unitate și în afara ei.

Comportamentul se exprimă prin simboluri exterioare, ca de exemplu: ținută militară, grade militare, însemne, conduită, comportament etc. și au ca scop identificarea militarilor ca grup distinct, uniți printr-o legătură formală ce generează putere, influență și autoritate.

Predominanța legăturii formale este consecința statuirii stricte a normelor impuse militarilor prin legi, ordine și regulamente.

Desfășurarea în comun a tuturor activităților (de instrucție, dar și de deconectare și relaxare) determină manifestarea din plin a relațiilor informale, însă relația formală primează.

Unitatea militară este o instituție birocratică cu structură ierarhică

Termenul „instituție birocratică“ presupune: subordonarea în exclusivitate pe verticală; desfășurarea activităților pe principiul unității de comandă; creșterea rolului disciplinei și al ordinii în realizarea coeziunii organizaționale; ierarhia funcțiilor și gradelor etc.

Dintr-o asemenea perspectivă, unitatea militară nu este constituită ca urmare a unor opțiuni individuale, ci pe criterii riguroase care țin seama de capacitățile, aptitudinile și disponibilitățile militarilor de a îndeplini diverse misiuni.

Ierarhia funcțiilor și gradelor reprezintă o caracteristică cu reale și evidente influențe în crearea unui cadru stimulatoriu, competitiv și eficient.

Unitatea militară este un mediu social cu un sistem propriu de stratificare

Ierarhia militară se distinge de celelalte ierarhii prin aceea că este împărțită în diverse grupuri sociale. Distanța socială dintre pozițiile ocupate de ofițeri, subofițeri, dă naștere la fenomene relevante, cărora trebuie să li se acorde atenția necesară.

Studii efectuate în unele armate moderne (SUA, Franța, Germania, Anglia, Italia) relevă faptul că existența unei distanțe sociale mari între ofițeri și subofițeri exercită influențe negative asupra moralului celor din urmă.

Înțelegerea efectelor stratificării sociale din organizația militară presupune o abordare complexă. Luarea în considerare numai a opiniei unei categorii sau alta de militari

dă naștere la o imagine trunchiată a fenomenului și, de aici, concluzii și decizii limitate.

În unitatea militară, un accent deosebit s-a pus și se va pune pe necesitatea transformării grupului de lucru în echipă, factor determinant atât pentru instructor cât și pentru manager, care reușește să prețuiască legătura dintre coeziune și performanță.

Implicarea unității militare în acțiuni prezente și viitoare

În cazul misiunilor pentru situații de urgență (cutremure, inundații, explozii, contaminări radioactive, secete, dezechilibre ecologice majore etc.), rolul militarilor este de a monitoriza temporar zona calamitată, introducând rigourile militare și asigurând astfel ca durata lichidării efectelor să fie cât mai mică, iar populația să sufere cât mai puțin de pe urma acestora.

Operațiunile de menținere a păcii în teatrele de operații se execută în scopul izolării stării conflictuale până la dezamorsarea ei pe căi amiabile și, în acest caz, militarii au mai mult un rol de supraveghetori, acceptați de părțile în conflict.

Procesul de comunicare în unitatea militară are aceleași componente ca procesul de comunicare din orice organizație dar, pentru fiecare tip de comunicare, există caracteristici specifice domeniului militar.

Comunicarea de grup are rol determinant în elaborarea, transmiterea și operaționalizarea deciziilor manageriale din unitatea militară. Pentru a avea o comunicare de

grup eficientă trebuie să ținem seama de natura grupului, omogenitate, experiență, activități desfășurate în comun, simpatii și antipatii etc.

În cadrul unității militare, grupurile, reprezentate de subunități și compartimente, acționează ca intermediari între individ și societate și influențează individul prin valorile acceptate și prin standardul comportamental al grupului căruia îi aparține.

În procesul comunicațional, conducătorul militar va trebui să țină cont de caracteristicile grupului, respectiv structură, coeziune, compunere, dimensiune, rol.

Și în cazul comunicării interpersonale și în cel al comunicării de grup, conducătorul militar poate influența calitatea comunicării, atât în postura sa de inițiator și coordonator al comunicării (emițător), cât și în cea de receptor.

Ca emițător, existența unor dificultăți în capacitatea sa de transmitere a informațiilor poate influența negativ procesul comunicațional datorită următoarelor cauze:

- insuficientă documentare;
- tendința de a transforma dialogul în monolog;
- stereotipiile în modalitățile de transmitere și prezentare a informațiilor;
- utilizarea unui limbaj neadecvat persoanei care negociază mesajul;
- utilizarea tonului ridicat;
- iritabilitate;
- lipsa de atenție sau de abilitate în dirijarea și controlul dialogului.

Ca receptor, conducătorul militar poate influența negativ procesul comunicațional datorită unor deficiențe în capacitatea sa de ascultare, cum ar fi:

- lipsa de respect față de personalitatea interlocutorilor;
- capacitatea redusă de concentrare asupra fondului problemei;
- persistența ideii că cei din subordine nu pot avea sugestii bune pentru rezolvarea unei probleme;
- tendința de a interveni în timpul expunerii și de a prezenta exact varianta contrară;
- rezistența față de introducerea unor idei noi.

La rândul lor, executanții pot influența comunicarea atât în postura de emițători, cât și în postura de receptori, fie din cauza unor deficiențe care au ca sursă dorința de securitate sau lipsa implicării în viața organizației, fie din cauza lipsei capacității de ascultare.

Uneori, în structurile militare cu efective mici (grupă, pluton, compartiment etc.) întâlnim așa-numiții „indivizi-problemă“, care se deosebesc de majoritatea componentilor prin rezultate mai slabe în pregătire, abateri disciplinare etc. De cele mai multe ori, aceste lucruri nu apar datorită deprinderilor cu care au venit indivizii în mediul militar, ci datorită lipsei unei comunicări eficiente între ei și comandanții lor.

Se știe că principalele forme de comunicare sunt definite de patru verbe: a citi, a scrie, a vorbi, a asculta. Dacă a citi, a scrie, a vorbi se învață ani de zile, ne punem întrebarea ce educație au primit: comandantul de grupă, de plu-

ton, ofițerul direcțional, șeful de compartiment pentru a fi apt să asculte cu adevărat, să înțeleagă un subordonat?

Dacă se dorește cu adevărat să se intre în relație cu un subordonat, să i se influențeze comportamentul în direcția dorită, este imperios necesar să-l înțelegem. Acest lucru nu trebuie realizat pe baza unei strategii, subordonatul respectiv nu trebuie să se simtă manipulat, pentru că atunci nu-și va deschide sufletul, nu se va simți în siguranță. Adevărata cheie a influenței constă în exemplul oferit de personalitatea reală a comandantului, nu în ceea ce spun alții despre el sau de impresia pe care acesta dorește să o facă.

Pentru a folosi eficient comunicarea inter-personală, trebuie dezvoltată aptitudinea unei ascultări empaticе, înțemeiată pe trăsături de caracter care să inspire încredere, să trezească în celălalt dorința de a-și deschide sufletul.

Când „ascultăm“ un interlocutor, ne putem situa pe unul din următoarele niveluri: ignorăm interlocutorul, neascultându-l de fapt; ne prefacem că-l ascultăm; ascultăm selectiv; ascultăm cu atenție, concentrându-ne pe cuvintele rostite; ascultăm empatic. Acest ultim nivel este atins de foarte puțini. Este un mod de a asculta, cu intenția de a înțelege, înseamnă a pătrunde în cadrul de referință al interlocutorului, a privi lumea așa cum o vede el.

Managerul militar nu trebuie să se ferească să asculte empatic, acest lucru nu-i știrbește cu nimic autoritatea, iar unitatea militară din care face parte nu are decât de câștigat. Ascultarea empatică nu implică o atitudine aprobatoare din partea celui ce ascultă, înseamnă o înțelegere cât mai deplină, cât mai profundă la nivelul spiritual și afectiv al interlocutorului.

Oamenii au încredere în cei care îi comandă și-și încredințează spre rezolvare toate problemele la care singuri nu pot ajunge la un răspuns. Dacă fiecare comandant, pe treapta lui ierarhică, ar căuta să comunice empatic, rezultatele structurii pe care o comandă ar fi cu siguranță mai bune, multe conflicte inter-personale nu ar mai avea loc, abaterile disciplinare ar fi mai reduse.

Caracteristicile comunicării manageriale în unitățile militare din cadrul forțelor terestre

Comunicarea este un proces dinamic, care are următoarele **caracteristici**:

- implică surse (emițători) și receptori;
- presupune codificarea și decodificarea (procesarea) semnificațiilor transmise sau receptate;
- presupune competență;
- presupune performanță;
- reclamă existența unor mesaje;
- se realizează într-un mediu de „zgomot“;
- presupune existența unor canale de comunicații.

Comunicarea managerială implică doi parteneri: managerul și subordonatul sau colaboratorul acestuia. Ambii parteneri pot fi emițători sau receptori și urmăresc în egală măsură ca prin comunicare să se faciliteze atingerea obiectivelor stabilite. Este important să se determine ce rol joacă fiecare în procesul de comunicare, care sunt obligațiile care le revin.

Managerul (comandantul, șeful), prin poziția pe care o are, exercită o putere și o influență considerabilă asupra interlocutorului. Pentru subordonați, managerul (comandantul) este primul reprezentant al autorității, o persoană înțeleaptă care îndrumă, protejează, susține, dă sfaturi.

Comunicarea managerială este puternic influențată de relația manager-subordonat și generează, adesea, la cel din urmă o atitudine „ambivalentă” – atât pozitivă, cât și negativă. Managerul, în calitate de emițător, trebuie să-și dea seama că influența pe care o exercită asupra receptorilor poate fi foarte puternică și că exersând această influență ia asupra sa o responsabilitate morală considerabilă.

Un lucru aparte îl prezintă relația emițător-receptor în cadrul comunicării dintre conducători. Dificultatea transmiterii mesajelor și informațiilor este cunoscută în practică de către cadrele de conducere, de pe nivel mediu și inferior, care constituie veriga de legătură dintre cei care răspund de activitatea organizației și executanți. Poziția managerilor de mijloc ar trebui considerată ca un fel de braț prelungit al comandantului și nu este comodă: ei sunt confrunțați cu numeroase greutăți care, de multe ori, nu sunt bine cunoscute nici de subordonați, nici de șefii direcți. După concepția conducerii de vârf, cadrul mediu de conducere face parte din rândul subordonaților, iar după opinia executanților, este deținătorul puterii de comandă.

Managerii de mijloc trebuie să fie în măsură să transmită ascendent, descendent sau orizontal datele importante

deoarece au sarcina să consilieze pe unii și să conducă pe ceilalți.

În această treaptă ierarhică, nevoia de informare și de comunicare este deosebit de puternică. Pentru a satisface această nevoie, factorii de conducere trebuie să includă în procesul de comunicare și informare și managerii de mijloc. O asemenea comunicare asigură un sentiment de siguranță și autoîncredere, iar managerii de mijloc văd în această o dovadă a recunoașterii realizărilor lor.

Particularizând activitatea de comunicare managerială în unitățile militare din cadrul forțelor terestre, se desprind următoarele caracteristici:

- **managerul**, care are calitatea de comandant și reprezentant al unității în relațiile cu eșalonul superior, cu celelalte unități militare, alte instituții militare din țară și străinătate cu care unitatea are relații de cooperare sau colaborare, realizează o comunicare pe orizontală, ascendentă și descendentă;

- **locuitorii** asigură legătura între comandant, șefii de compartimente și comandanții de subunități și urmăresc îndeplinirea planurilor cu principalele activități, folosind comunicarea ascendentă și descendentă;

- **șefii de compartimente** asigură legătura între locuitor și comandanții de subunități, realizând o comunicare ascendentă și descendentă;

- **comandanții de subunități**, care au calitatea de manageri de mijloc, țin legătura între subunități, militarii

din subordine și factorii de conducere din unitatea militară, realizând o comunicare pe orizontală, ascendentă și descendentă;

• **la nivelul unității militare**, pentru menținerea legăturii cu mijloacele de comunicare în masă (presă, radio, tv.), autoritățile publice locale și unitățile aparținând celorlalte ministere, se stabilește un ofițer cu relațiile publice, acesta ocupându-se și de publicitatea acțiunilor și activităților organizate de către unitate – comunicare ascendentă și pe orizontală.

În concluzie, în unitățile militare este necesar să se acorde o atenție sporită și să existe o mai mare sensibilitate față de problemele comunicării, dacă se dorește ca acestea să-și îndeplinească în mod corespunzător rolul, în contextul național și în lumina angajamentelor internaționale asumate.

BIBLIOGRAFIE:

ARĂDĂVOAICE, GH., *Managementul organizației și acțiunii militare*, Editura Sylvie, București, 1998.

CANDEA, R., CANDEA, D., *Comunicare managerială - concepte, deprinderi, strategii*, Editura Expert, București, 1996.

CHIRU, I., *Comunicarea interpersonală*, Editura Tritonic, București, 2003.

GARY JOFINS, *Comportament organizațional*, Editura Economică, București, 1998.

DOBRICĂ M., ISTRATE E.,(conf.), *Praxiologia educației militare*, București, Editura U.N.Ap., 2005.

MIHULEAC E., *Managerul și principalele activități*, Editura Fundației „România Mare“, București, 1994.

PETRESCU, E. DOMOKOS, *Management general*, Editura Hyperion XXI, București, 1993.

STANTON NICKL, *Comunicarea*, Editura Știință și Tehnică, București, 1996.

TOMA,GH. și colectiv, *Tehnici de comunicare*, Editura Artprint, București, 1999.

TRAN V., STĂNCIUGELU I., *Teoria comunicării*, Editura comunicare.ro, 2003.

Forțele speciale - alternativă a forțelor clasice în războiul special

---

COLONEL (R.) PROF. UNIV. DR. LUCIAN STĂNCILĂ

COLONEL VVASILE CERBU

preluare din publicația „Parașutiștii“ nr. 23 din 2007

În pragul secolului XXI, o privire de ansamblu asupra mapamondului ne dezvăluie imaginea unei lumi a schimbărilor rapide și neașteptate, orientate în direcții surprinzătoare și uneori convulsive, generate atât de complicata competiție mondială pentru controlul resurselor strategice și al căilor de acces la acestea, cât și de încercările de identificare a soluțiilor de atenuare a efectelor negative ale globalizării.

Schimbările tehnologice majore și dinamica deosebită a fenomenului social-politic din ultima jumătate a secolului XX au impus organismului militar adaptarea structurilor, misiunilor și scopurilor, pentru ca, în ansamblu, să nu intre în contradicție cu evoluția societății sau să devină anacronic.

Trinomul politică-tehnologie-artă militară și multiple implicații¹ pe care le generează pe scena geopolitică și geostrategică constituie un produs al epocii actuale, iar preocupările pentru cercetarea, închegarea și multiplicarea raporturilor între elementele componente vizează două direcții de activitate. O primă direcție o reprezintă configurația politică a lumii în dinamica ei - politica de scurtă confruntare specifică „Războiului Rece“ și situațiilor de criză, manifestările politicii de forță și amenințarea cu forța, persistența și accentuarea cursei înarmărilor care au generat în plan militar instrumentele și doctrinele menite să ducă la îndeplinirea scopurilor stabilite de protagoniștii scenei politice. O altă direcție o reprezintă revoluția în afaceri militare, perfecționarea armelor de distrugere în masă și a vectorilor purtători cu rază intercontinentală, arme și instrumente noi realizate pe principii necunoscute în trecut, care au determinat perfecționarea la parametri nebănuți a sistemelor de arme, introducerea „high-tech“ și militarizarea cosmosului.

În contextul strategic actual - caracterizat unanim drept versatil, incert, complex și ambiguu - analiștii politici și specialiștii militari s-au angajat într-o cursă pentru definirea fizionomiei viitoarelor crize și conflicte/războaie.

Lărgirea spectrului de riscuri neconvenționale, diversificarea tipologiei crizelor și conflictelor (ca etapă a crizelor) generează provocări multiple, care necesită reacții multidimensionale bazate pe mobilitate, diversitate, coerență și complementaritate atât în spațiul intern, cât și în cel internațional.

Este indubitabil faptul că noile amenințări și riscuri la adresa securității statelor au produs mutații deosebite în abordarea conceptuală a conflictelor. Tragediile de la 11 septembrie 2001 - New York, 11 martie 2004 - Madrid, 7 iulie 2005 - Londra, iunie 2006 - Kusadasi, Turcia, iulie 2006 - Londra, august 2006 - Shann al Sheyk, Egipt, tentativa de atentat din mai 2007 - Londra, definesc în mod vădit noua orientare a eforturilor pentru a asigura un climat de siguranță statelor lumii. Terorismul, sub toate aspectele sale, a luat o amploare care, în momentul de față, produce schimbări importante în abordarea și rezolvarea crizelor pe mapamond.

Războiul de generația a patra, în cadrul căruia se înscrie și conflictul de mică intensitate, reprezintă o combinație a războiului de generația a doua (cunoscut sub numele de război al erei industriale, linear și lent, care are la bază distrugerea fizică a forțelor și mijloacelor prin diverse acțiuni) cu războiul de generația a treia, care exploatează eficient combinația spațiu-timp în ceea ce privește inamicul, îi descoperă punctele vulnerabile sau slăbiciunile și, într-o fază incipientă, îi anulează dorința de luptă înainte de angajarea efectivă, creându-i o stare de confuzie și haos la nivel de comandă, control, comunicații și informații.

Caracteristicile și tendințele de evoluție ale mediului internațional de securitate, alături de lărgirea considerabilă a spectrului de confruntare și de perfecționarea spectaculoasă a tehnologiilor cu aplicabilitate în domeniul militar, au creat cadrul de manifestare a unui amplu proces de transformare a factorului militar. În cadrul acestuia, abordările

din domeniul organizațional, structural și tehnologic acompaniază eforturile pe linia elaborării și dezvoltării unor noi concepte operaționale, care abordează acțiunile complementare sau independente ale unor forțe de sorginte specială în rezolvarea crizelor „asimetrice“.

Utilizarea factorului militar pentru soluționarea crizelor a căpătat o formă nouă, renunțându-se la războaie de durată și insistându-se pe obținerea rezultatelor maxime într-un timp cât mai scurt și având costuri materiale și umane minime.

În aceste condiții, în care pacea și războiul au încetat să mai fie stări distincte, iar amenințarea a devenit globală, permanentă și imprevizibilă, s-a conturat și s-a impus ideea apariției unei noi forme a războiului, și anume războiul special - tip de război care va angaja în permanență noi forțe, de valoare tactică, în vederea îndeplinirii unor misiuni strategice sau operative. Războiul special, sub toate aspectele sale, în opinia noastră, scoate în evidență noi procedee și metode de ducere a acțiunilor militare, ca rezultat al noilor provocări ale începutului de mileniu.

Forțele speciale reprezintă în acest context un mijloc destinat să dea posibilitatea Alianței sau statului respectiv ca, la un moment dat, să nu renunțe la calea pașnică de rezolvare a unui diferend sau situații conflictuale, în favoarea celei militare. De asemenea, sunt considerate tot mai mult o alternativă la mijloacele clasice de natură politico-militară în apărarea intereselor naționale. Acestea au avantajul de a fi mai puțin costisitoare, acțiunile sunt de scurtă durată, nu produc reacții dure din partea comunității inter-

naționale, nu produc „efecte secundare“ față de populația civilă și față de infrastructura economică care nu este vizată, au capacitatea de a rezolva punctual unele crize fără pericolul major de derapare a acțiunii într-un conflict militar de proporții și de durată, sunt eficiente în raportul costuri/ rezultate și implică cantitate redusă de forțe și mijloace, de calitate superioară².

După opinia unor specialiști militari străini și români, caracteristicile care asigură succesul acțiunilor desfășurate de către forțele speciale ar putea fi următoarele: scopurile și mijloacele folosite vor fi preponderent nemilitare; acțiunile nu vor avea o durată prea mare, urmărind în special epuizarea adversarului și obținerea de avantaje de valoare mare; începutul și sfârșitul acțiunilor vor fi greu de stabilit; acțiunile vor fi duse de formațiuni în general mici, foarte mobile și active; ciocnirile sunt sporadice, de mică intensitate, dar în anumite situații se pot internaționaliza și chiar globaliza; pot fi utilizate și în alte scopuri decât cele destinate³.

Datorită acestor realități, Armata României dispune, pe lângă forțele clasice, de structuri destinate îndeplinirii unor misiuni cu caracter deosebit, special, în timp de pace și în situații de criză. Astfel, forțele speciale trebuie să reprezinte componente specializate, de intervenție discretă și rapidă a armatei, destinate să execute cu mare precizie o gamă largă de misiuni cu caracter deosebit în sprijinul forțelor clasice sau al stabilizării unor situații, în deplin consens cu interesele statului.

În structura forțelor speciale (FS) din Armata României este necesar a se regăsi unități și subunități specializate din cadrul forțelor terestre, navale și aeriene, care desfășoară operații speciale pe timp de pace și de criză, independent sau în cooperare cu forțele convenționale. Misiunile FS sunt strict delimitate, precise și, în unele cazuri, separate de celelalte acțiuni planificate a se desfășura în spațiul de luptă.

La stabilirea obiectivelor forțelor speciale este necesar a se avea în vedere că acest tip de structuri sunt de dimensiuni relativ reduse și se regenerează în timp relativ lung, își concretizează forța de acțiune la momentul și locul decisiv, iar efortul lor nu trebuie fragmentat pentru obiective nerelevante; misiunile acestor structuri sunt precis formulate.

Ultimele conflicte au scos în evidență importanța deosebită pe care au dobândit-o capacitățile de nișă selective reprezentate de FS în conflictele de mică intensitate și în operațiile bazate pe efecte. Misiunile forțelor speciale sunt total diferite de cele ale forțelor convenționale și sunt adaptate spectrului de riscuri asimetrice care caracterizează mediul de securitate actual și, îndrăznim să apreciem că și cel viitor, ale cărui caracteristici se profilează la orizont.

Forțele speciale desfășoară acțiuni pe care, probabil, în parte le pot desfășura și alte forțe, dar într-un context unic și la standarde deosebit de ridicate. Prin executarea acestor acțiuni, forțele speciale oferă Armatei României un potențial ridicat în sprijinul realizării obiectivelor sale strategice.

Există o diferență între forțele speciale (FS) și forțele pentru operații speciale (FOS). Forțele pentru operații speciale pot executa misiuni de bază și/sau misiuni colaterale, iar acestea vor fi detaliate, la specificul forțelor speciale, într-un articol viitor. În categoria FOS intră structuri de valoare Batalion/Detașament de Forțe Speciale, CIMIC, PSYOPS, parașutiști - comando, infanterie marină, scafandrii de luptă. Structurile de forțe speciale (FS) sunt singurele, unicele, care pot îndeplini toată paleta de misiuni speciale. Celelalte structuri de FOS, apreciem astfel că pot îndeplini doar o parte din misiunile specifice forțelor speciale. Astfel, structurile de parașutiști - comando sunt specializate mai ales pentru executarea acțiunilor directe și a cercetării speciale. Structurile de PSYOPS și CIMIC sunt destinate în special pentru implementarea programelor de asistență și sprijin, ca parte a unor strategii mai cuprinzătoare, fiind destinate câștigării inimii și minții adversarului etc.

Ierarhizarea valorică a acestor forțe, instruirea și modul de acțiune trebuie făcute în funcție de nivelul tehnologic atins, de economia țării și în special de nivelul tehnologic în domeniul militar. Perspectiva constă în reducerea numerică a forțelor convenționale, iar locul acestora să fie luat de forțe de elită care vor garanta securitatea colectivă sau națională.

În condițiile în care în Directiva ministerială a NATO se apreciază că cel puțin pentru 10 ani se exclude posibilitatea unui război între state în Europa, se menține în actualitate riscul amplificării manifestării unor crize asimetrice.

Prin aceste intervenții, în marea lor majoritate discrete, forțele speciale vor căpăta o nouă dimensiune și, cu siguranță, vor dobândi un viitor cert în peisajul strategiilor globale ale începutului mileniului trei, asigurând totodată armonizarea eforturilor în vederea realizării interoperabilității cvasitotale cu armatele statelor membre NATO.

NOTE:

1. Gheorghe Pavel, *Forțele Speciale la începutul secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006, p.7-8.

2. *Ibidem*, p.7-8.

3. Lucian Stăncilă, Mihai-Romeo Bustea, *Forțele Speciale - Curs de artă operativă*, Editura AISM, București, 1998, p.11.

Formarea gradaților și soldaților voluntari

LOCOTENENT-COLONEL ȘTEFAN CORDEA

preluare din publicația „Revista infanteriei“ nr. 2 din 2007

Instrucția soldaților voluntari în Centrul de Pregătire a Infanteriei se desfășoară pe baza Modelului Luptătorului, Modelului specialistului și Manualului recrutului pentru toate armele și specialitățile militare, elaborate de structura Instrucție și Doctrină, a Ordinului privind instrucția și exercițiile în forțele terestre în perioada 2007-2010, SMFT-43/15.09. 2006 și a Normelor privind instrucția și exercițiile în forțele terestre, SMFT - 44 /15.09. 2006.

Planificarea, coordonarea și evaluarea activităților de instrucție se execută în baza documentelor primite de la eșalonul superior și a precizărilor privind instrucția soldaților voluntari. Scopul planificării instrucției îl constituie sta-

bilirea activităților de instrucție și a resurselor necesare executării acestora cu soldații voluntari.

Au fost stabilite obiective specifice privind instrucția soldaților voluntari în centru:

- cunoașterea istoriei, tradițiilor și organizării armatei, lanțului de comandă, gradelor militare, regulilor de politețe militară;

- însușirea legislației și a reglementărilor specifice domeniului militar;

- cunoașterea noțiunilor de bază despre terorism;

- cunoașterea și formarea deprinderilor privind portul uniformei;

- formarea deprinderilor necesare protecției personale, acordării primului ajutor, realizării și menținerii igienei personale și de campanie;

- formarea și dezvoltarea calităților motrice și psihomorale specifice luptătorului;

- formarea deprinderilor necesare folosirii eficiente a armamentului individual;

- formarea deprinderilor de utilizare a mijloacelor specifice de apărare împotriva ADMCBRN, de geniu, de comunicații și de supraviețuire;

- formarea deprinderilor de acțiune pentru îndeplinirea unor misiuni de luptă, individual și în comun, în centru, cu soldații voluntari ce execută instrucția individuală de bază și instrucția individuală de specialitate. Instrucția individuală de bază a soldaților voluntari se execută în cele două componente principale:

- instrucția pentru formarea deprinderilor de militar - orientată pe cunoașterea și folosirea armamentului indivi-

dual și a mijloacelor tehnice de protecție aflate asupra militarilor și pe formarea aptitudinilor fizice și psiho-morale ale acestora;

- instrucția multi-disciplinară - are în vedere dezvoltarea personalității militare a individului, precum și a potențialului acestuia de a-și îndeplini rolul în cadrul echipei.

Instrucția individuală de bază se planifică și se execută astfel:

- opt săptămâni - pentru tinerii care nu au îndeplinit serviciul militar. Aceasta se execută pentru toate armele/specialitățile militare;

- două săptămâni - pentru tinerii care au îndeplinit serviciul militar, sunt trecuți în rezervă și revin în sistemul militar ca soldați voluntari.

Instrucția individuală de bază se execută pe module, fiecare modul cuprinzând o disciplină de instrucție sau un grup de discipline de instrucție înrudite. Pentru fiecare modul de instrucție se stabilesc obiective/standarde de performanță, a căror îndeplinire să fie ușor de evaluat/apreciat.

În cadrul acestei perioade, se execută ședințe de tragere cu armamentul de infanterie, confecționarea unei amorse și aprinderea pe cale pirotehnică a unei încărcături izolate de exploziv, verificarea măștii contra gazelor în atmosferă contaminată și verificarea la deplasarea rapidă în teren variat pe distanța de 3.000 metri.

În ultima parte a perioadei instrucției individuale de bază s-a executat instrucția în echipă pentru aplicarea și dezvoltarea deprinderilor dobândite la nivel individual și pentru inițierea formării deprinderilor de lucru în echipă.

La încheierea instrucției individuale de bază, soldații voluntari sunt repartizați în centrele de instrucție ale armelor/specialităților militare pentru executarea instrucției individuale de specialitate; în centru au fost repartizați și instruiți soldații voluntari din arma infanterie.

Instrucția individuală de specialitate, executată cu soldații voluntari, are ca scop formarea specialiștilor în arma infanterie pentru îndeplinirea cerințelor specifice primei funcții pe care aceștia vor fi încadrați. Instrucția individuală de specialitate a soldaților voluntari se execută pe baza Modelului specialistului, elaborat pentru arma infanterie. Instrucția individuală de specialitate a soldaților voluntari se desfășoară în două subetape:

- subetapa instrucției individuale tehnice de specialitate - are ca obiectiv însușirea cunoștințelor de bază de specialitate și cunoașterea echipamentelor militare pe care soldații voluntari le vor folosi în unitățile în care vor fi repartizați;

- subetapa instrucției individuale tactice de specialitate - are ca obiectiv formarea deprinderilor de bază de specialitate și a celor necesare pentru utilizarea echipamentelor militare pe care le vor folosi în unități, conform cerințelor primei funcții pe care urmează să fie încadrați;

Subetapele instrucției tehnice de specialitate și tactice de specialitate se execută pe durata a:

- șapte săptămâni: pentru tinerii care nu au îndeplinit serviciul militar și pentru cei care au îndeplinit serviciul militar, au fost trecuți în rezervă și au revenit în sistemul militar ca soldați voluntari în altă armă/specialitate militară decât aceea în care s-au instruit;

- cinci săptămâni: pentru tinerii care au îndeplinit serviciul militar, au fost trecuți în rezervă și au revenit în sistemul militar ca soldați voluntari în aceeași armă/specialitate militară în care s-au instruit.

În ultima parte a subetapei tactice de specialitate s-au planificat și executat două exerciții tactice fără trageri de luptă cu grupa/echipa/piesa pentru formarea deprinderilor de lucru în echipă și ședința de tragere specifică armii.

Pe timpul executării instrucției cu soldații voluntari se execută activități de evaluare și verificare a modului de însușire a cunoștințelor.

Evaluarea este parte integrantă a procesului de instrucție și se execută în mod ritmic de către comandanții de subunități, pe timpul desfășurării activităților de instrucție planificate, precum și la finalul subetapelor și etapelor.

Evaluările sunt analizate de către comandanții de subunități, prilej cu care se stabilesc măsuri concrete pentru eliminarea disfuncțiilor și neajunsurilor.

Evaluarea instrucției are scopul de a măsura performanța atinsă de soldații voluntari în îndeplinirea obiectivelor de instrucție stabilite; în perioada executării instrucției se execută evaluări interne, planificate și neplanificate.

Pe timpul exercițiului tactic de la sfârșitul fiecărei etape se execută evaluarea soldaților voluntari și se constituie principala metodă de stabilire a nivelului de instrucție a acestora. Timpul necesar evaluării se alocă din cel calculat pentru fiecare etapă/subetapă. La timpul necesar evaluării propriu-zise s-a avut în vedere o rezervă de 1-2 zile de

instrucție pentru eliminarea carențelor și deficiențelor constatate pe parcursul evaluării.

Modul de desfășurare a instrucției este analizat periodic: zilnic la pluton, săptămânal la companie și lunar la nivelul centrului și la sfârșitul perioadelor instrucției individuale a soldaților voluntari.

Documentele de conducere a activităților de instrucție au fost analizate, discutate și avizate în comisiile didactice și în consiliul de învățământ, iar activitățile planificate au fost desfășurate în totalitate.

De la o serie de instrucție la alta, pe măsura acumulării de noi informații și a valorificării concluziilor desprinse din activitatea practică, atât conținutul cât și forma fiecărui plan de instrucție au fost îmbunătățite în limitele procentului permis de instrucțiuni, s-au adus modificări la unele planuri de instrucție, în scopul executării instrucției la evoluția structurilor, înzestrării și procedeele de acțiune ale forțelor.

TACTICĂ GENERALĂ

„Getica ‘08“ la final

MAIOR LUIGI-MIHAIL COJOCARU

În perioada 30 iunie – 6 iulie, Statul Major al Forțelor Terestre a fost angrenat în cel mai mare exercițiu de nivel strategic din acest an, denumit „Getica ‘08”. Despre modul cum s-a desfășurat exercițiul în această perioadă destul de încărcată pe agenda participanților ne-a relatat domnul general de brigadă Cornel Pinete, comandantul Componentei Operaționale Terestre a SMFT și, totodată, comandantul Grupării de Forțe Terestre la „Getica ‘08”: „La nivelul Statului Major al Forțelor Terestre, exercițiul a avut ca scop general antrenarea structurilor de conducere operațională și administrativă pentru planificarea, organizarea și desfășurarea unei operații întrunite majore pe teritoriul național până la preluarea aces-

teia de către Comandamentul Întrunit al Forței stabilite de Comandamentul Aliat pentru Operații al NATO. În cadrul acestui exercițiu, forțele terestre au fost angajate succesiv, pe timpul parcurgerii procesului de operaționalizare a structurilor, așa cum este prevăzut în planurile acestora, precum și pe direcțiile care au impus luarea unor măsuri ordonate de eșalonul superior.

La exercițiu, ca participanți din partea Forțelor Terestre menționăm Componenta Operațională Terestră (COpT), precum și pe cea Administrativă, dispuse în puncte de comandă fixe. COpT a avut misiunea de a conduce forțele și mijloacele operaționalizate, pentru îndeplinirea misiunii stabilite de eșalonul superior, iar Componenta Administrativă (CAadm) de a genera și regenera forțele care urmau a fi puse la dispoziția Grupării de Forțe Terestre (GFT). În cadrul forțelor luptătoare au participat Divizia 1 Infanterie <Dacica>, precum și Divizia 4 Infanterie <Gemina> cu forțele și mijloacele din compunerea lor, acestea fiind introduse în operație succesiv, în baza deciziei luate pentru îndeplinirea misiunii ordonate.

Obiectivele care au stat la baza acestui exercițiu au fost îndeplinite cu succes. A fost îmbunătățită capacitatea COpT și a comandamentelor de nivel operativ și tactic de a planifica, organiza, conduce și sprijini o operație terestră; de asemenea, a fost îmbunătățită capacitatea de conducere a COpT, prin folosirea mijloacelor de comunicații și informatică avute la dispoziție. Au fost perfecționate deprinderile personalului de stat-major în aplicarea procedurilor și întocmirea documentelor conform standardelor NATO. Au

fost testate, totodată, posibilitățile mijloacelor de comunicații, inclusiv comunicarea prin videoconferință.

Desigur, au fost desprinse și unele lecții învățate, pe parcursul exercițiului aplicându-se măsurile de corectare necesare.

Înainte de procesul de planificare a exercițiului au fost luate în considerare toate costurile necesare desfășurării acestuia, care au permis, în final, îndeplinirea obiectivelor stabilite“.

Comanda și controlul pe timpul planificării și desfășurării operațiilor militare întrunite (1)

COLONEL VASILE HERMENEANU

MOTTO

„A comanda este o știință și o artă. Este o știință prin cunoașterea datelor necesare orientării generale; este o artă prin aplicarea acestora la fiecare caz particular”.

(Gl. Ion JITIANU)

Pentru a exercita cu eficiență comanda și controlul, comandanții trebuie, mai întâi, să înțeleagă natura acestor concepte. Prin „natura comenzii și controlului” se înțelege definirea conceptelor, importanța și scopul lor, relațiile ce se stabilesc între acestea, elementele lor componente, precum și modul în care sistemul de comandă și control poate sprijini comandantul în diferite situații pe timp de pace sau de război.

Spre exemplu, pe timpul planificării și desfășurării unei acțiuni militare întrunite, pentru a realiza succesul în operație și luptă, comandanții, indiferent de eșalon, au nevoie „să primească și să înțeleagă ordinele, să vizualizeze situația operativă sau tactică, să ia deciziile în timp oportun, să elaboreze planurile de operații necesare, să transmită ordine și dispoziții clare și adecvate, să controleze și să coordoneze eficient acțiunile în curs de desfășurare”¹. În „Glosarul cu termeni NATO”, comanda este definită ca fiind „autoritatea cu care este investit comandantul, în vederea direcționării, coordonării și controlului forțelor militare”². În aceeași publicație, controlul reprezintă „autoritatea exercitată de comandant asupra anumitor activități desfășurate de o structură subordonată sau de alte forțe care nu se află în mod normal sub comanda sa, în relație cu responsabilitatea implementării ordinelor și directivelor primite”³. Autoritatea comandantului poate fi parțial sau în totalitate transferată sau delegată.

O definiție mai largă a comenzii o întâlnim în doctrina SUA, conform căreia aceasta reprezintă „autoritatea pe care un comandant o exercită, conform legii, asupra subordonaților, în virtutea unui grad sau a unei funcții. Ea include autoritatea și responsabilitatea folosirii eficiente a resurselor la dispoziție pentru planificarea, organizarea, îndrumarea, coordonarea și controlul forțelor în scopul îndeplinirii misiunilor încredințate. Include, de asemenea, responsabilitatea pentru starea de sănătate, bunul trai, moralul și disciplina personalului subordonat”⁴.

În accepțiunea curentă, a comanda înseamnă a cere subordonaților ca o anumită acțiune să fie executată, dar, oricare ar fi termenul folosit, esența rămâne aceeași: a comanda semnifică punerea în aplicare a unor decizii, planuri sau programe concepute, în prealabil, în vederea atingerii obiectivului propus.

Controlul „*reprezintă utilizarea forțelor și sistemelor operaționale din spațiul de luptă în scopul îndeplinirii misiunii, în concordanță cu intenția comandantului*”⁵. Acesta include colectarea, procesarea, afișarea, stocarea și diseminarea informațiilor relevante pentru crearea imaginii operaționale comune și folosirea acestora în mod deosebit de către statul major, pe timpul desfășurării operațiilor întrunit. Controlul permite comandantului Grupării de Forțe Întrunit (GFÎ) să conducă execuția acțiunilor componentelor subordonate pentru ca acestea să se conformeze intenției sale.

Pentru a realiza obiectivele stabilite, comandantul GFÎ și statul său major „*pun în aplicare o doctrină comună pentru comandă și utilizează proceduri standard pentru control (inclusiv activitatea de stat major) în corelație cu echipamentele de calcul, sistemele de comunicații și informații avute la dispoziție*”⁶. Necesitatea controlului este impusă de faptul că între ceea ce prevede planul operației întrunit și ceea ce se realizează pot apărea neconcordanțe din diferite motive, care cer intervenția urgentă a conducerii prin elaborarea, transmiterea și aplicarea de ordine și măsuri corespunzătoare.

Definit ca un complex de acțiuni strâns corelate între ele, cu o derulare succesivă, concepute și realizate în interdependența lor acțională, controlul operației întrunită reprezintă, în esență, o comparare a rezultatelor obținute pe timpul desfășurării operației cu obiectivele fixate prin planul operației, măsurând diferențele între ele, concomitent cu analiza și verificarea gradului în care structurile acționale și metodele utilizate favorizează realizarea obiectivelor.

Definițiile prezentate mai sus sunt acceptate și utilizate în majoritatea armatelor, cu unele nuanțări, în funcție de cultura militară națională. Ele stabilesc, fără echivoc, baza juridică a autorității comandantului, competențele generale ale acestuia, scopul general și modalitățile prin care se exercită actul de comandă.

În publicațiile militare naționale de specialitate, definițiile date comenzii și controlului până în anul 2007 au fost, în general, prea complexe și greoaie, cu foarte multe înțelesuri, fiind, de regulă, preluate din dicționare civile sau militare. O dată cu elaborarea de către Statul Major General (SMG) în anul 2007 a „*Concepției privind conducerea, comanda și controlul în Armata României*”, aprobată prin *Hotărârea CSAȚ nr. S – 39/29.03.2007*, s-a acceptat preluarea și implementarea definițiilor utilizate oficial în doctrinele NATO. Ulterior, în conținutul *Doctrinei Armatei României*, ediția 2008, au fost incluse aceleași definiții care, de altfel, corespund celor din Doctrina Întrunită a NATO (AJP 01C) și, respectiv, Dicționarul de termeni NATO (AAP 6), ceea ce reprezintă o unitate de vederi și continuitate la nivel național, precum și începutul alinierii Armatei României din punct de vedere doctrinar la standardele Alianței.

Astfel, **comanda** reprezintă „*autoritatea și responsabilitatea cu care un comandant este investit în mod legal pentru a o exercita asupra unei structuri militare*”⁷, iar **controlul** este „*reflectarea autorității exercitate de comandant, reprezentând procesul prin care acesta, ajutat de statul major, organizează, direcționează și coordonează activitatea forțelor alocate pentru implementarea deciziilor*”⁸.

În acest context, opinăm că definițiile din **Doctrina Armatei României**, prevăzute, de altfel, și în **Concepția privind conducerea, comanda și controlul în Armata României**, reflectă cel mai corect esența comenzii și controlului în Armata României și că ele trebuie preluate pentru actualizarea tuturor celorlalte doctrine, manuale și instrucțiuni elaborate de categoriile de forțe ale armatei și utilizate de toate structurile militare naționale în mod adecvat.

Comanda și controlul se condiționează reciproc. Comanda operației întrunite este atributul comandantului GFÎ și constă în autoritate, elaborarea deciziilor și conducere. Comanda în acest caz este de obicei o artă, dar uneori poate fi și o știință. Controlul operației întrunite reprezintă modul în care comandanții componentelor exercită comanda asupra structurilor subordonate. Controlul este mai mult o știință, dar este în același timp și artă.

Comandantul GFÎ nu poate comanda eficient forțele în operație fără control. În mod similar, controlul nu este funcțional fără actul de comandă. Comanda deține primordialitatea, dar este insuficientă fără control. După părerea unor specialiști militari, procesul de comandă și control „*nu este unilateral orientat de sus în jos, orientare care*

impune în mod logic controlul subordonaților, ci este un proces multidirecțional prin feedback-ul realizat atât pe orizontală, cât și pe verticală”⁹.

În opinia noastră, comanda și controlul operației întrunite reprezintă esența acțiunii militare moderne și constituie factorul decisiv în obținerea succesului în confruntările militare ale acestui mileniu. Chiar dacă aceste două procese pot fi tratate până la un punct separat, este evident faptul că pot fi create confuzii și erori dacă ele nu sunt analizate împreună, datorită interdependenței între conținutul acestora.

Apreciem că, în acest context, comanda și controlul reprezintă procesul prin care comandanții, împreună cu structurile aferente, realizează planificarea, conducerea, cooperarea și controlul forțelor întrunite pentru a asigura îndeplinirea misiunii. Funcțiile comenzii și controlului sunt puse în aplicare prin intermediul unor aranjamente de comandă privind personalul și echipamentul, în scopul planificării, direcționării și controlului forțelor și mijloacelor pentru îndeplinirea obiectivelor propuse și, în final, a scopului politico-militar al operației întrunite.

Analiza aspectelor din această lucrare scoate în evidență câteva concluzii generale cu privire la exercitarea comenzii și controlului pe timpul operației întrunite: centrul comenzii și controlului este reprezentat de către comandantul CNMC/GFÎ, el fiind cel care evaluează situația, elaborează decizii și dirijează acțiunile forțelor întrunite la nivel strategic/operativ; scopul comenzii și controlului este acela

de îndeplinire a misiunii, criteriul de succes al comenzii și controlului fiind dat de modul în care acestea contribuie la îndeplinirea scopului politico-militar al operației; comanda și controlul operației întrunite sunt direcționate spre forțele luptătoare, de sprijin și de sprijin logistic; cu alte cuvinte, forțele întrunite reprezintă obiectul comenzii și controlului; comandantul GFÎ își exercită autoritatea și conducerea forțelor subordonate prin stabilirea de relații/aranjamente de comandă sau sprijin adecvate (comandă totală, comandă operațională/tactică, control operațional/tactic etc.); comandantul trebuie să aloce și să organizeze toate resursele disponibile pentru exercitarea comenzii și controlului operației întrunite (în acest caz, aceștia folosesc resursele la dispoziție pentru a planifica și evalua continuu operațiile/luptele pentru care forțele se pregătesc sau pe care le execută în cadrul operației întrunite); sistemul de comandă și control gestionează informațiile pentru a produce și transmite o imagine operațională comună comandantului, statului major sau forțelor subordonate; sistemul de comandă și control îl ajută pe comandant în direcționarea forțelor, prin diseminarea oportună a tuturor informațiilor necesare desfășurării operațiilor/luptelor.

Concluzionând, comanda și controlul sunt procesele prin care operațiile forțelor militare întrunite sunt direcționate, coordonate și controlate pentru îndeplinirea misiunii. Comanda și controlul sunt cu atât mai eficiente, cu cât comandantul GFÎ cunoaște și implementează mai bine procedurile operaționale de planificare a operației întrunite, de

luare a deciziilor optime și de conducere eficientă a forțelor în operație.

(continuare în nr. 6)

Note:

1. Cf. *Presentation of the SICF (Sistemul Informațional de Conducere al Armatei Franceze) Approach*, 1998, p.7.

2. Cf. *AAP-6, Allied Administrative Publication (Glosarul NATO cu termeni și definiții)*, July, 1999, p.28.

3. *Ibidem*.

4. Cf. FM 6-0, *Command and Control of Army Forces*, Department of the Army, Washington, DC, 2003, p.2-2.

5. *Ibidem*, p.3-1.

6. Cf. *Army Doctrine Publication (ADP)*, vol.2, Command, Ministry of Defence, London, 1995, p. 11.

7. *Doctrina Armatei României*, București, 2007, p.73 (definiție preluată din *Concepția privind conducerea, comanda și controlul în Armata României*, p.2, aprobată prin Hotărârea CSAȚ nr. S – 39 din 29.03.2007).

8. *Ibidem*, p.74.

9. Valentin DRAGOMIRESCU, *Conducerea acțiunilor militare în războiul modern*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, p.12.

Supraviețuirea în zonele tropicale (1)

COLONEL IONEL IRIMIA

Deși procedeele și tehnicile de supraviețuire de bază sunt aplicabile oriunde, condițiile se schimbă în mare măsură peste tot în lume, în funcție de climat. Este esențial să cunoașteți cât mai mult posibil despre condițiile din orice regiune în care vă așteptați să vă deplasați. O cunoaștere generală a ceea ce vă puteți aștepta în diferite climate crește considerabil abilitatea de a gestiona o situație de supraviețuire, dacă un eveniment neprevăzut vă aruncă într-un teritoriu nu îndeajuns de bine cunoscut.

În junglă totul prosperă, inclusiv bolile și paraziții, iar germenii se înmulțesc într-un ritm alarmant. Natura asigură apă, hrană și materiale din abundență pentru construirea

adăposturilor. O cunoaștere a deprinderilor în domeniu, abilitatea de a improviza și aplicarea principiilor supraviețuirii cresc perspectivele de a rămâne în viață. Stăpâniți-vă frica, deoarece aceasta conduce la panică, iar panica conduce la epuizare și diminuează șansele de supraviețuire.

Câteva pagini în acest articol nu pot asigura prezentarea întregii problematici specifice supraviețuirii în zonele tropicale. Ele pot, numai, să stabilească tabloul mediilor înconjurătoare semnificative și să sugereze unele dintre modalitățile de principiu de a depăși problemele pe care acestea le dezvăluie.

Clima tropicală. Teritoriul situat între tropice include zone cultivabile și extreme cum sunt mlaștinile și deșertul, dar o treime o reprezintă pădurile slab dezvoltate: pădurea ecuatorială, pădurea subecuatorială și pădurile din zonele muntoase. Caracteristici specifice sunt căderile de precipitații ridicate, care se scurg în râuri mari ce curg cu viteză, zonele muntoase accidentate cu regiuni de coastă și regiunile joase, adesea mlăștinoase.

Neobișnuiți cu insectele, paraziții și cu deplasarea prin jungla densă, trebuie să vă mențineți cât mai acoperit posibil. Îmbrăcămintea poate deveni saturată de transpirație, dar este mai bine decât să fiți înțepat, zgâriat și mușcat peste tot. Nu scoateți hainele ude până ce nu staționați, și apoi, într-o regiune cu umiditate de 80 – 90%, nu există un loc unde să atârnați îmbrăcămintea pentru a o usca, cu excepția expunerii ei la soare sau lângă foc. Îmbrăcămintea saturată în mod regulat cu transpirație putrezește.

Cu excepția altitudinilor mari, atât regiunile ecuatoriale cât și cele subtropicale sunt caracterizate prin temperaturi înalte, ploi abundente și umiditate insuportabilă. La altitudini joase, variația de temperatură este rareori mai mare de 10° C, iar frecvent este de 37° C. La altitudini de peste 1.500 m pe timpul nopții se formează adesea gheață. Ploaia are un efect ușor de răcorire, dar atunci când se oprește, temperatura crește.

Precipitațiile sunt abundente, frecvent cu tunete și fulgere. Ploile bruște lovesc coronamentul copacilor, transformând șiroaiele în torente dezlănțuite, iar râurile se ridică la cote alarmante, dar tot pe neașteptate dispar. Furtunile violente pot să aibă loc, de obicei, către sfârșitul lunilor de „vară“. Uraganele, cicloanele și taifunurile se formează și dezvoltă deasupra mării și se năpustesc asupra uscatului, provocând valuri mareice și devastări. În locul de tabără ales, fiți siguri că sunteți deasupra oricărei potențiale inundații. Vânturile predominante creează variații între iarnă și vară cu sezonul uscat (plouă o dată pe zi) și sezonul ploios (ploaie continuă).

Ziua și noaptea tropicală sunt de lungimi egale, întunericul cade repede iar zorii apar, de asemenea, brusc.

Tipuri de medii specifice zonelor tropicale. Nu există un mediu standard specific zonei tropicale. Zona tropicală poate fi reprezentată de unul din următoarele medii:

- pădurile ecuatoriale;
- jungla secundară;
- pădurile subtropicale;
- pădurile montane;

- pădurile tropicale de arbuști și arbuști țepoși;
- savanele tropicale;
- mlaștinile de apă sărată;
- mlaștinile de apă dulce.

Pădurile ecuatoriale. În aceste păduri clima variază puțin. Precipitațiile de 1,5 – 3,5 m³ sunt distribuite în mod egal pe toată perioada anului. Temperaturile variază de la 30° C ziua, la 20° C noaptea.

Acolo unde natura nu a fost atinsă de om, copacii junglei se înalță până la 60 m, explodând într-un coronament plin de frunze, ca o umbrelă. Sub acest coronament arborii mai mici produc o umbră atât de densă, încât pe solul junglei ajunge puțină lumină. Plantele și copacii tineri de dedesubtul lor se luptă pentru a ajunge la lumină, ca și masele de vițe și liane ce se încolăcesc în sus către soare. Ferigile, mușchii și plantele erbacee răzbat printr-un strat gros de frunze și o mare varietate de ciuperci cresc pe frunze și trunchiurile arborilor căzuți.

Este destul de răcoare în această junglă primară, cu puțin subarboret pentru a împiedica deplasarea, dar vizibilitatea este limitată la aproximativ 50 m. Este foarte ușor să pierdeți sensul direcției de deplasare și, de asemenea, este dificil să fiți reperați din aer.

Fumul este difuzat de coronamentul copacilor și nu poate fi văzut, în special dacă există ceață în toate direcțiile. Amplasați semnalele într-o zonă deschisă, de preferință lângă coturile râurilor, sau mai bine, pe o plută lansată pe râu.

Zone cu păduri ecuatoriale: în Africa (bazinul râului Congo), America de Sud (bazinul râului Amazon), părți din Indonezia și câteva insule din Pacific.

Jungla secundară. Jungla secundară este foarte similară pădurii ecuatoriale. Culturile sunt prolifiche acolo unde lumina soarelui penetrează până la solul junglei – în principal de-a lungul malurilor râurilor, la marginea junglei și acolo unde jungla primară a fost defrișată de om pentru agricultură. Atunci când este abandonată, această zonă este recâștigată de o masă de vegetație amestecată. Uitați-vă după plante cultivate, care este posibil să supraviețuiască printre altele.

Ierburile, ferigile, arbuștii și vițele junglei secundare ating înălțimea de 2 – 3 m într-un singur an. Deplasarea este îngreunată, adesea trebuind să vă croiți drumul cu ajutorul unei macete. Vegetația junglei pare să fie acoperită cu țepi și ace, iar crângurile de bambus pot fi bariere impetrabile. Uneori, în unele locuri, copacii junglei sunt scunzi, iar lumina ajunge la pământul fertil, producând un subarboret abundent chiar în jungla primară.

Pădurile subtropicale. Situate între 10° nord și sud de Ecuator, aceste păduri au un sezon cu precipitații reduse, chiar uscat și unul cu ploi care vin ciclic – musonii. Cu anotimpuri mai particularizate, există mai mulți copaci cu frunze căzătoare, astfel încât lumina ajunge la solul pădurii, iar subarboretul este dens. Caracteristicile pădurilor subtropicale din Africa și America corespund cu cele ale pădurilor musonice din Asia. Aceste caracteristici sunt:

- arborii sunt dispuși pe două etaje;

- cei din etajul superior au în medie 18 la 24 de metri, iar cei din stratul inferior au între 7 și 13 metri;
- diametrul arborilor este în medie de 50 cm;
- frunzele lor cad pe timpul sezonului secetos;
- exceptând Sagotierul, palmierul Nipa și Cocotierul, în aceste regiuni cresc aceleași plante comestibile ca în pădurea ecuatorială.

Zone cu păduri subtropicale: în Africa (Kenia, Tanzania, Mozambic), America de Sud (Columbia, Venezuela, bazinul Amazonului) și Asia (India, Burma, Thailanda, Indochina, Java).

Pădurile montane. Atunci când altitudinea atinge aproximativ 1.000 m, în zonele tropicale și zonele cu care se învecinează, pădurea tropicală începe să facă loc pădurii montane. Ea devine cu adevărat montană la aproximativ 1.240 m, ca de exemplu în Munții Gotel din Camerun, Platoul Amhara din Etiopia sau lanțul muntos Ruwenzori din Africa Centrală.

Dezvoltarea plantelor este slab răspândită, iar arborii piperniciți și strâmbi, cu ramurile ce fac deplasarea dificilă pe sub ele. Noaptea sunt reci, temperaturile din timpul zilei ridicate, cu multă ceață și perioade lungi cu acoperire de nori. Supraviețuirea este dificilă în acest teren. Părăsiți-l și deplasați-vă în interiorul zonei muntoase, către pădurea tropicală.

Pădurile tropicale de arbuști și arbuști țepoși. Caracteristicile principale ale regiunilor cu păduri tropicale de arbuști și arbuști țepoși sunt:

- prezența unui anotimp secetos bine definit;

- arborii sunt lipsiți de frunze în timpul sezonului uscat;
- pământul este sterp, cu excepția câtorva smocuri de plante, iar iarba este neobișnuită;
- predomină plantele cu țepi;
- frecvent au loc incendii din cauza vegetației foarte uscate.

În cadrul zonelor cu păduri tropicale de arbuști și arbuști țepoși este destul de dificil să obțineți hrana de origine vegetală pe timpul sezonului uscat. Pe timpul sezonului ploios, plantele sunt în mod considerabil mai abundente.

Zone cu păduri tropicale de arbuști și arbuști țepoși: pe coastele nord-vestice și părțile centrale din Africa, în Asia, Mexic, Venezuela și Brazilia.

Savana tropicală. Este un teritoriu tropical acoperit cu iarbă, care se întinde între deșert și pădurea tropicală. În apropierea pădurilor, iarba este înaltă, până la 3 m, iar copacii sunt mai frecvenți. Temperaturile sunt ridicate tot timpul anului. Savana reprezintă mai mult de o treime din teritoriul Africii. Adesea, apa nu este ușor de găsit dar, acolo unde se găsește, există vegetație luxuriantă și viață sălbatică din abundență.

Caracteristicile generale ale savanei sunt:

- se găsește în cadrul zonelor tropicale din America de Sud și Africa;
- seamănă cu o pajiște cu iarbă, întinsă, cu copaci dispuși la intervale largi, piperniciți și noduroși;
- în mod frecvent solul este roșiatic; de asemenea, se pot întâlni palmieri.

Zone cu savane: în Africa, în sudul Saharei (în partea nord-centrală a Camerunului, Gabon, sudul Sudanului), Benin, Togo, Nigeria, Zair, Uganda, Kenia, Malawi, Tanzania, Zimbabwe, Mozambic, Madagascar și, de asemenea, în Venezuela, Brazilia și Guiana.

Mlaștinile de apă sărată. Sunt comune în zonele de coastă, expuse inundațiilor provocate de marea. Pădurile de mangrove prosperă în aceste mlaștini, arborii pot atinge înălțimi de 12 m, iar rădăcinile lor încâlcite sunt un obstacol atât deasupra apei, cât și sub apă. Vizibilitatea este redusă iar deplasarea dificilă. Unele canale sunt suficient de largi pentru a permite deplasarea cu pluta, dar în general deplasarea este pe jos. Marea se pot ridica mai mult de 12 m.

În mlaștinile de mangrove totul pare să fie ostil, de la paraziți și insecte de apă, până la caimani și crocodili. Dacă puteți, evitați aceste zone. Dacă ați fost forțat de neșansă să ajungeți într-o astfel de zonă, căutați o cale de a ieși afară. Acolo unde există cursuri de apă care intersectează mlaștina puteți confecționa și utiliza o plută.

Dacă sunteți forțat să rămâneți într-o mlaștină, determinați nivelul fluxului, pe baza liniei de sare și a resturilor lăsate pe copaci, iar apoi construiți un pat deasupra acestui nivel. Acoperiți-vă pentru a vă proteja împotriva furnicilor și țânțarilor. În orice mlaștină, un foc trebuie făcut pe o platformă. Folosiți pentru combustibil copacii uscați care se află în picioare.

Zone cu mlaștini de apă sărată: în vestul Africii, Madagascar, Malaezia, Insulele din Pacific, America Centrală și de Sud și la gurile de vărsare ale râurilor Gange în India, Orinoco și Amazon și râurile din Guiana.

Mlaștinile de apă dulce. Aflate în zonele joase din interiorul uscatului, masa lor de arboret țepos, stof, ierburi și ocazional palmieri mici face deplasarea dificilă și reduce vizibilitatea la numai câțiva metri – dar animalele și plantele sălbatice abundă, iar supraviețuirea este ușoară. O mlaștină de apă dulce nu este un loc așa de rău o dată ce vă obișnuiți cu el. Adesea aceste mlaștini sunt presărate cu insulițe care vă permit să ieșiți afară din apă. Uneori există canale navigabile și materiale naturale disponibile, din care se poate construi o plută.

Deplasarea prin zonele cu junglă. Cu puțină practică, deplasarea prin subarboretul dens și junglă poate fi făcută în mod eficient. Întotdeauna îmbrăcați haine cu mâneci lungi pentru a evita tăieturile și zgârieturile.

Pentru a vă deplasa ușor, trebuie să vă dezvoltați deprinderi de a vedea prin junglă. Nu ar trebui să vă concentrați la structura arbuștilor și arborilor aflați imediat în față. Trebuie să vă concentrați asupra a ceea ce este mai departe în junglă și să găsiți o spărtură naturală în frunzișul acesteia. Priviți prin junglă, nu la ea. Ocazional, opriți-vă și aplecați-vă pentru a privi de-a lungul solului junglei. În acest fel puteți descoperi poteci ale vânatului pe care puteți să le urmați.

Fiți vigilent și mișcați-vă încet și constant. Opriți-vă periodic să ascultați și să vă orientați. Folosiți o macetă pentru a vă croi drum prin vegetația densă. Folosiți un băț pentru a despărți vegetația, îndepărta furnicile, păianjenii sau șerpii. Nu vă apucați de tufișuri sau vițe atunci când urcați o pantă deoarece este posibil să aibă spini iritanți sau ghimpi ascuțiți.

Multe animale din junglă și păduri folosesc poteci specifice. Aceste poteci șerpuesc și se încrucișează, dar în mod frecvent conduc către apă sau luminișuri. Folosiți aceste poteci dacă ele conduc în direcția de deplasare dorită. În multe țări liniile electrice și telefonice au un traseu de câțiva kilometri prin zonele puțin locuite. Atunci când vă deplasați de-a lungul acestor linii, fiți atenți dacă vă apropiați de stații de transformare sau de retransmisie. În teritoriul inamicului, este posibil ca acestea să fie păzite. Însemnați-vă locul de plecare cât mai precis posibil pentru a determina o direcție de deplasare generală către un loc sigur. Dacă nu aveți o busolă, folosiți o metodă improvizată de aflare a direcției.

Luați rezerve de apă și echipament. Deplasați-vă într-o direcție, dar nu în mod necesar în linie dreaptă. Evitați obstacolele. În teritoriul inamicului folosiți-vă de avantajele acoperirilor și mascărilor naturale ale terenului.

Aspecte ce trebuie avute în vedere imediat. Există o posibilitate mai scăzută să fiți salvat de sub coronamentul dens al junglei, decât în alte situații de supraviețuire. Probabil că va trebui să vă deplasați pentru a ajunge într-un loc sigur.

Dacă sunteți victima unei prăbușiri aeriene, **cele mai importante articole care trebuie luate** de la locul accidentului sunt: maceta, busola, o trusă de prim ajutor și diferite materiale pentru a fi folosite ca plasă pentru țăntări și adăpost.

Adăpostiți-vă de ploaia tropicală, soare și insecte. Țântării purtători de malarie și alte insecte sunt pericole

imEDIATE, deci protejați-vă împotriva înțepăturilor și mușcăturilor.

Nu părăsiți zona accidentului fără evidențierea și marcarea traseului pe care îl urmați. Folosiți busola și cunoașteți direcția pe care o luați.

În regiunile tropicale, chiar și cele mai mici zgârieturi se pot infecta repede în mod periculos. Tratați imediat orice rană, fără a conta cât de mică este.

TACTICĂ
DE SPECIALITATE

Deplasarea și îmbarcarea batalionului logistic pentru dislocare într-un teatru de operații

---

CĂPITAN IONEL GAVRILĂ

Dislocarea batalionului logistic reprezintă deplasarea dintr-o locație/poziție în alta a personalului, echipamentelor, tehnicii și materialelor unității pentru îndeplinirea misiunilor primite și se realizează prin operații de mișcare și transport, operații care sunt parte integrantă a acțiunilor militare. Situația actuală a mediului militar evidențiază tot mai pregnant că dislocarea unei unități constituie una din cele mai importante etape a îndeplinirii unei misiuni. În consecință, garantarea succesului în operațiile militare, desfășurate corespunzător misiunilor și sarcinilor specifice și credibilitatea capacității pentru luptă a unității sunt dependente de capacitatea de dislocare, în timp util a acestora, în teatrele/zonele de operații. Succesul

procesului de dislocare este determinat de gradul de înzestrare și antrenare a unității și de capacitățile de transport avute la dispoziție.

Procesul dislocării cuprinde următoarele etape:

- pregătirea personalului, echipamentelor și materialelor pentru deplasare;
- planificarea și organizarea operațiilor de mișcare și transport;
- executarea deplasării pe teritoriul național;
- executarea transportului strategic către zona de operații;
- continuarea deplasării în zona de operații.

Pregătirea personalului, echipamentelor și materialelor pentru deplasare implică stabilirea de sarcini corespunzătoare pentru:

a) cunoașterea și aplicarea, de către întregul personal, a prevederilor actelor normative și a actelor normative specifice din domeniul mișcării și transporturilor;

b) selecționarea, numirea și pregătirea corespunzătoare a personalului responsabil cu activitățile de mișcare și transport la subunități;

c) formarea, pregătirea și antrenarea echipelor de încărcare/descărcare;

d) autorizarea, pregătirea și echiparea corespunzătoare a personalului responsabil cu depozitarea, manipularea și transportul materialelor;

e) instruirea și antrenarea pentru transport a întregului personal;

f) înzestrarea sau completarea cu mijloace de transport și de manipulare corespunzătoare misiunilor încredințate și asigurarea stării de operativitate a acestora;

g) înzestrarea cu echipamente și mijloace specifice adecvate, asigurarea și starea de operativitate a acestora;

h) înzestrarea cu echipamente, mijloace de comunicații și informatice specifice, corespunzătoare misiunilor încredințate și asigurarea stării de operativitate a acestora;

i) stabilirea și menținerea permanentă a legăturii cu structurile de mișcare și transport de la eșaloanele superioare, cu cele care au responsabilitatea să asigure sprijinul și cu operatorii de transport utilizați pentru executarea operațiilor de mișcare și transport planificate.

Activitatea de pregătire a personalului, echipamentelor și materialelor pentru deplasare este reglementată prin proceduri standard de operare, întocmite pentru fiecare activitate în parte.

Operațiile de mișcare și transport pe care batalionul logistic le execută pe teritoriul național asigură sprijinul specific necesar pentru aprovizionarea, pregătirea și executarea dislocării.

Planificarea și organizarea operațiilor de mișcare și transport pe care batalionul logistic le execută pe teritoriul național sunt avantajate de capacitățile de transport avute la dispoziție și de cunoașterea permanentă a stării de operativitate a acestora.

Planificarea operațiilor de mișcare și transport este un proces distinct, desfășurat de către batalion în cadrul planificării logistice.

La planificarea operațiilor de mișcare și transport se au în vedere următoarele aspecte:

- a) mărimea forțelor;
- b) cerințele și prioritățile stabilite;
- c) utilizarea resurselor locale;
- d) posibilitatea poziționării din timp a stocurilor, materialelor și echipamentelor, fapt care influențează timpul de reacție pentru mișcare și transport.

Planificarea operațiilor de mișcare și transport se desfășoară în următoarele etape:

- a) stabilirea cerințelor de mișcare și transport și a priorităților;
- b) stabilirea resurselor de mișcare și transport la dispoziție;
- c) repartiția resurselor disponibile conform cerințelor;
- d) stabilirea deficitelor, a punctelor critice și asigurarea priorităților;
- e) corelarea planului de mișcare cu celelalte planuri și cu toate structurile militare și civile implicate în execuția acestuia.

Pentru planificarea și organizarea operațiilor de mișcare și transport, unitatea elaborează următoarele documente:

- a) planuri de mișcare;
- b) cereri de sprijin cu mijloace de transport;
- c) cereri pentru aprobarea executării circulației pe căile de comunicație;
- d) documente pentru efectuarea formalităților vamale și de trecere a frontierei;

e) rapoarte necesare pentru programarea, organizarea și executarea operațiilor de mișcare și transport.

Planul de mișcare este documentul de bază după care sunt conduse operațiile de mișcare și transport, reflectă în detaliu concepția executării deplasării batalionului logistic din garnizoana de reședință într-un teatru de operații și se întocmește în urma unui proces complex de planificare. În principiu, planul de mișcare trebuie să răspundă următoarelor întrebări: unde, când, ce și cum se deplasează batalionul logistic.

Batalionul logistic dispune, în general, de o multitudine de variante pentru executarea operațiilor de mișcare și transport identificate, însă soluția aleasă este cea care asigură îndeplinirea în totalitate a misiunii, corespunzător specificului acesteia și resurselor de transport avute la dispoziție.

Alegerea optimă a modului de transport, corespunzător specificului misiunii, este influențată de prioritatea cererii de transport, a datei solicitate pentru sosire/livrare, a restricțiilor existente, economia și eficiența transportului, resursele de mișcare și transport avute la dispoziție și de personalul, echipamentele, tehnica și materialele ce trebuie transportate.

Având în vedere specificul batalionului, pentru deplasarea în aeroporturile/ porturile de îmbarcare (Airport/ Seaport of Embarkation – APOE/SPOE), acesta folosește mijloacele de transport proprii (pentru deplasarea pe căile rutiere), atunci când distanța nu depășește o zi de marș: 200 km (distanța poate fi mărită până la 300 km) și mijloace de

transport comerciale (pe calea ferată), pentru transportul tehnicii grele și a materialelor containerizate.

Deplasarea batalionului logistic începe la primirea notificării pentru deplasare. La primirea notificării de mișcare, unitatea inițiază procesul de completare a resurselor de transport, conform cerințelor misiunii și planului de mișcare elaborat în acest scop.

Activitățile desfășurate de către batalion la primirea notificării de mișcare sunt:

a) asigurarea corespunzătoare a nivelului de încadrare cu personal și a gradului de înzestrare cu echipamente, tehnică și materiale;

b) punerea în aplicare a planurilor pentru aducerea în cazarmă a întregului personal;

c) stabilirea obiectivelor operaționale, a cerințelor și priorităților;

d) identificarea tehnicii și materialelor neasigurate, cu probleme de reparații sau neoperative și stabilirea măsurilor pentru completare și remediere;

e) stabilirea mărimii forței și posibilitatea de transport a acesteia;

f) actualizarea listelor cu personal, tehnică și materiale ce se dislocă;

g) verificarea stării de pregătire a personalului și stabilirea măsurilor pentru remedierea deficiențelor;

h) executarea reparațiilor, întreținerilor și verificărilor necesare echipamentelor și tehnicii ce se dislocă;

i) revederea și actualizarea datelor în planul de mișcare;

k) revederea și stabilirea componentelor de transport, încărcăturilor secundare și încărcării mijloacelor de transport rutiere, feroviare, aeriene și maritime puse la dispoziție, conform cerințelor și priorităților de transport stabilite;

l) elaborarea concepției pentru dislocare;

m) alegerea modului de transport, stabilirea punctelor critice, stabilirea timpului și duratei avute la dispoziție pentru planificare;

n) stabilirea, în funcție de specificul misiunii, împreună cu eșalonul superior și structurile de mișcare și transport responsabile, a măsurilor și procedurilor privind asigurarea și accesul la mijloacele de transport strategice și la serviciile conexe transporturilor puse la dispoziție;

o) completarea deficitelor conform cererilor de sprijin cu mijloace de transport, mijloace de ambalare, pachetizare, paletizare, containerizare și manipulare a materialelor, precum și a celor pentru mijloace de fixare și ancorare a încărcăturilor;

p) verificarea, împreună cu administratorii infrastructurilor și operatorii de transport, a modului de asigurare și starea de operativitate a capacităților de încărcare, descărcare și transbordare în terminalele de transport;

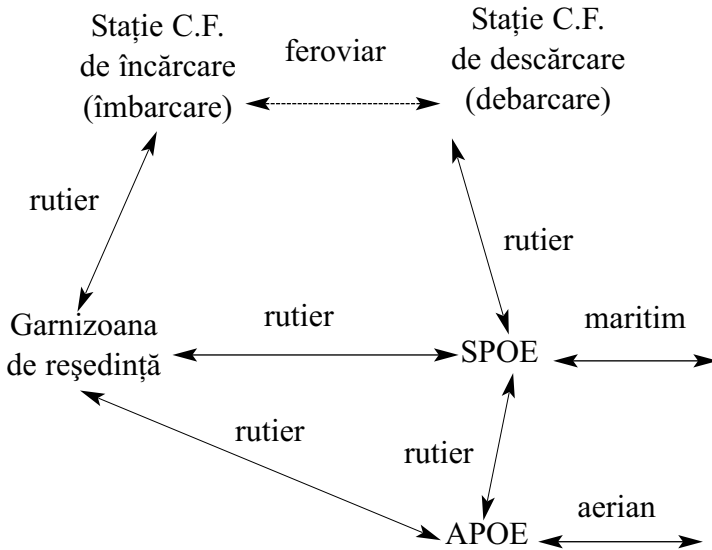
r) elaborarea planurilor de transport și a graficelor de circulație;

s) verificarea existenței și valabilității documentelor necesare pentru efectuarea operațiilor vamale și de trecere a frontierelor de stat;

t) verificarea existenței și a stării de operativitate a mijloacelor de comunicații și informatice necesare pentru

asigurarea legăturilor, monitorizarea și urmărirea mijloacelor de transport și a încărcăturilor pe timpul executării dislocării.

Deplasarea batalionului logistic pe teritoriul național se execută simultan atât pe calea ferată cât și pe căile rutiere. Transportul rutier se utilizează pentru deplasarea unității, precum și a sprijinului logistic asociat acesteia, cu mijloace de transport auto din înzestrare și cu mijloace militare și civile primite în sprijin, între locațiile de staționare și aeroporturile/porturile de îmbarcare/debarcare, terminalele feroviare de încărcare/descărcare sau transbordare. Transportul feroviar este utilizat de către unitate pentru transportul transcontainerelor și a tehnicii grele, agabaritice.

**Operațiuni de mișcare și transport executate
pe teritoriul național**

Pentru deplasarea pe căile rutiere, batalionul logistic se supune prevederilor actelor normative ce reglementează circulația pe drumurile publice. Pentru executarea mișcărilor și transporturilor care nu se încadrează în prevederile legale, determinate de depășirea limitelor legale de gabarit și tonaj, gradul de pericolozitate sau alți factori, sunt obținute aprobări speciale, acordate de către autoritățile naționale de specialitate, respectiv din cadrul Ministerului Transporturilor sau de către administratorii infrastructurilor de transport.

Pentru executarea operațiilor de mișcare și transport pe căile de comunicație rutiere batalionul organizează:

- a) deplasări de coloane de autovehicule și tehnică militară pe roți;
- b) deplasări de coloane de autovehicule militare și civile, contractate pentru completarea deficitului existent;
- c) deplasări de autovehicule individuale, militare sau civile.

Deplasarea se face eșalonat, astfel:

- eșalonul I, detașamentul precursor, se deplasează cu mijloace auto către APOE în vederea dislocării în zona de operații și are ca sarcini coordonarea cerințelor inițiale pentru infrastructură, instalarea viitoarelor posturi de comandă și asigurarea funcționării lor până la sosirea forțelor principale, recunoașterea itinerarelor de deplasare;

- eșalonul II, forțele principale, care se deplasează astfel:

- tehnica cu încărcătura secundară, personalul care o deservește și are responsabilități în îmbarcarea acesteia pe nave, pe căile rutiere către SPOE;

- transcontainerele și tehnica grea, agabaritică, pe calea ferată către SPOE;

- personalul care execută îmbarcarea tehnicii pe navele maritime, pe calea rutieră cu mijloace de transport primite în sprijin, din SPOE către APOE;

- personalul care nu are responsabilități directe în deplasarea unității în terminalele de îmbarcare, pe calea rutieră din garnizoana de reședință către APOE.

Pe timpul deplasării, personalul și structurile batalionului logistic au următoarele sarcini:

- responsabilul cu protecția muncii răspunde de executarea instructajului NSSM cu personalul din compunerea echipelor de încărcare/descărcare, cu șefii de coloane și autovehicule, precum și cu întregul personal ce se transportă;

- la nivelul unității trebuie să fie organizate echipe de intervenție de mentenanță care împreună cu operatorii tehnicii (mecanici conductori și șoferi) vor asigura mentenanța echipamentelor și tehnicii militare, atât în perioada de pregătire, cât și pe timpul desfășurării activităților de mișcare și transport. Pe distanțe mari de deplasare, itinerarul este tronsonat, existând pe fiecare tronson o echipă de mentenanță care va executa reparații de nivel 1;

- fiecare subunitate își organizează măsurile de asigurare și protecție a forțelor pe timpul deplasării și staționării în halte și terminale de transport.

Întreaga activitate de mișcare și transport este reglementată la nivelul batalionului prin proceduri standard de operare.

Un sistem de transport corespunzător crește capacitatea de dislocare a unei forțe într-un teatru de operații.

Mentenanța – componentă de bază a logisticii

MAIOR DR. ING. SORIN ENACHE

Creșterea continuă a complexității sistemelor tehnice actuale și a importanței misiunilor care le sunt încredințate impun reducerea drastică, până la eliminare, a riscului de defectare. Studiile de fiabilitate efectuate asupra diverselor sisteme tehnice demonstrează, din punct de vedere matematic, că, oricât de bine s-ar organiza și realiza procesul de elaborare a unui produs, de la concepție până la fabricație, este dificilă eliminarea defecțiunilor care apar pe timpul exploatării. Având în vedere această stare de fapt, din punct de vedere al eficienței economice este mai rentabil să se impună la proiectare un nivel acceptabil al fiabilității sistemului, concomitent cu prevederea unor mijloace, tehnice și structurale, necesare pentru

repunerea în stare de funcționare a echipamentelor defectate pe timpul exploatării.

Un nivel ridicat al fiabilității operaționale se poate asigura numai prin executarea unor intervenții prompte în momentul apariției defectiunilor, pentru remedierea lor, preventiv, prin revizii și reparații planificate. Fiabilitatea unui sistem reparabil trebuie să ia în considerare și mentenabilitatea lui, definită ca proprietatea acestuia, exprimată prin probabilitatea de a fi supravegheat, întreținut și reparat într-o anumită perioadă de timp.

Astfel, prin mentenanță, ca activitate, se înțelege ansamblul tuturor măsurilor tehnico-organizatorice necesare și efectuate în scopul menținerii sau restabilirii stării tehnice a unui sistem, astfel încât să-și poată îndeplini funcția specifică. Măsurile pot avea un caracter corectiv – depistarea defectului și remedierea acestuia –, sau preventiv – reglaje, revizii, reparații planificate.

Schimbările care s-au produs în modul de abordare a activității de mentenanță au la origine o serie de cauze atât de ordin tehnic, cât și economic și chiar legislativ. Faptul că și în domeniul militar se produc permanent modificări legislative, ce privesc direct sau indirect sistemul de mentenanță, ar trebui să aibă ca scop stabilirea unei baze viabile, conform cerințelor actuale, pentru funcționarea sistemului de mentenanță.

Alinierea la standardele occidentale, lucru firesc în condițiile actuale, a determinat adoptarea unor concepte și noțiuni noi, prea puțin cunoscute, ceea ce a condus la apariția unei vaste bibliografii în domeniu. Activitatea depusă

pentru teoretizarea problemelor a fost laborioasă, incontestabilă și de elogiat. Anumite concepte și termeni nu sunt încă clarificați și definiți pe deplin, un exemplu în acest sens fiind termenul de mentenanță.

Mentenanța nu este o descoperire a lumii moderne. Vechimea acestei activități se pierde în timp, ea fiind prezentă de-a lungul întregii istorii a omenirii, fie că a fost sau nu conceptualizată. Cert este că dezvoltarea societății omenеști, însoțită de o puternică revoluție în domeniul tehnicii, a fost sprijinită de dezvoltarea acestui tip de activitate.

Regulamentul logisticii operațiilor întrunite (intrat în vigoare la data de 7 mai 2008) definește conceptul de sistem de mentenanță ca fiind „totalitatea principiilor, regulilor resurselor umane, materiale și financiare, interdependente între ele și care formează un tot unitar, destinat desfășurării tuturor acțiunilor întreprinse pentru a menține și restabili echipamentele tehnice la caracteristicile tehnice specifice de funcționare”. Această definiție este mult mai cuprinzătoare, stabilind condiții de funcționare pentru sistemul de mentenanță mult mai apropiate de realitate, și înlocuiește vechea definiție a mentenanței din „Regulamentul logisticii acțiunilor militare L-1”: „componentă a logisticii trupelor, ce reprezintă totalitatea acțiunilor întreprinse pentru a menține sau restabili tehnica la caracteristicile specifice, ea incluzând controlul, testarea, întreținerea, clasificarea din punct de vedere operațional, recuperarea, evacuarea, repararea, reconstrucția și reclamațiile”.

Tehnica de blindate, automobile și tractoare este de o mare diversitate și complexitate, fiind în înzestrarea tuturor

structurilor armatei, este deservită de un personal numeros și impune din partea comandamentelor, structurilor logistice, atât cele de comandă, cât și cele de execuție, organizarea și realizarea oportună și operativă a tuturor măsurilor pentru mentenanța tehnicii, astfel încât să existe garanția îndeplinirii oricărei misiuni. Aceste tipuri de tehnică sunt omniprezente în desfășurarea și îndeplinirea misiunilor, condiționând major modul și nivelul de realizare al acestora, fiind și motivul pentru care activitatea de mentenanță se confundă în mare parte cu asigurarea stării de operativitate a tehnicii de blindate, automobile și tractoare. Este de la sine înțeles că activitatea de mentenanță vizează și sistemele tehnice aparținând altor arme (comunicații, informatică, tehnică de geniu, chimie etc.) dar, raportat la fondurile financiare și de timp alocate și necesare, cea mai mare pondere o ocupă tehnica de resort auto. Această stare de fapt este generată pe de-o parte, de complexitatea ridicată a tehnicii de blindate și automobile, dar și de uzura fizică și morală accentuată a acesteia.

Exigențele din ce în ce mai mari față de autovehicule în ceea ce privește protecția mediului, de la depoluarea chimică și fonică, urmărită în timpul vieții produsului, până la reciclarea componentelor auto, după încheierea vieții acestora, au impus încadrarea performanțelor acestora în limite tot mai stricte. Ca urmare, defecțiunea definită ca „pierdere totală sau parțială a capacității de funcționare, precum și orice modificare a parametrilor constructivi și funcționali în afara limitelor impuse prin documentație“, în condițiile prezentate, suferă o mutare a accentului pe ultima parte a acesteia.

Pornind de la definiția sistemului de mentenanță, introdusă de „Regulamentul logisticii operațiilor întrunite”, se poate imagina acest sistem ca fiind alcătuit din mai multe subsisteme interdependente vizând: cadrul legislativ – principii și reguli –, personalul de execuție și conducere – resurse umane –, respectiv resursele materiale și financiare la dispoziție. La toate acestea se adaugă, cu o pondere deloc de neglijat, subsistemul ce cuprinde tehnica aflată în înzestrare.

Prin urmare, din această perspectivă a abordării sistemice, se poate spune că buna funcționare a sistemului de mentenanță depinde de starea fiecărui subsistem și de gradul de integrare al acestora într-un tot unitar. Fiecare dintre aceste subsisteme își pune amprenta asupra stării generale a sistemului de mentenanță; stabilirea unei ierarhii privind gradul de importanță și influență fiind foarte dificilă, dacă nu chiar imposibilă.

Subsistemul ce cuprinde tehnica din înzestrare poate fi considerat ca punct de reper inițial (punct de plecare) pentru evaluarea stării sistemului de mentenanță. Un grad de asigurare (cu tehnică) redus și o stare tehnică precară a acestuia – fie datorată uzurii fizice, fie uzurii morale – nu poate constitui decât un handicap major în îmbunătățirea performanțelor sistemului de mentenanță. Într-o astfel de situație, resursele financiare și materiale (chiar și cele umane) aflate la dispoziție pot fi utilizate pentru refacerea stării tehnice a mijloacelor din înzestrare, dar sub aspectul rentabilității, acțiunea va fi total contraproductivă.

În ceea ce privește resursa umană, aflată la dispoziție pentru desfășurarea activităților specifice, calitatea acesteia – gradul de pregătire, capacitatea de autoperfecționare, trăsăturile de caracter etc. – poate influența pozitiv performanța sistemului de mentenanță. Restructurarea sistemului militar a făcut ca nivelul actual de încadrare cu personal al structurilor de mentenanță – atât din punct de vedere al numărului, cât și al pregătirii – să fie precar și mult sub necesități. De o importanță majoră în executarea de calitate a lucrărilor de reparație, întreținere etc. specifice mentenanței este perfecționarea deprinderilor practice ale lucrătorilor și experiența acestora, aspect pe care formele de pregătire specifice învățământului nu îl pot aprofunda.

Într-o unitate se desfășoară ample procese diferențiate potrivit caracterului acțiunilor ce le compun, dar și rezultatelor directe, indirecte și concrete obținute. Se poate vorbi astfel, pe de o parte, de procese executive, în care resursa umană utilizează resursele materiale, financiare și informaționale, în scopul atingerii obiectivelor stabilite, iar pe de altă parte, de procesele manageriale, în care o parte a resursei umane (comandanți, șefi) acționează în scopul realizării obiectivelor. Un exemplu de proces managerial este mentenanța /sistemul de mentenanță al tehnicii militare.

Managementul sistemului mentenanței cuprinde măsurile ce se iau pentru prevederea, organizarea, coordonarea, antrenarea și controlul realizării mentenanței tehnicii și are ca scop: menținerea permanentă a tehnicii în stare de operativitate; transmiterea la timp a misiunilor specifice; controlul permanent asupra îndeplinirii misiunilor speci-

face. Managementul sistemului de mentenanță presupune cunoașterea permanentă a situațiilor tehnice, controlul și îndrumarea oportună și eficientă a modului de îndeplinire a misiunilor și sarcinilor, stabilirea unor legături permanente între personalul de conducere și formațiunile de mentenanță pentru organizarea și îndrumarea acestora, executarea ordinelor și dispozițiilor logistice, luarea măsurilor necesare.

Tendențele actuale privind modul de executare al mentenanței presupun renunțarea la principiul preventiv-planificat și executare a reparațiilor la tehnica din înzestrare și aplicarea sistemului de mentenanță după necesitate, pe bază de diagnostic. Sistemul de mentenanță actual este unul nerentabil, datorită atât fondurilor reduse ce se alocă pentru executarea lucrărilor, cât și faptului că tehnica din înzestrare este uzată fizic și moral. Adoptând un sistem de mentenanță potrivit nevoilor actuale, comandanții de subunități își vor putea organiza și realiza cu ușurință activitățile pe linie tehnică, îndeplinind cu succes misiunile încredințate.

TEATRE
DE OPERAȚII

Experiența acumulată în Teatrul de Operații Afganistan – ANA TRAINING

MAIOR DRAGOȘ MATEI

preluare din publicația „Revista infanteriei“ nr. 2 din 2007

Afganistan este o țară din Asia Centrală ce se învecinează cu Iranul la vest, Pakistanul la sud și est, Turkmenistanul, Uzbekistanul și Tadjikistanul la nord și cu China în estul extrem.

Afganistan înseamnă (cuvânt cu cuvânt) țara afganilor și s-a întemeiat la începutul secolului 19. Englezii au introdus primii denumirea *țară afgană*, transformându-se mai târziu în Afganistan.

Prin cuvântul *afgan* nu se înțelege cetățean al Afganistanului, ci acesta se referă îndeosebi la poporul paștunilor (fiind denumiți afgani numai în Persia și India). Numele *Afganistan* a fost folosit, pentru prima oară în 1801, în tratatul de pace dintre Anglia și Persia referitor la regiunile în

care trăiau paștunii. O denumire foarte veche a regiunii unde astăzi se află Afganistanul este Kabulistan.

Detașamentul ANA TRAINING, dislocat pe pământ afgan în perioada noiembrie 2005-aprilie 2006, a avut ca misiuni principale:

- constituirea și operaționalizarea noii Armate Naționale a Afganistanului (ANA);
- instruirea militarilor afgani în armele și specialitățile: tancuri, cercetare, infanterie, transmisiuni, logistică;
- însoțirea, consilierea și monitorizarea acțiunilor unui batalion;
- consilierea militarilor ANA pe timpul participării la misiuni în zona de responsabilitate.

Detașamentul este format din echipele mobile de instrucție (MTT – Mobile Training Team) și o echipă de instrucție și însoțire (ETT – Embedded Training Team), dislocate astfel: MTT - Kabul; ETT - Gardez.

Echipa de instrucție și însoțire a avut o misiune destul de dificilă, preluând responsabilitatea consilierii unui batalion cu destulă experiență, destinat pentru activități de însoțire coloane oficiale, securizare zone și căi de comunicație, misiuni punct control trafic, ambuscade, scotociri, patrulare și acțiuni umanitare.

Experiența în teatrul de operații pentru echipa de instrucție și însoțire s-a dobândit prin următoarele activități desfășurate: activități umanitare, patrulă de prezență, patrulă pe jos, patrulă pe autovehicule, punct control trafic, securitatea zonelor de comunicație, ambuscade, scotociri, misi-

uni de cercetare și cooperare cu unitățile de forțe speciale americane.

Noutatea pentru Detașamentul ANA TRAINING o constituie dotarea de către partenerul american a echipei ETT cu autovehicule tactice blindate Humvee, ce asigură o mai mare capacitate de trecere prin căile de comunicație destul de înguste și în teren accidentat, dar și o protecție sporită, datorată blindajului și aparatelor de bruiaj electronic amplasate pe ele.

Echipele mobile de instrucție, adică echipa mobilă de instrucție pentru cercetare, echipa mobilă de instrucție pentru tancuri și cea de instrucție pentru mentenanță și-au desfășurat activitățile în Kabul.

Misiunile echipei mobile de instrucție pentru mentenanță au fost de instruire a echipelor și plutonului de mentenanță din cadrul unui batalion de tancuri pentru desfășurarea lucrărilor de mentenanță la tehnica din dotare și menținerea în stare de operativitate, atât a tehnicii din dotarea detașamentului, cât și a celei din dotarea batalionului afgan. Planificarea activităților de instruire a batalionului de tancuri revenea ca sarcină partenerului german. Echipele mobile de instrucție pentru mentenanță și pentru tancuri erau informate asupra misiunilor care trebuiau îndeplinite și sarcinilor ce le reveneau.

Pe lângă activitățile de pregătire a tehnicii pentru executarea exercițiilor cu trageri de luptă, echipele mobile de instrucție au asigurat suportul tehnic pentru desfășurarea acestora în condiții foarte bune. De precizat este faptul că militarii din echipa mobilă de instrucție pentru mentenanță

s-au implicat activ în repunerea în stare de funcționare a tehnicii blindate de tancuri, prin lucrările de reparații de nivel 1 și 2.

Dificultățile întâmpinate au fost generate, pe de o parte, de gradul redus de asigurare cu piese de schimb și materiale, iar pe de altă parte, de condițiile de relief și climă, de condițiile de securitate. Pe teritoriul afgan pericolul poate veni de oriunde și prin diferite metode: lansări de rachete asupra obiectivelor militare, amplasări de dispozitive explozive pe căile de comunicație (IED), autoturisme-capcană, motocicliști și indivizi kamikaze, ambuscade asupra convoaielor cu aruncătoare de grenade (AG-7). S-a impus astfel elaborarea și implementarea unor proceduri standard de operare în diferite situații care să asigure protecția forțelor, ca misiune principală a șefilor de echipe de instrucție.

Consider că misiunile Detașamentului ANA TRAINING au fost îndeplinite cu succes, dovadă fiind aprecierile partenerilor de coaliție asupra activităților tuturor militarilor. Drapelul României a fost așezat la loc de cinste, alături de cele ale forțelor Coaliției care fac parte din Comandamentul CSTC-A (Combined Security Transition Command Afganistan). Ca semn de recunoaștere a eforturilor Armatei Române pentru restabilirea păcii și reconstrucției Afganistanului, arborarea drapelului românesc a avut loc în cadrul unui ceremonial de încheiere a participării la Operațiunea Enduring Freedom a detașamentului ANA TRAINING care a acționat în cadrul acestui comandament în perioada noiembrie 2005 - aprilie 2006.

A fost o misiune grea, dar frumoasă prin satisfacțiile profesionale avute, prin experiența acumulată, prin contactele care s-au realizat cu ceilalți militari din cadrul coaliției.

Adaptarea militarilor români la specificul zonei din teatrul de operații I.S.A.F. III

CĂPITAN FLORIAN VINTILESCU

Activitățile desfășurate care preced deplasarea în teatrul de operații au un rol important în adaptarea militarului la specificul zonei în care urmează să fie detașat. Primul pas făcut în acest sens este selecția personalului care urmează să participe la misiune, aceasta făcându-se printr-o vizită medicală riguroasă, un test psihologic, testarea cunoștințelor militare generale și de specialitate și verificarea rezistenței fizice prin probele sportive. Toate acestea se fac de către o comisie formată din personal militar înalt calificat și cu experiență în teatrul de operații. Următorul pas este formarea subunităților pe structuri și consolidarea relațiilor între personalul executant și echipa de conducere, aceasta făcându-se prin participarea la tra-

geri de luptă, tabere de instrucție. Un rol important este și recunoașterea locului unde urmează să fie dislocat contingentul, acest lucru făcându-se de către o echipă formată din militari cu funcții de răspundere care urmează să participe la misiune. În acest sens, șeful logisticii culege toate informațiile necesare echipării personalului la condițiile de climă, cât și păstrării și folosirii echipamentului, tehnicii și armamentului.

De asemenea, șeful operațiilor împreună cu comandanții de subunități fac recunoașterea zonei de responsabilitate în vederea stabilirii misiunilor și a pregătirii militarilor în tabere de instrucție, cât mai aproape de specificul geografic și climatic. Deoarece Afganistanul este situat într-o zonă muntoasă, instruirea într-o tabără la munte este imperios necesară și se face prin cursul de alpinism, traiul în condiții de izolare într-o zonă montană, desfășurarea activităților în cadrul unui F.O.B. (formațiune militară dislocată înaintea forțelor principale), deplasarea prin marș pe diferite distanțe și zone de relief, îmbarcat cât și debarcat, trecerea prin teren contaminat, trageri de luptă cu toate categoriile de armament atât ziua cât și noaptea, în diferite condiții climatice (ploaie, vânt, caniculă); îmbarcarea, debarcarea și coborârea în rapel a militarilor și deplasarea cu elicopterul și avionul (Hercules C-130). Pregătirea personalului în tabere este activitatea cea mai importantă care precede dislocarea în teatrul de operații, aceasta din urmă făcându-se în condiții din cele mai grele, cu un consum mare de energie fizică și psihică, ce are ca finalitate adaptarea militarilor la specificul zonei din teatrul de operații.

Domeniul dreptului internațional privat și marile sisteme juridice (2)

MARIANA ANCUȚ

(urmare din nr. 3/ iunie 2008)

Dreptul rusesc

În istoria juridică rusă, care pornește de la înființarea primelor principate independente în anul 980 - anul convertirii Rusiei la catolicism, și până în 1917 - anul Revoluției bolșevice, se pot distinge cinci etape de cristalizare a dreptului. Evident că datele stabilite pentru analiză sunt pur convenționale. Ideea de pornire este faptul că dreptul rus are origine comună cu dreptul Occidentului european, și anume: dreptul romano-bizantin. Cu toate acestea, din cauza invaziei mongole, doar o dată cu marile reforme ale secolului al XVIII-lea, dreptul rus primește impulsuri juridice occidentale.

Perioadele dreptului rus sunt:

1. Perioada principatelor independente (980 – 1237) – în care importantă este apariția unei culegeri de practici juridice numită „Russkaia Pravda“ și în care practicile juridice sunt cu caracter privat. Culegerea arată influența bizantină și germanică, mai exact partea canonică.

2. Perioada dominației mongole (1237-1480) – în care noile redactări ale „Russkaia Pravda“ nu suferă modificări dar, pentru protejarea identității slave față de invadatori, se produce o rigidizare a regulilor juridice. Un rol esențial îl are Biserica, care devine singura instituție în care se regăsea identitatea națională și culturală a Rusiei sub dominație străină.

3. Perioada începuturilor statului moscovit (1480-1689) – care înseamnă combinarea a două momente istorice de o importanță deosebită, și anume: eliberarea Rusiei de sub dominația mongolă și căderea Bizanțului. Tranziția a însemnat redactarea a numeroase texte juridice, țarul Ivan al III-lea fiind un promotor al unei reforme legislative (numita culegere „Sudebnik“). Acesta va fi urmat de Ivan al IV-lea care va completa și va da o nouă reglementare a dreptului canonic (textul Stoglav). Țarul Alexandru Mihailovici dispune consolidarea dreptului rus printr-un text legislativ (în 1649) care cuprinde 967 de articole. Noul text va rupe legătura dintre principii și adunările electivă și va duce la ruperea legăturilor dintre putere și popor.

4. Perioada imperiului autocratic (1689-1906) – marcată de încercările lui Petru cel Mare și ale Ecaterinei a II-a de a moderniza și ordona izvoarele dreptului rus. Abia în

1833, contele Mihail Speranski va publica o culegere completă a legilor din Imperiul rus, un text incomplet în fapt, care cuprindea peste 30.000 de legi. Culegerea va fi urmată de un Corp al legilor Imperiului rus, intrat în vigoare în 1835.

5. Perioada monarhiei constituționale (1906-1917) – în care dreptul pozitiv rus va fi un cumul de norme scrise și de practici juridice confuze.

Începând cu 1917, dreptul rus va suferi o serie de transformări și va cuprinde o serie de inovații. Putem spune că cenzura internă a politicii ruse se reflectă și în evoluția juridică. Astfel, noul drept va fi dimensionat în funcție de trei repere: ideologia marxistă, tradiția juridică rusă și situația socio-economică a țării în acea perioadă. Puterea sovietică interzice orice trimitere la izvoarele juridice premergătoare, considerându-le perimate sau opuse noii revoluții, judecătorul fiind pus în fața unui vid legislativ legat de practica judiciară. Noua abordare a creat un gol legislativ, care abia în 1991 va fi reglementat. Situația juridică creată de noul stat a fost unică: legislația comunistă reglementa probleme politice majore, Codul Muncii anula dreptul de autor, Codul Familiei anula amestecul Bisericii în raporturile familiale, dispăreau noțiuni ca moștenirea, comerțul privat, proprietatea privată. Anul 1922 este anul restrucurării economice și, mai ales, anul începerii recunoașterii oficiale a noului stat, al modificării sistemului juridic. Se revine la modelele juridice europene și se iau în calcul reformele din perioada monarhistă. Practic, anii 1922 și 1923 vor însemna adoptarea Codului Penal și a Codului de Pro-

cedură Penală pentru republica rusă, precum și adoptarea Constituției pentru Uniunea Republicilor Sovietice (Ucraina, Bielorusia, Transcaucazia). În paralel, în republicile unde funcționau tribunalele islamice, justiția este dată complet tribunalelor statale. Anul 1939 va aduce o nouă Constituție, adică o întoarcere la structurile juridice tradiționaliste, renașterea formală a dreptului fiind clar subminată de voința atotputernică a statului și de politică. Moartea lui Stalin și noua politică abordată de Hrușciiov vor aduce și ele schimbări în jurisprudență, multe din statele satelit ale URSS dezvoltând puternic o independență juridică și instituțională. Din păcate, dezvoltarea prea rapidă a puterii militare și cerințele economice ale URSS au fost în contratimp cu inovațiile juridice. Se poate observa cum există o interacțiune din ce în ce mai puternică între Constituția inițială a republicii ruse și statele satelit, fiecare din ele aducând cu timpul inovații în sistemul considerat punct de reper. Mai mult, dacă dreptul familiei a fost transmis Europei Orientale, fiind ulterior abandonat în favoarea celui de tip occidental (dreptul familiei rus va constitui însă un pas înainte pentru statele care aplicau dreptul islamic), dreptul sovietic economic va porni întotdeauna de la cel al statelor capitaliste, evident machiate într-o formă cât mai comunistă. Momentul Perestroikăi va aduce în final încetarea existenței juridice a URSS și, implicit, reîntoarcerea la dreptul național pentru noile state apărute pe harta lumii.

Anul 1989 va pune problema nu numai a modificării codurilor existente, dar și introducerea altora noi. De exemplu, dreptul privat, adaptat comunismului, va trebui adaptat

noilor cerințe. Apariția proprietății însemna adoptarea noilor legi pentru dreptul garanțiilor, pentru Codul Civil, pentru ecologie etc. Dar Rusia nu putea apela la instituțiile interne și nici la cele externe. Prin urmare, noul fundament juridic va fi furnizat de cei care puteau pune capăt sau măcar ameliora prăbușirea economică: instituțiile supranaționale. Acestea, pe lângă reforma financiară, au adus și o reformă juridică deoarece WRO, FMI și BERS în admiterea unui stat ca membru cer o anchetă strictă asupra ordinii juridice a statului respectiv pentru a fi sigur că acesta este capabil structural să respecte cerințele economiei de piață. Modelul de la care pornesc instituțiile este, evident, common law.

Statele Europei Centrale și de Est, datorită dezvoltării istorice, au o bază juridică provenind de la receptarea integrală a sistemului francez și german. Dacă adăugăm la aceasta faptul că dreptul sovietic se dorise a fi impus forțat, este logic să deducem că statele europene central-estice se prezentau ca un mozaic de sisteme juridice ai căror juriști erau experți în primirea și armonizarea modelelor juridice diferite. Totuși, putem evidenția câteva trăsături comune:

- nu s-a realizat abrogarea dreptului anterior, stabilindu-se o invalidare a dreptului antebelic, „însoțită însă de o explicită autorizare de a trimite la aceasta, sau validarea tuturor izvoarelor antebelice care nu fuseseră în mod explicit abrogate“;
- promulgarea noilor constituții de tip democratic aveau ca model modelul propus de Consiliul Europei;
- pe un sistem juridic tradițional se adaptau instituții specifice common law;

- noile modele legislative sunt realizate astfel încât să fie compatibile cu modelul comunitar;
- explozia legislativă după adoptarea noilor constituții.

Ar fi însă nedrept să ignorăm influența dreptului sovietic în afara granițelor rusești.

Dreptul rus de origine continental-europeană se extinde în special în țările asiatice, unde îl putem lega de modernizarea de tip laic. Exemplu ar fi pentru aceasta Turcia, unde Atatürk îl folosește pentru schimbarea structurilor juridice otomane, ținând cont de puternicul mesaj naționalist conținut și mai ales de măsurile privind naționalizarea forțată.

Corect ar fi să spunem că modelul rus a folosit în special la țările în curs de dezvoltare (China), unde avea loc o radicalizare a relațiilor socio-umane și patrimoniale. Prăbușirea sistemului rus nu a însemnat prăbușirea tuturor celor care abordaseră acest model (Afganistan, Coreea de Sud, Vietnam, Algeria, Siria, Yemen etc.). Multe țări au folosit acest sistem adoptându-l și ulterior modernizându-l, astfel încât ele sunt considerate și astăzi ca „țări comuniste cu sistem capitalist“ (cazul Chinei).

Terorismul informatic – modalitate de înfăptuire a terorismului

---

LORENA MAZILU

Ca realitate evidentă a zilelor noastre, *Terorismul informatic* se dezvoltă treptat și într-un ritm îngrijorător, o dată cu apariția și proliferarea adepților Internetului. Această „rețea a rețelelor” informaționale ce reunește câteva mii de rețele de ranguri diferite, provenind din zeci de țări ale lumii, este o rețea virtuală care, prin serviciile oferite, a adus și aduce multiple avantaje cercetării științifice, învățământului, administrației, afacerilor, comunicării inter-umane etc. Dar Internetul reprezintă, în același timp, un mediu extrem de favorabil pentru comiterea unor fapte indezirabile social, fapte care se pot întinde de la hărțuirea sexuală sau diseminarea imaginilor pornografice, până la acte teroriste cu un dezno-

dământ greu de imaginat. Oferind „cel puțin trei avantaje de marcă pentru escroci: abolirea distanțelor, costuri minime și o fațadă și mai anonimă”¹, această megarețea planetară oferă posibilitatea grupărilor teroriste să se reorganizeze la nivel mondial și să creeze astfel un cartel virtual care să controleze și să manipuleze politic, economic și social masa comunităților defavorizate. Contracurarea acțiunilor acestora – în fapt, războiul împotriva terorismului informatic, ocupă în zilele noastre un loc important în preocupările tuturor consiliilor de securitate națională.

Pornind de la aceste considerente, NATO va încerca să elaboreze un plan de acțiune împotriva spionajului și terorismului cibernetic, considerând că „apărarea împotriva amenințărilor electronice este acum citată la cel mai înalt nivel, la același nivel cu cel al atacurilor cu rachete și securitate energetică”².

Declarația de sfârșit a reuniunii NATO de la București demonstrează pe deplin locul primordial pe care-l ocupă apărarea informatică la nivelul Alianței: „*NATO rămâne angajat în eforturile de întărire a apărării sistemelor informatice <cheie> ale Alianței împotriva atacurilor cibernetice. Recent am adoptat o politică NATO în domeniul apărării împotriva atacurilor cibernetice și dezvoltăm structurile și autoritățile necesare implementării acesteia. Politica noastră în domeniul apărării împotriva atacurilor cibernetice evidențiază necesitatea pentru NATO și națiunile membre de a proteja sistemele informatice <cheie>, în acord cu responsabilitățile lor specifice; schimbul de experiență și*

asigurarea unei capacități de sprijin pentru națiunile aliate, la cerere, de respingere a unui atac cibernetic”.

În virtutea celor asumate la reuniune privind înființarea „*structurilor și autorităților*” ce vor îndeplini noua abordare coordonată de contracarare a atacurilor cibernetice, o altă preocupare majoră atrage atenția factorilor de decizie: se va reuși oare ca prin măsurile luate să se prevină și contracareze situații ca cea din 11 septembrie 2001 sau, mai nou, ca cea din vara anului 2007 din Estonia, când teroriștii informatici au paralizat infrastructura strategică, inclusiv rețelele informatice bancare? Care sunt în viziunea NATO sistemele informatice „cheie”? Specialiștii militari în domeniu consideră ca posibile incidente de securitate informatice: accesul neautorizat la un sistem-hacking, atacurile împotriva infrastructurii IT, atacurile împotriva serverelor de web/mail, confirmarea descoperirii unor sniffere de rețea neautorizate, a accesului neautorizat la sistem prin troieni, backdoors, depistarea unor breșe majore de securitate sau stocarea unor informații clasificate secrete de stat în S.I.C. conectate în rețelele publice etc. În momentul declanșării unor astfel de atacuri împotriva unui sistem informatic aparținând armatei se declanșează un plan de măsuri pentru stoparea atacului, salvarea datelor din sistemul atacat și identificarea locației de unde a fost lansat atacul.

După declarațiile unui înalt oficial NATO, competențele structurilor și autorităților se vor exercita exclusiv conform articolului 4 al Tratatului Atlanticului de Nord „*pentru viitorul previzibil*”, concluzia fiind că membrii „*se vor consulta împreună*” în cazul atacurilor cibernetice, nicide-

cum nu vor fi obligați să se „ajute” între ei potrivit prevederilor articolului 5 din Tratat. Orice s-a spus însă la Summit-ul NATO de la București privind subiectul în cauză, un lucru este cert – politicile privind securitatea rețelelor informatice reprezintă și rămân punctul forte privind prevenirea atacurilor informatice, a criminalității informatice, iar abordarea și dezvoltarea acestora, un factor de stabilitate pentru orice stat sau alianță.

Spațiul virtual, ca loc de desfășurare a terorismului informatic, a fost definit ca „reprezentarea simbolică a informației – adevărată și virtuală în aceeași măsură, binară și metaforică – acel loc în care calculatorul programează funcțiile și efectuează operările de date”³.

Terorismul este un termen mult folosit, primind de-a lungul timpului o mulțime de definiții. O definiție interesantă este cea a Departamentului de Stat al SUA, potrivit căreia terorismul reprezintă „*violența premeditată, motivată politic și îndreptată împotriva obiectivelor civile de către grupuri subnaționale sau agenți clandestini*”.

Aceasta a constituit, în viziunea FBI, punctul de plecare pentru crearea conceptului de cyberterorism și definiții acestuia ca fiind „*atacul premeditat, motivat politic, împotriva informațiilor, sistemelor de calculatoare, programelor și operărilor de date, ce conduce la violențe împotriva obiectivelor civile și necombatanților, atac exercitat de grupări subnaționale sau agenți clandestini*”.

O abordare aproape completă a *Cyberterorismului* sau *terorismului* informatic nu este însă posibilă fără un studiu atent al problemelor legate de originile terorii pre-

cum: definiția terorismului în general, motivațiile terorismului, teroriștii și spațiul virtual, definiții ale terorismului informatic, „câmpurile cyberteroriștilor”, atacurile realizate prin intermediul spațiului virtual, motivațiile cyberteroriștilor, actorii, țintele (computere, servere, rețele), înțelegerea (prevenirea) atacurilor și combaterea acestora.

Cyber-atacurile, aspectul cel mai mediatizat și cel mai studiat de către specialiștii IT, pot fi atât de natură „*infrațională*”, cât și de natură „*domestică*”. În timp ce latura domestică este definită de accesarea neautorizată a siteurilor, infestarea rețelelor de calculatoare cu diverși viruși informatici, distrugerea bazelor de date a unor computere personale sau publice etc., latura criminală poate fi caracterizată atât de un atac terorist convențional (Internetul furnizează know-how-ul de care este nevoie pentru a obține informații de ultimă oră cu privire la confecționarea bombelor, instrucțiuni privind manipularea substanțelor explozive și bineînțeles „rețelele” necesare), cât și de atacurile informatice premeditate ale entităților teroriste la adresa infrastructurilor critice ale unui stat.

Terorismul informatic a devenit extrem de vizibil din momentul 11 septembrie 2001, care poate constitui pentru oricine este interesat punctul de plecare în înțelegerea rolului spațiului virtual în înfăptuirea unor astfel de atacuri. La 11 septembrie 2001 au avut loc cele mai mari atacuri teroriste coordonate împotriva SUA. Nouăsprezece membrii Al-Qaeda, un grup islamist militant, au deturnat patru avioane comerciale, două dintre ele au fost orientate și izbite în cele două turnuri ale World Trade Center din Manhattan,

New York, provocând prăbușirea acestora. Al treilea avion a lovit sediul Pentagonului, clădirea Ministerului Apărării, din Arlington County, Virginia, lângă capitala Statelor Unite, Washington D.C., iar al patrulea avion deturnat s-a prăbușit lângă Shanksville, Pennsylvania, după ce pasagerii s-au luptat cu teroriștii. Revendicarea acestor atentate a fost făcută public prin intermediul Internetului. Membrii celulelor teroriste care au fost implicați în atentat au ținut legătura prin intermediul Internetului. Ulterior, o parte din războiul declanșat ca urmare a acestui eveniment s-a desfășurat în spațiul cibernetic. Acest exemplu depășește prin amploare limitele infraționalității informatice prevăzute în legislația multor state. Cazul pus în discuție este de maximă importanță pentru că, după incidentul de la 11 septembrie 2001 din Statele Unite, s-a demonstrat că există și posibilitatea unui atac terorist mondial care se poate declanșa prin Internet. Este tot mai evident că, în zilele noastre, grupările teroriste utilizează tot mai mult Internetul pentru a-și atinge scopurile subversive. În condițiile în care organizațiile teroriste, cu ajutorul unor buni specialiști, beneficiază de securizarea comunicațiilor prin utilizarea tehnicilor de criptografie (criptografia reprezintă arta și știința securității mesajelor – Bruce Schneier), înlăturând riscurile divulgării secretelor, acestea pot coopera pe Internet cu alte grupări, sau pot transmite subordonaților ordine, planuri de acțiune, instrucțiuni, hărți, coduri, fotografii ale victimelor etc. O astfel de tehnică a utilizat, de exemplu, Ramzi Ahmed Zousef, creierul acțiunii teroriste de la World Trade Center,

în organizarea acțiunii, de altfel eșuate, care viza distrugerea unui număr de 11 avioane în Orientul Îndepărtat. Atacurile din 11 septembrie au condus la discuții aprinse referitoare la problemele de securitate internă ale SUA și crearea unei noi agenții federale, Departamentul Siguranței Naționale. *Actul „Patriot”* din 2001 a fost aprobat imediat după atacuri, acordând agențiilor de securitate puteri nelimitate de percheziționare și supraveghere asupra cetățenilor americani. A fost astfel înființată *Information Awareness Office* (IAO), structură ce a inițiat programul denumit *Terrorist Information Awareness* (TIA) în mai 2003, având ca scop dezvoltarea tehnologiei care să permită strângerea de informații despre fiecare cetățean al Statelor Unite și, de asemenea, să alcătuiască tipare de comportament, pe baza cărora să fie posibilă identificarea acțiunilor teroriste. Informațiile adunate de către IAO includ toate activitățile de pe Internet, cumpărăturile efectuate cu cardurile de credit, cumpărarea biletelor de avion, închirierile de mașini, diverse alte cheltuieli etc. S-au adus numeroase critici structurii IAO privind activitatea acesteia cum că s-ar încălca drepturile și libertățile civile și dreptul la confidențialitate, această structură fiind considerată ca predispusă abuzului de putere. Totuși, trebuie remarcat că, în ciuda acestor critici privind „încălcarea” intimității oamenilor, o bună parte din populația Statelor Unite a fost de acord ca agențiile guvernamentale să le controleze corespondența, să filmeze sau să intercepteze convorbirile telefonice. După 11 septembrie 2001 s-a impus astfel o regândire a raportului din-

tre libertățile civile și securitatea națională. Reinventarea acestui raport conduce fără doar și poate la clarificarea următoarelor aspecte:

- sunt puncte sensibile în orice democrație și trebuie respectate;

- cum se pot asigura amândouă?

Fără a avea pretenția că răspunsurile pe care le propunem sunt universal valabile, încercăm un punct de vedere care să lămurească oarecum problematica legată de acest aspect, și anume:

- dacă accentul se pune pe libertățile civile, atunci se pot pierde din vedere atât securitatea națională, cât și libertățile civile.

- dacă accentul se pune doar pe securitatea națională, atunci ce mai încercăm să apărăm?

Amenințările venite din spațiul cibernetic sunt în continuă creștere, reprezentând un pericol aflat la marginea dintre posibil și realizabil. Pentru a limita efectele provocate de acest fenomen se dezvoltă tot mai multe proiecte, fie de stat, fie private privind prevenirea și combaterea amenințărilor venite din spațiul virtual. Mijloacele de prevenire și combatere a terorismului informatic reprezintă un mijloc de analiză pentru toți factorii responsabili care trebuie să conștientizeze pericolul atacurilor cybernetice. Prevenirea atacurilor cybernetice presupune previziune, anticipație și preîntâmpinarea desfășurării fenomenelor, evenimentelor și acțiunilor entităților teroriste realizate în spațiul virtual pe baza analizei situației precedente (și pot afirma că în ultimii ani avem destule astfel de exemple de atacuri

care merită a fi analizate de specialiști). Important este să fie descoperite și sesizate la timp premisele și împrejurările care ar putea permite sau favoriza acțiunile elementelor extremist-teroriste în spațiul virtual. Combaterea ar putea fi totalitatea acțiunilor întreprinse de către guverne pentru a contracara pericolul atacurilor cybernetice cuprinzând măsurile speciale inițiate de structurile abilitate pentru reducerea probabilității unor astfel de amenințări (atacuri) ale elementelor extremist-teroriste prin intermediul spațiului virtual. Prevenirea și combaterea atacurilor în spațiul virtual se poate face doar într-un cadru legal bine definit. Să ne amintim controversata Ordonanță nr.131 din decembrie 2006 privind modificarea Legii nr.508/2004 pentru înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a DIICOT. În articolul 15 modificat al Ordonanței nr.131 din decembrie 2006 se specifica faptul că DIICOT este autorizată să dețină și să folosească mijloace adecvate pentru obținerea, verificarea, prelucrarea, stocarea și descoperirea informațiilor privitoare la infracțiunile date în competența sa, în condițiile legii. Articolul 16 din Ordonanța nr.131 din decembrie 2006 prevedea la art. a) și la art. c), *punerea sub supraveghere a conturilor bancare și a conturilor asimilate acestora, precum și accesul la sistemele informatice*. În acest sens, procurorii DIICOT puteau dispune să li se comunice, în original sau în copie, orice date, informații, înscrisuri, documente bancare, financiare ori contabile și alte asemenea, persoanele care dețineau datele respective ori de la care proveneau fiind obligate să se conformeze. Măsurile prevăzute puteau fi dispuse de procurorii

DIICOT pe o durată de cel mult 30 de zile și puteau fi prelun­gite pentru motive temeinice de către procuror prin or­donanță motivată. Un sens care ar putea fi dat acestor con­troversate articole ar fi că procurorul ar fi putut avea acces oricând și oricum la sistemele informatice fără mandat, în limita în care anchetatorul folosea o listă a comunicațiilor electronice, și nu conținutul acestora. Bineînțeles că acest aspect a fost destul de sensibil și multe instituții publice și organizații neguvernamentale, la timpul respectiv, au sem­nalat că prin aceste metode de supraveghere s-ar încălca unele drepturi și libertăți fundamentale ale omului. Impli­carea și propunerea unor soluții pentru prevenirea și com­baterea terorismului informatic ar ajuta autoritățile respon­abile în regândirea legislației, inclusiv pentru sancționarea judiciară a acestui mijloc de înfăptuire a terorismului. Am putea să ne inspirăm din Cyberlaw-ul SUA, al Chinei, al Hong Kong-ului etc., pe care să le adaptăm la sistemul nos­tru de drept, pur și simplu prin autoreglementări în dome­niu, neașteptând (cum spun unii!) realizarea consecințelor juridice, respectiv realizarea pericolului social.

Ca toată lumea de altfel, și organizațiile teroriste uti­lizează Internetul, în primul rând, în calitatea sa de mijloc de comunicare, prin site-urile pe care și le-au creat pe World Wide Web. Aceștia își propagă intens ideologiile pe care le-au îmbrățișat, utilizând Internetul ca vector principal al legiti­mărilor ideologice.

Grație tehnologiei Internetului, grupările radicale is­lamice își pot crea în prezent o adevărată comunitate virtu­ală pentru a-și atinge scopul – globalizarea Jihadului (Războ-

iuil Sfânt). Potrivit unui specialist în urmărirea mesajelor islamiste pe Internet, Dominique Thomas, aceste mesaje sunt întotdeauna dificil de autentificat, însă experții dispun de o grilă de lectură, studiind în principal canalul de transmitere și frazeologia conținutului, retorica religioasă și referirile la ideologie.

The Rand Corporation, o prestigioasă instituție americană non-profit, specializată în implementarea politicilor și luarea deciziilor prin cercetare și analiză, a realizat în 1999 un raport referitor la cyberterrorism, iar în documentul respectiv se susținea că Al-Qaeda „folosește pe scară largă tehnologia informației”, Al-Qaeda punând la punct o rețea de comunicații prin intermediul Internetului pentru trimiterea de buletine informative electronice și e-mail-uri. De asemenea, în anul 1996, cartierul general al binecunoscutului terorist saudit Ussama Ben Laden, liderul grupului amintit mai sus, a fost echipat cu tehnologie de comunicații și IT de ultimă generație la vremea aceea, ce permitea accesul la Web, poștă electronică și alerte electronice tip Bulletin Boards. Alți doi cercetători în problemele Islamului și experți în lupta împotriva terorismului, Michael Pohly și Khalid Duran, după catastrofa din septembrie 2001 din SUA, au afirmat că greșeala autorităților americane a constat în stabilirea defectuoasă a priorităților: „*În loc să se ocupe de prevenirea și explicarea atacurilor teroriste, autoritățile s-au concentrat asupra managementului efectelor catastrofei: limitarea daunelor, în locul prevenirii. Mentalitatea impregnată de Războiul Rece așteaptă încă atacuri militare în locuri vulnerabile din punct de vedere strategic, cu ajuto-*

rul armelor de distrugere în masă. S-au făcut scenariile privind atacuri cu rachete, bombe atomice, arme chimice și biologice, însă responsabilii cu securitatea nu s-au gândit că un cuțit de buzunar poate deveni o armă eficientă. Avertismentele unor experți în terorism, care anunțau atacuri cu arme mai puțin violente decât cele chimice sau nucleare, nu au fost luate în considerație". Concluzia care se desprinde naște, de fapt, o întrebare: dacă teroriștii Al-Qaeda au folosit pe post de bombe două avioane de pasageri, ce arme inofensive ar mai putea folosi pentru amplificarea terorii? Un computer personal, un mouse?*

Internetul nu este doar câmpul de lucru al mediatizatei Al-Qaeda, ci și al majorității grupărilor fundamentaliste islamice. Spre exemplu, grupările Hamas și Hezbollah au folosit, *cel puțin până în prezent*, Internet-ul ca modalitate de propagandă. Hezbollah are creat un site propriu pe Internet prin care își promovează ideile. În anul 1998, organizația Hezbollah a operat pe trei site-uri Web: unul pentru presa centrală (www.hizbollah.org), unul pentru descrierea propriilor acțiuni armate împotriva țintelor israeliene (www.moqawama.org) și un al treilea pentru știri și informații (www.almanar.com.lb). Hamas folosește Internetul în scop de propagandă, pentru recrutarea de adepți și pentru comunicare prin intermediul e-mail-urilor.

De asemenea, o altă grupare care activează în spațiul cibernetic este Grupul Islamic Armat (GIA), grupare extremistă islamică ce acționează în Algeria și Franța. GIA este citată printre utilizatorii activi care folosesc Internetul ca modalitate de producere sau de mijlocire a atentatelor.

Bineînțeles că exemple de grupări teroriste care își fac tot mai simțită prezența online sunt multe, dar acestea nu fac obiectul acestui articol. Caracteristica tuturor acestor grupări este însă consecvența și tenacitatea cu care utilizează facilitățile oferite de Internet pentru amplificarea actelor teroriste.

Studiile realizate până în prezent au scos în relief o serie de caracteristici ale cyberterrorismului⁴ care, cu siguranță, pot suporta completări:

- Motivațiile care se ascund în spatele terorismului informatic sunt aceleași ca în cazul oricăror acte teroriste, acesta fiind considerat „o altă unealtă”.

- Actele individuale de terorism sau cele executate de organizațiile teroriste - fără implicarea efectivă a autorilor în mijlocul evenimentelor create. Se poate ca autorii acestor acte să nu fie implicați sau recrutați în cadrul organizațiilor teroriste, ci să facă acest lucru din motive pecuniare.

- Atacurile pe cale virtuală sunt destul de greu de prevăzut și anticipat. Contracararea pericolului atacurilor cybernetice ar putea cuprinde *măsurile speciale* inițiate de structurile *abilitate* pentru reducerea probabilității unor astfel de amenințări împotriva sistemelor informatice ale *infrastructurilor critice ale statului*.

- Costurile acestor atacuri cibernetice sunt mult mai reduse, computerul fiind la îndemâna oricui. Internetul cunoaște o întindere nebănuită în întreaga lume, fiind o rețea publică.

- Identificarea hackerilor care operează în scopuri extremist-teroriste deja pe zi ce trece devine tot mai posibilă

(host-urile pot fi identificate aproape în cele mai multe cazuri, urmând ca printr-o procedură adecvată a instituțiilor abilitate să se realizeze și identificarea *persoanei fizice* care a înfăptuit atacul cibernetic respectiv). Această parte a studiului comportă regândirea legislației din domeniul informatic (care în mare parte este depășită de tehnologia IT și semnale sunt destule!).

- Activitățile de cercetare desfășurate în scopul prevenirii unor astfel de atacuri cibernetic necesită un mare efort financiar și angrenarea mai multor specialiști în astfel de cazuri.

Cele prezentate conduc la elaborarea unui punct de vedere referitor la o posibilă definiție a terorismului informatic, ca modalitate de înfăptuire a terorismului. Acesta ar putea fi definit ca „*atacuri informatice premeditate a entităților extremist-teroriste, motivate politic, care prezintă pericol public, realizate prin: accesul ilegal și perturbarea funcționării unui sistem informatic, interceptarea ilegală a unei transmisii de date informatice, alterarea integrității acestor date informatice, operațiuni ilegale cu dispozitive sau programe informatice, ce afectează securitatea națională și vizează informațiile, datele informatice, programele de calculator, sistemele informatice, și conduc la violențe împotriva instituțiilor publice, necombatanților sau oricărui alt segment aparținând acestora*”.

Cu siguranță că această definiție dată terorismului informatic nu va fi unanim recunoscută, subiectul fiind unul complex și sub o permanentă monitorizare, dar reprezintă un pas în exprimarea acestei noi modalități de mani-

festare a terorismului. După cum se observă, am ocolit exprimarea „*conceptul de terorism informatic*”. Conceptul, în general, reprezintă o idee care se presupune că reflectă realitatea. Ideea de „concept” în abordarea terorismului informatic mi se pare a fi depășită. Această abordare și menținere la nivelul de concept a terorismului informatic, pe zi ce trece nu face decât să întărească tot mai mult încrederea și siguranța atacatorilor informatici. Aceștia cunosc foarte bine vulnerabilitățile sistemelor informatice și se știu protejați din punct de vedere al legislației celor mai multe țări, beneficiind de tehnologia informației care se află în continuă dezvoltare.

Toate acestea fac tot mai actuală reflecția unui specialist român în domeniul criminalității informatice⁵, potrivit căruia, „în situația în care se va menține abordarea tradițională și convențională în previzionarea fenomenului și se va răspunde cu scepticism la întrebarea dacă va exista terorism informatic, nimic nu ne va face mai vulnerabili în fața unor atacuri informatice concertate venite pe calea www-ului. Acest tip de reacție ar fi similar cu cel al surprinderii că România are mai multe structuri specializate în lupta antiteroristă, deși nu a fost pusă până în prezent în fața unor atentate sau amenințări de proporții”.

NOTE:

1. Serge Le Doran, Philippe Rosé, *Cyber-Mafia*, Editura Antet, București, 1998, p.153.

2. *Declarația responsabilului NATO pentru incidente informatice*, Suleyman Anil.

3. B. Colin, *The Future of Cyberterrorism. Proceedings of the 11th Annual International Symposium on Criminal Justice Issues*, University of Illinois, 1996.

4. M. Dobrinoiu, *Infrațiuni în domeniul informatic*, Editura C.H.Beck, București, 2006.

5. *Ibidem*.

* Potrivit unei știri transmise de agenția News pe 1 august, agenții federali americani pot să confişte laptopurile călătorilor, precum și alte dispozitive electronice, la graniță, pentru o perioadă nespecificată. Conform politicilor anunțate la începutul lunii august de Departamentul pentru Securitate internă, agenții pot acționa astfel chiar dacă nu există suspiciuni de comitere a unor acte ilegale. Agenții pot transmite conținutul calculatoarelor spre alte agenții și entități private, pentru decriptarea datelor sau din alte motive. Oficialii spun că aceste politici se pot aplica oricui intră în țară, inclusiv cetățenilor americani, și sunt necesare pentru prevenirea terorismului. Noile politici vizează hard-discuri, telefoane mobile, iPad-uri, pagere, beeper și casete video și audio, precum și cărți, broșuri și alte materiale scrise (n.red.).

O pregătire psihologică pentru lupta manipulării, cea mai sângeroasă armă

GABRIELA NICULA

Conflictul militar este, în sine, un teren propice fenomenului manipulării. Câmpul de luptă, factorii de risc și situația-limită în care se află militarul care trebuie să trăiască atât pacea cât și războiul, fiind două stări de normalitate, fac deja vulnerabilă starea psihică a luptătorului. Dacă agresiunea psihologică mai urmărește și punctele sensibile, nevralgice ale adversarului, are o foarte mare perspectivă să provoace panica, deruta și confuzia pentru un militar aflat pe un câmp de luptă. Evenimentele și conjuncturile tot mai diverse în care se desfășoară războiul contemporan pun tot mai acut problema definirii agresiunii psihologice și relevarea dimensiunii ei manipulative.

Există numeroase definiții ale războiului psihologic ce corespund doctrinelor politico-militare ale unor mari puteri sau organizații; de exemplu, francezii au un concept de acțiune în câmp psihologic unde vizează două niveluri de organizare: primul se referă la o consolidare psihomorală proprie, apelând la acțiuni de apărare sau protecție psihologică. Al doilea nivel cuprinde acțiuni de demoralizare, intoxicare și dezinformare a inamicului.

Doctrina noastră militară, conform „Definiției notă pentru operații psihologice (PSYOPS)”, la care a aderat în 2003, se referă la acele acțiuni psihologice desfășurate în timp de pace, criză sau război, care sunt îndreptate asupra unor audiențe inamice, prietene sau neutre, având scopul influențării atitudinii și comportamentului acestora, pentru a avea în vedere realizarea obiectivelor politice și militare.

După părerea mea, aceasta este tot o formă subtilă de manipulare, pentru a fi mai credibil. Această influențare psihologică desfășurată de agresor nu poate să aibă decât un singur sens, unul negativ. Din cauza conotației negative pe care o are termenul de manipulare din perioada regimurilor totalitare, agenții de influențare au făcut tot posibilul să mascheze acest scop major al agresiunii. Manipularea este un tip special de influențare, care este desfășurată de agentul agresor, urmărind în primul rând interesele, dar asta nu înseamnă întotdeauna daune, prejudicii aduse victimei, care este ținta în condițiile războiului contemporan.

O altă trăsătură a manipulării este caracterul indirect, de la distanță, între cel care manipulează și cel manipulat,

de obicei prin intermediul mass-media, ducând la o relație socială nefirească, înstrăinată, anxioasă, frustrantă. Aici se acționează asupra inconștientului, unde forța sugestiei este foarte mare și individul acționează sub o presiune de care nu este conștient. Prin formule șoc (sloganuri) se poate fisura sau schimba sistemul de referință, provocând stări emoționale. Cât de departe poate ajunge manipularea ne-o poate dovedi dublul proces de dezumanizare, atât al agresorilor, cât și al victimelor. Legat de acest aspect nu trebuie uitat faptul că presiunea grupului poate avea ca efect și anihilarea gândirii proprii. Neglijarea acestui principiu a dus la greșeli costisitoare, ca de exemplu distrugerea flotei americane la Pearl Harbour sau accelerarea ofensivei militare din Vietnam pentru că, în procesul de decizie a primat spiritul de echipă, în ciuda ezitărilor și îndoielilor unor membri ai comisiilor. Manipularea a persistat și după ce conflictul s-a stins.

De manipulare nu putem scăpa ușor. Războiul psihologic este un război cu noi înșine, suntem manipulați, dar de fapt, ne manipulăm singuri, nimeni nu ne obligă. Omul este un microcosmos și cine stăpânește legile acestui univers poate să stăpânească întreaga lume, deține puterea, inclusiv cea militară. Nu cumva aceste interese sunt relative, iar cel care luptă pentru a obține supremația prin manipulare s-ar putea, la un moment dat, să lupte împotriva lui însuși? Războaiele vin și trec, victoriile se transformă în eșecuri și invers, iar acei judecători ai istoriei sunt trecători și deci părtinitori. Numai manipularea rămâne veșnică, ca ar-

mă a amăgirii și a trezirii, ca armă care nu ucide, ci doar otrăvește; și ceea ce este mai important, nu mori, ci, dimpotrivă, renaști, după ce otrava a fost eliminată.

BIBLIOGRAFIE:

- xxx *Războiul psihologic, în concepția principalelor state capitaliste*, Editura Militară, București, 1972.

- xxx *Spirit militar modern*, nr.11-12/2004.

- xxx *Pregătirea psihică pentru luptă*, Editura Militară, București.

- Hentea Călin, *Propaganda fără frontiere*, Editura Nemira, București, 2002.

- Le Bon Gustave, *Psihologia maselor*, Editura Științifică.

- Sima Tudora, *Fenomene psihosociale contemporane*, București, 2004.

Diplomația preventivă/ preemptivă, fals tratat de securitate

ISABELA ANCUȚ

Evoluția actualului mediu de securitate, caracterizat de o stare conflictuală permanentă, de existența unor conflicte înghețate și active, de o acerbă luptă pentru stăpânirea și controlul resurselor naturale importante și pentru consolidarea statutului de putere militară, a dus la desconsiderarea legislației internaționale privind intervenția militară în rezolvarea crizelor sau conflictelor statale. Legitimarea recursului la forță a devenit posibilă datorită reevaluării conceptuale a noțiunilor de diplomatie preventivă și diplomatie preemptivă, noțiuni introduse de marile puteri în strategiile naționale de securitate.

Începutul secolului XXI a însemnat pentru omenire o perioadă efervescentă a proceselor de rupere și reconfigu-

rare a forțelor strategice, o redefinire a actorilor internaționali, statali sau non-statali, a formelor sociale și politice.

Politica internațională a cunoscut transformări majore datorate noului mediu de securitate, în care competiția pentru afirmarea și consolidarea noilor centre de putere ocupă un loc prioritar. Noile amenințări la adresa securității datorate unor fenomene precum globalizarea și fragmentarea s-au suprapus cu cele generate de formele clasice de riscuri și vulnerabilități. La focarele tradiționale de tensiune s-au adăugat altele, a căror apariție a fost favorizată de dezvoltarea riscurilor neconvenționale și transfrontaliere precum terorismul, crima organizată sau proliferarea armelor de distrugere în masă.

Impactul globalizării se poate vedea atât pe plan economic cât și politic, militar, informațional și global, iar multitudinea nivelurilor de manifestare a conferit și conferă încă dificultate în definirea acestui concept. Înclinarea, în ultimul timp, a intereselor naționale spre dimensiunile economice, financiare, tehnologice și militare a dus la conturarea unui rezultat final al acestui proces, rezultat care poate fi exprimat de următorii trei vectori¹:

- mondializarea economiei;
- punerea sub semnul îndoielii a statului;
- distrugerea generalizată a culturilor.

În ceea ce privește conceptul de securitate, acesta dobândește noi dimensiuni în contextul globalizării. Vorbim deja de securitate economică, definită ca starea în care niciun pericol nu reduce bunăstarea economiei naționale, de securitate politică, determinată de stabilitatea organizațională a siste-

mului de guvernare și de ideologia pe care se sprijină, de securitate cooperativă, în care „obiectivul central al securității cooperative este acela de a preveni războiul și posibilitatea de constituire a mijloacelor necesare pentru inițierea și desfășurarea unei agresiuni”² sau de securitate comună, care presupune asumarea „necesităților de securitate a oponentului ca și cum ar fi ale tale, nu din altruism, ci dintr-o percepție logică a interesului propriu de securitate”³.

Aceste concepte au dus la evidențierea riscurilor, vulnerabilităților și amenințărilor la adresa securității naționale, care pot pune în pericol valorile și interesele sale ca stat membru al unei comunități. Amenințările la adresa securității naționale și care sunt în legătură directă cu factorii de risc se pot împărți în⁴:

- **amenințări non-militare:** politice, diplomatice, economice, financiare, sociale, informaționale, tehnico-științifice, culturale, inter-etnice, religioase, demografice, ecologice, dezastre naturale;

- **amenințări militare:** agresiuni interne, acțiuni separatiste, terorist-diversioniste, sabotaje, blocări ale obiectivelor civile și militare, acțiuni de destabilizare a statului de drept și a democrației individuale, acțiuni agresive externe, presiuni militare, blocate, acțiuni agresive combinate.

Având în vedere relația dintre amenințare, factori de risc și vulnerabilități, putem spune că securitatea națională se poate asigura fie prin diminuarea vulnerabilităților, fie prin prevenirea sau micșorarea amenințărilor.

În acest context, puterea militară convențională se constituie ca un indice al puterii unui stat și constituie un

factor descurajant pentru o serie de agresiuni. În plus, conceptul de securitate militară se redefineste și, pe lângă asigurarea inviolabilității teritoriale, vorbim despre „protejarea individului împotriva violenței militare, a traiului și condițiilor de viață”⁵.

În prezent, asigurarea securității naționale, fără a avea bine definite sistemele militare la nivelul statelor, poate fi considerată doar o ipoteză. Acest lucru se datorează gradului ridicat de instabilitate și imprevizibilitate, noilor riscuri și amenințări, mai ales asimetrice, care definesc relațiile actuale dintre marile puteri și creșterii libertății de acțiune a factorilor regionali, nestatali sau statali.

Concluzia analizelor militare și politici în ceea ce privește securitatea globală ca rezultat al evoluției și dezvoltării conceptului de securitate și a relațiilor militare este că, în prezent, îl putem considera un concept utopic.

„Modificările arhitecturii globale de securitate deschid oportunități, pentru tot mai multe state, creează responsabilități și generează provocări complexe față de care trebuie adoptată o atitudine cât mai pragmatică, activă și previzibilă, în acord cu interesele lor majore și prin asumarea principiilor democratice”⁶. Prin urmare, acum mai mult ca niciodată, cooperarea internațională în domeniul securității este vitală. Menținerea și consolidarea păcii, a securității internaționale, înseamnă soluționarea problemelor litigioase dintre state, prin mijloace pașnice, pe cale politică, prin negocieri și tratative. Înainte de a defini aceste concepte se cuvine a se menționa că „numărul mare și cvasipermanența conflictelor de joasă intensitate, începând cu perioa-

da imediat următoare celui de al doilea război mondial și până în prezent, a dus la concluzia că starea de pace este o excepție, iar conflictul de joasă intensitate este o normalitate a stării în care ființează și acționează actorii politico-militari pe scena internațională contemporană”.

În peste 3.000 de ani de istorie înregistrată, războiul apare ca fiind o parte integrală a problemelor din domeniul preocupărilor omului. Chiar dacă oamenii au recunoscut întotdeauna nebunia, pierderile și barbaria acțiunilor de război, înainte de sfârșitul secolului XIX, din cauză că tehnologia armamentului a rămas aproape statică, s-au făcut puține încercări de a controla răspândirea noilor capacități. Prezența trupelor pe teritoriul altor state s-a dovedit necesară, de multe ori pentru perioade de timp greu de estimat. Este deci necesară, pe de o parte, valorificarea eforturilor intervenției și, pe de altă parte, după câștigarea războiului, trebuie câștigată pacea. În acest proces este necesară nu numai prezența militară, ci alături de aceasta și prezența organismelor și organizațiilor internaționale, ca și a organizațiilor non-guvernamentale. Pentru ca militarii să poată lua parte activă la prevenirea crizelor, să poată rezolva situațiile post-criză și să poată să câștige pacea, a apărut conceptul de diplomația apărării. Având în vedere abordarea tot mai frecventă a aspectelor militare și politico-militare în negocierile diplomatice, diplomația apărării a căpătat un loc aparte în știința diplomației.

Alături de acest concept au fost introduse două noi concepte, ambele ca rezultat al dezvoltării organizațiilor internaționale de securitate, precum ONU sau NATO: con-

ceptul de diplomație preventivă, respectiv conceptul de diplomație preemptivă. Analistii consideră că cea mai potrivită definiție a diplomației preventive a fost dată de Boutros Ghali în 1995: „*Diplomația preventivă este acțiunea de prevenire a apariției disputelor între părți, de prevenire a escaladării disputelor existente și transformării lor în conflicte (violențe) și limitarea acestora din urmă, atunci când ele apar*”⁸.

Făcând o scurtă evaluare a noțiunilor menționate, putem spune că în literatura de specialitate, în special în cea americană, se face referire la sintagmele cu valoare strategică precum: *preemptive action* sau *preventive action*. Dacă în literatura străină, cele două adjective („preemptive”/„preventive”) nu sunt asimilate, în literatura de specialitate română acestea sunt considerate sinonime, semnificând scopul și caracterul unui război, lovitură sau strategie de a preveni, a obstrucționa, a împiedica sau opri o altă acțiune sau producerea unor consecințe ale acesteia⁹. Astfel, putem vorbi de inexistența unei echivalențe a termenilor în limba română, în majoritatea cazurilor de o traducere greșită (termenul de “preventive” implică a acțiune reală asupra subiectului, nu o atenționare a acestuia). Istoric, primele acțiuni preventive le-au constituit avertismentele (de exemplu, cazul Serbiei în anii 1998, 1999 sau Irakului în anul 1990, după invadarea Kuweitului), care urmăreau determinarea inamicului de a renunța la război, ulterior fiind demonstrațiile de forță (de exemplu, criza rachetelor din Cuba). Acestea din urmă au fost înscrise și în cadrul Cartei ONU.

Atentatele din septembrie 2001 au generat apariția unor probleme privind interpretarea articolului 51 al Cartei ONU. Acest articol stipulează că „statele pot executa atacuri anticipate preemptive și chiar războaie preventive, fără să se fi produs un act de agresiune și fără ca reacția prezumptivei victime să mai fie condiționată de proporționalitatea cu atacul, deoarece acesta din urmă nici nu s-a produs”¹⁰. Articolul 1 al Cartei stipulează, de asemenea, că scopul acestei organizații este „să mențină pacea și securitatea internațională”¹¹ prin măsuri pentru prevenirea și eradicarea amenințărilor la adresa păcii și pentru suprimarea actelor de agresiune sau a altor încălcări ale păcii. În perioada Războiului Rece, în baza dreptului internațional, au fost permise doar acțiunile militare întreprinse în scop de auto-apărare și acțiunile preventive precedate, de regulă, de parcurgerea anumitor etape preliminare.

Diplomația preventivă se poate face prin **prevenire** și **negociere**. Două tipuri de conflict constituie obiectul prevenirii: conflictul dintre părți, denumit și **conflictul de distribuire** sau coordonare, unde incompatibilitatea pozițiilor sau a cererilor face părțile implicate să caute mijloace de a predomina unul asupra altuia, și **conflictul împotriva naturii**, unde părțile se confruntă cu o amenințare externă comună. Procesul de negociere se poate realiza direct între părți sau prin mediere. Medierea presupune existența unui mediator, un comunicator care poartă mesaje, acționând ca un adevărat catalizator, fără să furnizeze vreo opinie personală pe lângă mesajele transportate. Ca proces, negocierea are trei elemente definitorii: **recompensele**, **atitudinile**

și **tacticile**. Controlul armamentelor este un tip de diplomație preventivă. Henry Kissinger nota că „din punct de vedere istoric, expansiunea armelor a constituit mult mai des o reflectare a conflictelor politice și a neîncrederii, decât o cauză a acestora. Cu toate acestea, am fost de acord că pregătirea de luptă a armelor strategice și potențialul distructiv al acestora au însemnat pentru contemporaneitate o perioadă de schimbări revoluționare”¹². Se pornea de la ideea că armele pot deveni sursa neînțelegerilor, adică așa-zisă dilemă de securitate: „O națiune preocupată de întărirea forței sale militare doar în scop defensiv poate atrage, în mod neintenționat, o întărire a potențialului militar din altă țară”¹³. Prin urmare, diplomația preventivă manifestată prin controlul armamentelor, de exemplu, poate fi un element-cheie în cadrul relațiilor internaționale, putând să redefinească în mod indirect relațiile de cooperare politică între state rivale. Astfel, utilizarea negocierilor cu privire la controlul armamentelor poate fi o metodă de oprire a unui dezastru de securitate globală.

Trecerea ONU de la diplomația preventivă la acțiunile de prevenire a conflictelor a fost și este încă marcată de raporturile de forță și putere existente în Consiliul de Securitate, convergența de interese fiind dictată de convergența pe plan ideologic, pe baza căreia sunt definite actele care contravin dreptului internațional. Concepția factorilor de decizie politică cuprinde o vastă paletă de metode și procedee uzuale de gestionare a conflictelor, iar pentru transpunerea în practică a acestor obiective, ONU poate uza de forțe militare¹⁴. Esențial în acest caz este faptul că, dacă pen-

tru menținerea păcii este nevoie de acordul părților beligerante, în cazul operațiunilor de restabilire a păcii, forța militară și, implicit, violența acestor forțe pot genera noi stări conflictuale și le pot amplifica.

Spre deosebire de ONU, NATO poate gestiona orice situație conflictuală, în orice punct de pe glob, sub mandat ONU sau chiar în lipsa acestui mandat, dacă interesele sale sunt afectate. În prezent, se vorbește de o gestionare a crizelor sau de răspuns la criză. Mai exact, pe lângă apărare și descurajare, NATO poate preveni și gestiona războaiele civile, poate monitoriza controlul armamentelor și acordurile de dezarmare și, esențial, poate interveni militar în orice zonă de interes afectată de crize. Sunt două direcții de urmărit în acest domeniu:

- Prevenirea crizelor, care implică:
  - prevenirea declarativă;
  - alerta timpurie;
  - monitorizarea evoluțiilor posibilei crize;
  - diplomația preventivă;
  - violența militară.
- Gestionarea crizelor, care implică:
  - impunerea păcii prin măsuri de violență politică;
  - menținerea păcii prin sprijin armat sub mandat ONU;
  - edificarea păcii prin declarații de sprijin, prin cooperare în domeniul controlului armamentelor și a dezarmării.

Din punct de vedere legislativ, dislocarea unor forțe în zona de conflict este în realitate egală cu intervenția armată, nicidecum o acțiune preventivă, deoarece dacă există conflict înseamnă că acesta nu a putut fi prevenit. Deci, fo-

losirea acestei forțe în scop preemptiv, sub umbrela comunității internaționale, impune identificarea celui care a făcut această acțiune și a intereselor care au dictat această acțiune¹⁵.

Meritul clarificării conceptului de diplomație preventivă îi revine fostului secretar general al ONU – Boutros Boutros Ghali – care propunea dislocarea preventivă a forțelor de pace doar în două situații:

- în cazul crizelor naționale – la cererea tuturor părților implicate;

- în cazul disputelor interstatale – la cererea și cu acordul ambelor părți și numai de-a lungul frontierelor.

Excepție face cazul în care unul din state nu este de acord cu această intervenție; dislocarea forțelor ONU se poate face numai în statul care a adresat această cerere organizației. Deși nu există un consens în privința acestor acțiuni, putem totuși spune că acțiunile preventive constau în primul rând în folosirea diplomației preventive pentru împiedicarea conflictului respectiv și, în al doilea rând, în utilizarea oricăror mijloace pentru oprirea evoluției și extinderii acestora.

Escaladarea fenomenului terorist a dus la o modificare a politicii strategice a Statelor Unite și apariția „războiului contra terorismului”, termen în care au fost îmbinate semnificația termenului prevention, pe de o parte, și semnificația termenului preemption, pe de altă parte. Administrația Bush va extinde sensul termenului pre-emption (prioritate - n.red.) pentru a include în utilizarea lui și înțelesul termenului prevention, folosit pe timpul Războiului Rece,

obținând astfel o nouă strategie, „strategia preemptivă”, care vizează urmărirea și anihilarea teroriștilor și a celor care îi susțin înainte ca aceștia să acționeze. Prin aceasta, administrația Bush va forța nota, impunând aliaților săi preemptiunea ca o strategie importantă ce „include atacurile preventive în condițiile existenței unei amenințări potențiale, chiar dacă amenințarea iminentă lipsește”¹⁶. Această schimbare în doctrina strategică duce la contracararea eficientă și operativă a amenințărilor teroriste, dar mai ales se acordă o atenție deosebită actorilor care nu pot fi intimidați. Mai exact, administrația americană susține că, din perspectiva intereselor naționale de securitate, preemptiunea este legitimă în următoarele situații:

- acțiunea nu urmărește protejarea unor interese imperialiste sau a unor bunuri obținute în urma unui război de agresiune;
- există dovezi că războiul este inevitabil și declanșarea sa este inevitabilă;
- amenințările imediate pot deveni efective în câteva zile sau săptămâni;
- există informații certe că potențialul agresor are atât posibilitatea cât și intenția de a lovi în viitorul apropiat.

Aceasta înseamnă că acțiunea preemptivă este o acțiune militară agresivă, prin care se utilizează forța în scopul „auto-protectiei” în fața unei amenințări potențiale la adresa intereselor de securitate. Rezultatul este crearea unui precedent extrem de periculos în cadrul relațiilor interstatale pentru că orice actor internațional, statal sau non-statal care deține puterea militară, poate considera un alt actor in-

național, deținător - de asemenea - a puterii militare, ca amenințare sigură la adresa securității sale și poate astfel acționa preemptiv împotriva acestuia în numele „autoapărării”. De aceea, este deosebit de important faptul că această doctrină nu este acceptată nici de Carta ONU și nici de o altă prevedere din legislația internațională.

Trebuie să subliniem faptul că, dacă în perioada Războiului Rece, Statele Unite ale Americii au aplicat măsuri preventive în formă clasică (operațiuni militar-informaționale în țări precum Iran – 1953, Congo-1961 și acțiuni militare efective – cazul Granada-1983), obținând anumite succese în fața blocului sovietic, începând cu 1990 această politică (acest concept de acțiune preventivă) a început să fie respins de către legislația și mediul internațional. Totuși, SUA au continuat aplicarea acestei strategii, amenințând statele care nu se conformau cu aplicarea unilaterală a acesteia.

Mai mult, introducerea unor noi termeni, justificatori, ai intereselor lor naționale, precum state insurgente („rogue states”), a arătat depășirea cadrului legal legislativ internațional în ceea ce privește identificarea potențialelor riscuri și amenințări, deoarece nu există nicio distincție clară între „necesitatea eliminării, prin instrumente politico-juridice și militare a capacităților periculoase, care afectează stabilitatea internațională, și răsturnarea de la putere a regimurilor politice considerate periculoase”¹⁷.

Este bine cunoscut faptul că războiul secolului XXI este de un tip nou, care a generat reguli noi în abordarea conflictelor (practic, conflict fără reguli) și care a dus în

mod clar la utilizarea directă, ofensivă, a forței, la o potențială amenințare. Ambiguitatea și subiectivitatea aprecierii amenințărilor potențiale/iminente, ca și larga gamă a instrumentelor politico-militare, au generat reacții și efecte variate asupra mediului internațional și asupra actorilor săi. Statele posesoare a unor capacități militare care le conferă statutul de putere militară au început să intervină în zonele de interes prin utilizarea directă a forței militare, pentru a obține supremația asupra resurselor sau pentru a-și exercita sfera de influență.

Concluzia este că aceste reacții în lanț pot duce la crearea unor zone de conflict permanent, active, în care războiul preventiv se suprapune cu războiul preemptiv. Important este că acest lucru se constituie în precedent pentru alte state interesate în exercitarea sferelor de interes. Un caz clar îl reprezintă războiul din Irak, în care dovedirea existenței armelor de distrugere în masă a transformat o intervenție preemptivă într-un caz clar, din punct de vedere legislativ, de agresiune.

Vorbind la modul general, doctrina preemptivă nu este o soluție în rezolvarea problemei privind modalitatea de răspuns la acțiunile actorilor care dețin arme de distrugere în masă și care ajută grupările teroriste în acțiunile sale.

Strategia de Securitate a Uniunii Europene consideră terorismul o amenințare strategică în creștere, iar existența celulelor teroriste pe teritoriul Uniunii Europene este o realitate. Despre aplicarea unei doctrine preemptive pe teritoriul european nici nu se poate vorbi. Putem doar discuta

despre operațiuni care să aibă scopul descurajării, lichidării sau reducerii potențialului terorist la nivel redus.

Din punct de vedere juridic, articolul 51 din Carta ONU definește ilegitimitatea recursului la forță, chiar și în cazul atacului armat, și indică clar că atacul armat trebuie să aibă la origine un stat. Rezoluțiile 1.386 și 2.001 au inclus atacul terorist în categoria atacului armat. Pe de altă parte, Rezoluția nr. 3.314 din 1974 indică că implicarea unui stat într-un atac armat nestatal echivalează cu un act statal, fapt confirmat și de Curtea Internațională de Justiție.

Prin urmare, este obligatorie reevaluarea legislației internaționale privind acțiunea preventivă, deoarece procedura prin care se solicită aprobarea Consiliului de Securitate pentru executarea unor astfel de acțiuni este influențată clar de raporturile de putere dintre state. În plus, actualul sistem de prevenire a conflictelor nu este eficace în cazul în care unul dintre actorii internaționali nu este un competitor tradițional, iar redefinirea acestui sistem trebuie să se facă sub egida ONU.

NOTE:

1. Bari Joan, *Globalizare și probleme globale*, Editura Economică, București, 2001[4].

2. Carter Ashton, William Perry, Steinburner John, *A New Concept of Cooperative Security*, Brookings, 1992 [3].

3. Mihail E. Ionescu, *După hegemonie; patru scenarii pentru Europa de Est în anii '90*, Editura Scripta, București, 1993 [7].

4. *Strategia națională de securitate a României*, București, 2007 [1].
5. Gert Krell, în Mihail E. Ionescu, *După hegemonie; patru scenarii pentru Europa de Est în anii '90*, Editura Scripta, București, 1993 [8].
6. Constantin-Gheorghe Balaban, *Securitatea și dreptul internațional*, Editura C.H.Beck, București, 2006, p.XIII. [5].
7. Ioan Sorin, gl.lt.dr., *Necesitatea pregătirii și întrebuințării forței*, Sesiunea de Comunicări Științifice 2007, Academia Națională de Informații, București [6].
8. Pârlog Adrian dr., *Diplomație preventivă*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004, p.8 [10].
9. *** *Webster Dictionary*, MacMillan, London, 2006 [12].
10. www.onu.com
11. www.onu.com.
12. Pârlog Adrian dr., *Op.cit.*, p.159-160 [10].
13. *Ibidem*, p.160 [10].
14. Viorel Ardeleanu, Carmen Burlacu, *Operațiunile de menținere a păcii*, Institutul Român de Studii Internaționale, București, 1996 [2].
15. Tănase Tiberiu, Dumitrescu Adrian, *Acțiune/acțiune preemptivă-concept, sens și semnificație doctrinar-strategică*, Sesiunea de Comunicări Științifice de la Academia Națională de Informații, București, 2007, p.1 [11].

16. Macartney Jane, *Preventive War to New Rules on Conflict*, www.globalpolicy.org [9]
17. Tănase Tiberiu, *Op.cit.*, p.5 [11].

BIBLIOGRAFIE:

1. *** *Strategia națională de securitate a României*, București, 2007.
2. Ardeleanu Viorel, Carmen Burlacu, *Operațiunile de menținere a păcii*, Institutul Român de Studii Internaționale, București, 1996.
3. Ashton Carter, Perry William, Steinburner John, *A New Concept of Cooperative Security*, Brookings, 1992.
4. Bari Joan, *Globalizare și probleme globale*, Editura Economică, București, 2001.
5. Constantin-Gheorghe Balaban, *Securitatea și dreptul internațional*, Editura C.H.Beck, București, 2006.
6. Ioan Sorin, gl.lt.dr., *Necesitatea pregătirii și întrebuințării forței*, Sesiunea de Comunicări Științifice 2007, Academia Națională de Informații, București.
7. Mihail E. Ionescu, *După hegemonie; patru scenarii pentru Europa de Est în anii '90*, Editura Scripta, București, 1993.
8. Krell Gert, în Mihail E. Ionescu, *După hegemonie; patru scenarii pentru Europa de Est în anii '90*, Editura Scripta, București, 1993.
9. Macartney Jane, *Preventive War to New Rules on Conflict*, www.globalpolicy.org

10. Pârlog Adrian dr., *Diplomație preventivă*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004.

11. Tănase Tiberiu, Dumitrescu Adrian, *Acțiune/acțiune preemptivă-concept, sens și semnificație doctrinar-strategică*, Sesiunea de Comunicări Științifice de la Academia Națională de Informații, București, 2007.

12. *** *Webster Dictionary*, MacMillan, London, 2006.

13. www.onu.com

LOGISTICĂ

Pachetizarea, paletizarea și containerizarea materialelor pentru transportul acestora într-un teatru de operații

---

CĂPITAN IONEL GAVRILĂ

Considerații generale

Bunurile materiale, în timp de pace, misiuni internaționale, situații de criză și la război, sunt transportate, manipulate și depozitate ca încărcături unitare paletizate, containerizate, nepaletizate și ca bunuri materiale în vrac.

Pachetizarea, paletizarea, containerizarea și manipularea bunurilor materiale reprezintă un sistem tehnologic modern de grupare, ambalare, depozitare și manevrare, pentru aprovizionarea, transportul și distribuirea acestora.

Pachetizarea reprezintă tehnica de grupare, prin legare și consolidare a mai multor bunuri materiale la un loc, într-o singură încărcătură, de dimensiuni sporite în ceea ce privește greutatea și gabaritul.

Paletizarea reprezintă tehnica de grupare a mai multor bunuri materiale pe un suport numit paletă.

Containerizarea reprezintă tehnica de grupare a mai multor bunuri materiale într-un mijloc numit container.

Prin *bunuri materiale în vrac* se înțeleg bunurile materiale, singulare sau împachetate, ale căror dimensiuni sau greutatea împiedică manipularea unitară a acestora.

Caracteristicile tehnico-constructive ale mijloacelor de paletizare și containerizare trebuie să asigure realizarea de module privind depozitarea acestora pe verticală și orizontală și/sau compatibilitate între acestea, indiferent de tipul mijloacelor folosite. De asemenea, ele trebuie să ofere posibilitatea ca mijloacele de paletizare și containerizare să fie manipulate cu mijloace mecanizate și/sau manuale, fără să fie necesară efectuarea de intervenții majore asupra organelor de lucru ale acestora, pentru a se efectua modificări ale gabaritului (constructive).

Mijloacele de paletizare și containerizare, atât prin dimensiunile de gabarit cât și prin greutate, trebuie să fie compatibile cu caracteristicile mijloacelor de transport folosite (rutiere, feroviare, navale și aeriene) și să asigure posibilitatea efectuării transporturilor multimodale și/sau combinate.

Obiectivul paletizării, containerizării și manipulării mecanizate a bunurilor materiale îl constituie creșterea operativității și eficienței în aprovizionarea trupelor cu tehnică, produse și materiale, eliminarea deteriorărilor și pierderilor pe timpul transportului și depozitării, precum și reducerea spațiilor de depozitare ale acestora.

Activitatea de paletizare, containerizare și manipulare mecanizată a bunurilor materiale are în vedere următoarele:

a) asigurarea caracterului de oportunitate, continuitate și elasticitate în aprovizionarea cu bunuri materiale;

b) asigurarea posibilității efectuării aprovizionării și distribuției bunurilor materiale în orice condiții de teren, timp și stare a vremii;

c) asigurarea compatibilității, în timp și spațiu, atât între bunurile materiale și mijloacele de paletizare și containerizare, cât și între acestea și mijloacele de manipulare și cele de transport;

d) asigurarea compatibilității cu mijloacele de paletizare, containerizare și manipulare mecanizată existente în armatele altor state, precum și cu standardele internaționale ce operează în domeniul transporturilor;

e) pachetizarea, paletizarea și containerizarea bunurilor materiale se va realiza astfel încât asupra încărcăturii, pe timpul aprovizionării, transportului și distribuirii, să se poată efectua multiplicări și demultiplicări succesive, în funcție de eșalon, iar la beneficiar (om/piesă) să ajungă, de regulă, bunuri materiale pachetizate (ambalate) la nivelul normelor de consum (dotare, înzestrare) asupra conținutului cărora să nu se intervină;

f) utilizarea facilităților oferite de căile de comunicație disponibile, corelate cu misiunile probabile;

g) realizarea siguranței și mascării încărcăturilor.

Comandamentele de unități, în funcție de caracteristicile spațiilor de depozitare, natura bunurilor materiale,

mijloacele de manipulare etc., în baza prevederilor actelor normative în vigoare, stabilesc reguli și măsuri specifice de paletizare, containerizare și manipulare a bunurilor materiale destinate transportului.

Pachetizarea, paletizarea și containerizarea vizează bunuri materiale de toate resorturile. Pachetizarea depinde de natura bunurilor materiale, de ambalajul folosit, precum și de posibilitatea aplicării tehnicilor de legare și consolidare a mai multor unități de încărcătură într-una singură. În normele tehnice, în afară de pachet, se folosesc și alte unități de încărcătură, precum produsul, completul, lotul, setul etc.

Pentru paletizarea și containerizarea bunurilor materiale se utilizează, cu preponderență, mijloacele tipizate, prevăzute în standarde. Pentru unele categorii de bunuri materiale, cu dimensiuni, forme și/sau caracteristici fizico-chimice deosebite, se folosesc mijloace de paletizare și containerizare speciale. Mijloacele de paletizare și containerizare speciale (specifice), altele decât cele tipizate, sunt destinate paletizării și containerizării bunurilor materiale, care prin natura lor, formă și/sau dimensiunile de gabarit, nu pot fi grupate în mijloace tipizate.

Proceduri privind funcționarea punctului de încărcare a containerelor

Deoarece nu se impune identificarea prealabilă a destinatarului pentru fiecare container solicitat, încărcarea se va realiza în ordinea în care bunurile sunt primite în acest punct.

Pentru a realiza cerințele livrării în condițiile unui cost minim, în mod uzual se încarcă echipamentul în containere respectând următoarele priorități, în ordine descrescătoare:

- un container complet încărcat pentru un singur destinatar;

- un container complet încărcat pentru livrarea în puncte intermediare către mai mulți destinatari situați în aceeași arie geografică;

- un container complet încărcat cu echipament pentru mai mulți destinatari, prin utilizarea unui punct de transfer (poate fi, de asemenea, SPOD); în acest caz, operațiile suplimentare de transfer care se impun a fi executate în acest punct determină în mod uzual cheltuieli suplimentare de transport, tranzit, implică mai mult timp pentru executarea lor și, de asemenea, crește riscul pentru producerea pierderilor sau stricăciunilor.

Atunci când se încarcă containerul PIC trebuie să se respecte integritatea echipamentului furnizat de fiecare unitate și se utilizează indicatori pentru delimitarea încărcăturilor expediate de către diferite unități, atunci când este cazul.

Considerații generale privind planificarea containerizării

Echipamentul trebuie procesat pentru pregătirea containerizării. Datorită limitărilor impuse de dimensiunile încărcăturilor, se poate întâmpla ca pentru unele categorii de echipament să se impună operații de demontare/dezasamblare pentru reducerea dimensiunilor exterioare, înainte de

introducerea articolelor în container. Dacă se impune ca echipamentul să fie repus în stare de funcționare imediat după ajungerea în zona de responsabilitate, acesta trebuie demontat în așa fel încât personalul existent deja în teatrul de operații să posede competențele pentru executarea procesului de repunere în funcțiune.

Planificatorii M&T trebuie să planifice încărcătura fiecărui container, astfel încât să se obțină performanțe optime ale operațiilor de descărcare a acestuia. Materialele care sunt necesare în prima urgență vor fi încărcate ultimele, în ordine cronologică. Dacă încărcătura destinată mai multor unități este încărcată într-un container, încărcătura repartizată fiecărei unități trebuie identificată utilizând etichete și, unde este posibil, se vor folosi separatori confecționați din hârtie sau plastic. Fișa încărcăturii întocmită corect este obligatorie și prezintă o importanță deosebită pe timpul transportului.

Reguli de formare a pachetelor și de încărcare a bunurilor materiale în mijloacele de paletizare și containerizare

Pachetizarea, paletizarea, containerizarea și manipulara bunurilor materiale au la bază corelarea dimensională a unităților de încărcătură cu mijloacele prin care se realizează această activitate (echipament, mijloace de manipulare și transport, spații de depozitare). Dimensiunile unităților de încărcătură trebuie să aibă la bază un modul care să permită gruparea acestora, astfel încât să se înscrie ca sub-multipli ai dimensiunilor mijloacelor de transport și ai spa-

țiilor de depozitare. La baza sistemului de paletizare stă modularea ambalajelor cu dimensiunile, în plan, ale paletei standard. Modulul 800 mm x 1.200 mm corespunde dimensiunilor nominale ale paletelor de transport de uz general, care sunt conforme reglementărilor ISO.

Pentru corelarea dimensiunilor de gabarit ale ambalajelor de desfacere cu dimensiunile interioare ale ambalajelor de transport trebuie respectat modulul a cărui valoare reprezintă 95% din modulul de bază 800 mm x 1.200 mm, respectiv 760 mm x 1.140 mm. Plecând de la acest modul sunt stabilite, prin divizare, în numere întregi, lungimi și lățimi ale ambalajelor de transport.

Dimensiunile exterioare derivate din modulul de bază pot fi depășite, cu condiția ca, la așezarea ambalajelor pe paletă, depășirile să nu fie mai mari de 5%, adică să nu se depășească cotele maxime de 1.260 mm pe lungime și 840 mm pe lățime.

La realizarea unității de încărcătură paletizată trebuie să se asigure dispunerea ordonată și echilibrată a materialelor. În acest scop se vor respecta următoarele reguli:

a) produsele și mărfurile ambalate de formă regulată, paralelipipedică, se așează pe paletă cu partea care prezintă cea mai mare suprafață, iar fiecare colet din stratul inferior trebuie să fie în contact cu cel puțin două colete din stratul de deasupra (alternarea rândurilor, pe lățime și lungime);

b) încărcătura formată trebuie să acopere în întregime placa superioară a paletei, iar în cazul în care dimensiunile produselor nu permit acest lucru, este preferabilă depășirea

muchiilor paletei (în limitele precizate mai sus) decât neutilizarea integrală a suprafeței acesteia;

c) pentru colete de forme diferite este recomandabil ca primul rând să fie compus din unități cu dimensiuni apropiate, cele mai grele fiind plasate la baza încărcăturii, iar cele mai ușoare în straturile superioare;

d) pentru produsele neambalate sau al căror ambalaj, din punct de vedere al dimensiunilor, nu se încadrează în standarde, se determină modul de așezare pe palete prin diferite procedee, în special cele grafice;

e) așezarea materialelor (coletelor) pe paletă poate fi simplă sau țesută;

f) pentru fixarea unităților de încărcătură paletizate, se utilizează diferite procedee cum sunt:

- intercalarea unor foi de carton;
- fixarea prin bandă gumată a stratului superior;
- fixarea prin colțare din carton și benzi din materiale textile sau plastice;
- fixarea prin benzi metalice;
- lipirea cu adeziv;
- fixarea prin folie metalică contractibilă.

Bunurile materiale paletizate, în funcție de necesitate și posibilități, se vor încărca în containere (transcontainere). În acest caz, manipularea se poate efectua integral sau parțial, mecanizat.

La stivuirea și amararea mărfurilor în containere, trebuie respectate următoarele reguli:

a) containerul (transcontainerul), precum și orice alt echipament care poate fi folosit în funcționarea acestuia, trebuie să fie menținut în condiții adecvate;

b) înainte de începerea stivuirii mărfurilor în container (transcontainer), se va face o inspecție asupra stării tehnice și a curățeniei acestuia;

c) mărfurile vor fi stivuite în container (transcontainer), după un plan de încărcare executat la scară, în secțiune verticală și orizontală;

d) repartiția mărfurilor în interiorul containerului (transcontainerului) se va efectua astfel încât să se evite deformarea acestuia;

e) butoaiile care conțin mărfuri lichide se vor stivui pe două rânduri de bracuri, pentru protecția împotriva scurgerilor;

f) stivuirea mărfurilor în saci se va face alternând rândurile (pe lungime și pe lățime);

g) dacă există riscul ca marfa să murdărească containerul, se vor folosi fardă pereții cu material corespunzător (hârtie, plastic etc.). Utilizatorul are obligația de a înapoia containerul (transcontainerul) curat și apt pentru a putea fi folosit din nou;

h) se va urmări ca, pe cât posibil, în același container (transcontainer) să se încarce materiale cu proprietăți fizico-chimice asemănătoare, astfel încât să se evite contaminarea;

i) după stivuirea mărfurilor în container (transcontainer), ușile sau tenda cauciucată care acoperă containerul (în cazul celor care se încarcă prin partea superioară) se vor închide cu atenție și sigila;

j) vor fi asigurate în mod corespunzător ușile, regletele, închizătorile, părțile demontabile sau pliabile și echipamentul mobil.

Fixarea paletelor, boxpaletelor, lăzilor, baloților etc. așezați pe mai multe rânduri și mai multe niveluri se execută pentru fiecare rând sau la mai multe rânduri, cu ajutorul chingilor, cablurilor, lanțurilor, ștăngilor metalice etc., utilizându-se în acest scop bridele sau inelele special construite și amplasate pe podea și pe pereții laterali. Acest mod de fixare este necesar atât pentru protejarea containerului (transcontainerului), cât și pentru asigurarea integrității calitative a mărfurilor.

În cazul în care este necesar să se încarce mărfuri diferite în același container (transcontainer), se vor avea în vedere următoarele reguli generale:

- mărfurile mai grele se așează în partea de jos, iar cele ușoare deasupra celor grele;
- nu se vor încărca alăturat, pe același nivel, materialele grele și materiale ușoare;
- se va evita încărcarea alăturată a sacilor, baloților etc. cu lăzi sau piese neambalate sau ambalate în stelaje, iar în cazul în care este necesar să se suprapună saci ori baloți peste lăzi sau stelaje, între acestea se vor intercala cartoane de protecție sau diverse placaje;
- se va evita încărcarea alăturată a mărfurilor alimentare sau a textilelor, care pot fi contaminate sau murdărite de altele, precum produse chimice, materiale pulverulente ambalate neetanș etc.;
- mărfurile cu miros puternic nu se vor încărca împreună cu cele care primind mirosul devin nefolosibile prin aceasta;

- mărfurile lichide se vor așeza la bază pentru a evita umezirea celor uscate, în cazul unor scurgeri din conținut;
- se va evita încărcarea în comun a materialelor ce emană umezeală, cu cele sensibile la umezeală, iar în cazul în care se impune o astfel de încărcare se vor folosi fie mijloace de separare a încărcăturilor (pânză de sac, carton ondulat, hârtie, folie de plastic etc), fie se vor introduce în container (transcontainer) materiale absorbante.

Mărfurile periculoase vor fi tratate în conformitate cu prevederile actelor normative specifice domeniului. Containerele care conțin mărfuri periculoase vor avea aplicate etichete corespunzătoare.

Se va respecta limita de încărcare înscrisă pe fiecare container (transcontainer) și se va face o repartizare uniformă a sarcinii pe întreaga suprafață a podelei acestuia. Centrul de greutate al materialelor trebuie păstrat cât mai aproape de centrul geometric al containerului (transcontainerului) și cât mai jos posibil pentru a se evita:

- înclinarea excesivă a containerului;
- suprasolicitarea, atât a containerului, cât și a echipamentului de manipulare;
- sarcini mai mari decât cele prescrise pe osiile vehiculului;
- instabilitatea vehiculului;
- concentrări de sarcină nepermise.

În caz contrar, cei care manipulează containerul (transcontainerul) trebuie avizați. Materialele în bucăți se vor fixa, pentru prevenirea deplasărilor acestora pe timpul transportului și manipulărilor.

În cazul unei încărcături cu greutate mare și suprafață de rezemare relativ mică, aceasta trebuie așezată pe un cadru din bârne. Când într-un container (transcontainer) se introduc mai multe astfel de încărcături, cadrele se leagă între ele, iar în eventualele suprafețe rămase libere vor fi așezate alte bârne în sens transversal și longitudinal, în așa fel încât să fie împiedicată orice deplasare a materialelor față de podeaua containerului (transcontainerului). La partea superioară, încărcătura va fi asigurată fie prin realizarea unor cadre identice cu cele de pe podea (atunci când greutatea și gabaritul încărcăturii sunt foarte mari și simpla amarare nu este suficientă), fie prin ancorare cu lanțuri, cabluri, sârme etc. de locurile special amenajate și de pereții laterali.

La fixarea încărcăturilor se va avea în vedere ca presiunea pe pereții laterali și uși să fie limitată și să se evite sarcinile concentrate. În acest scop, în cazul sarcinilor concentrate, ușile se protejează prin intercalarea unor distanțiere între marfă și cadrul de rezistență al ușilor. În cazul unor încărcături care se compun din piese cu dimensiuni de gabarit asemănătoare sau unități de încărcătură cu secțiunea dreptunghiulară, se va urmări utilizarea în întregime a spațiului pe toată lungimea și lățimea, încărcându-se containerul (transcontainerul) la înălțime uniformă.

Încărcarea containerelor (transcontainerelor) platformă se face începând de la pereții frontali spre mijloc, iar eventualele spații libere se umplu cu mijloace adecvate (de obicei stelaje). În cazul în care într-un container (transcontainer) se va încărca marfă pe mai multe rânduri, se începe aranjarea dinspre pereții laterali, iar eventualele spații libe-

re se vor umple cu stelaje sau elemente elastice (perne pneumatice, anvelope auto vechi, lăzi goale etc.). Când marfa este paletizată, spațiile goale rămase pot fi umplute cu mărfuri în saci, în scopul folosirii optime a spațiului.

INSTRUCȚIE
ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT

Dependența societății moderne de transportul maritim (1)

CRISTINA IGNAT

Marea Neagră - zonă de proiecție a intereselor euroatlantice

„Marea este de importanță vitală pentru omenire, atât datorită problemelor de ordin economic și juridic, cât și celor de natură militară și politică... Mările și oceanele lumii, căile de comunicații internaționale, sunt din ce în ce mai indispensabile economiei mondiale pentru transportul petrolului, minereurilor, mărfurilor generale și speciale. În plus, ele reprezintă un asemenea izvor de bogății, încât constituie miza capitală în cadrul intereselor națiunilor lumii”¹.

Mediul de securitate modern necesită o schimbare a structurii și obiectivelor forțelor navale, dar și o extindere a responsabilităților către toate organizațiile asociate cu do-

meniul maritim. Această schimbare va conduce către o echilibrare între capacitatea de luptă tradițională a forțelor navale necesară prevenirii, descurajării și înfrângerii pericolelor tradiționale cu forțele și acțiunile necesare asigurării culegerii și schimbului de informații, înfrângerii terorismului și protecției căilor de comunicații maritime.

Marea joacă un rol tot mai important și în securitatea energetică a UE, dar și a tuturor statelor în condițiile în care, din ce în ce mai multe produse petroliere sunt transportate pe mare. Regiunea Mării Negre devine tot mai importantă pentru UE și reprezintă o importantă rută de tranzit pentru resursele energetice, petrol, dar și de transport pasageri și marfă. Ca și în alte regiuni ale lumii în care se observă o creștere a volumului de transport maritim, apare posibilitatea ca traficul maritim să poată fi folosit pentru destabilizarea securității regionale. Chiar dacă în prezent Marea Neagră se caracterizează printr-o atmosferă de relativă securitate și stabilitate, este evident faptul că acest spațiu maritim nu este imun la riscurile reprezentate de acțiunile teroriste și acest lucru obligă statele din regiune și alți factori de decizie să rămână vigilenți pentru prevenirea acțiunilor destabilizatoare.

Puterea maritimă poate fi folosită, de asemenea, ca abilitatea unui stat de a folosi mările și oceanele în scopuri comerciale și militare și de a-i împiedica pe adversari să facă același lucru.

Mările și oceanele reprezintă un element esențial în menținerea vieții pe planetă, influențează în mod esențial clima și au o importanță deosebită în viața tuturor oamenilor

de pe planetă. Marea joacă un rol tot mai important în securitatea energetică a UE, dar și a tuturor statelor, în condițiile în care din ce în ce mai mult toate produsele petroliere, necesare acoperirii consumului de energie, sunt transportate pe mare.

Una din cele mai dinamice zone din perioada post-Război Rece și post-Uniunea Sovietică - Regiunea Mării Negre - capătă noi valențe geopolitice, geoeconomice și geostrategice și reprezintă o provocare pentru Occident de a „remodela“ această regiune. Reprezintă una dintre zonele care conectează Asia de Europa, oferind consistență conceptului geopolitic EURASIA sau ASIROPA; se află în relații de complementaritate cu alte zone și spații de interes geopolitic cum sunt: Marea Nordului, Europa Occidentală, Europa Centrală, Mediterana de Est, Orientul Mijlociu, spațiul caucazian și central-asiatic, spațiul caspic, spațiul balcanic, Rusia Centrală, spațiul baltic. Poziție de zonă de tranzit între trei continente (Europa, Asia, Africa), se află la unul dintre capetele traseului maritim Marea Neagră, Bosfor, Dardanele, Marea Mediterană, Suez, Marea Roșie, Oceanul Indian, continuat prin bazinul Dunăre-Rhin până în Marea Nordului; se află pe traseul tuturor conductelor existente sau posibil de imaginat în viitor pentru transportul țițeiului, produselor petroliere și al gazelor naturale din perimetrele de exploatare din Rusia și fostele republici sovietice transcaucaziene către Europa Occidentală.

Noțiunea de „Mare Bazin al Mării Negre“, pentru a desemna regiunea Europei care reunește state interesate de dezvoltarea colaborării în sfera economiei și a securității,

legate de tradiții istorice și culturale comune, a apărut la mijlocul anilor '90, când Zbigniew Brzezinski, în faimoasa lui lucrare „Marea tablă de șah“, a numit această regiune „Balcanii euroasiatici“ dar, alături de Caucaz și Balcanii în sine, a inclus și o parte a Asiei de Sud, precum și regiunile Golfului Persic și Orientului Mijlociu, deoarece pentru toate aceste teritorii a fost caracteristic un vacuum de putere. Golful Persic și Orientul Mijlociu se află astăzi în epicentrul unor conflicte armate - în plină derulare, sau potențiale. Spre deosebire de ele, Bazinul Marii Negre, situat între Marele Orient Mijlociu și Marea Europeană, este relativ stabil, chiar dacă se confruntă cu presiunea multor amenințări interne și externe. Aflându-se în interiorul triunghiului dintre lumea islamică, Rusia și Europa, majoritatea țărilor Bazinului Marii Negre aleg vectorul european al politicii externe, dar nu reușesc să se debaraseze definitiv și de tradiționala esență „eurasiatică“, la care face referire Brzezinski.

Dacă Bazinul Mării Negre va deveni sferă de colaborare regională, sau arenă de confruntare între forțe străine, a cui prezență va deveni dominantă în următoarele decenii? - sunt întrebări la care nu au fost încă găsite răspunsuri. Situația este greu de prognozat, dacă ne amintim de evoluția vertiginoasă a evenimentelor după 1990, când președintele turc, Turgut Ozal, a lansat inițiativa creării „Zonei de înflorire și colaborare a Mării Negre“, cu participarea Turciei, a URSS și a aliaților ei - Bulgaria și România. La acea dată, puțini erau cei care credeau că dezintegrarea regimurilor comuniste va face ideea și mai actuală, că procesele de dobândire a independenței și de suveranizare a țării-

lor din Bazinul Mării Negre, precum și perspectiva transformării regiunii caucaziano-caspice într-o puternică sursă de producție și transport de resurse energetice vor conduce la promovarea ei într-unul din centrele de interes ale comunității internaționale.

Astăzi, regiunea Marelui Bazin al Mării Negre a devenit unul dintre centrii politicii europene și mondiale. O parte din pionii mondiali, în primul rând SUA, privesc această regiune drept „coridor strategic“, care deschide calea către raioanele cuprinse de crize puternice, Orientul Mijlociu și care constituie, în același timp, un fel de „barieră între civilizații“. UE, lărgindu-și pozițiile în Bazinul Mării Negre după aderarea României și Bulgariei, și-a extins politica „noii vecinătăți europene“ asupra tuturor statelor Caucazului de Sud și Balcanilor. Rusia și Turcia sunt interesate de restabilirea pozițiilor lor și de dezvoltarea colaborării regionale. După destrămarea URSS, linia de coastă a Rusiei s-a dovedit limitată în spațiu de la Anap la Adler, iar politica regională a Turciei a fost supusă presiunilor unor conflicte acute în Orientul Apropiat și Mijlociu, în primul rând în Iran și Irak.

Directiile de bază ale politicii americane în regiunea Mării Negre și a Mării Caspice au fost formulate în Declarația Departamentului de Stat, difuzată la Summit-ul OSCE din noiembrie 1999, de la Istanbul. Atunci a fost afirmat obiectivul întăririi pozițiilor SUA și Turciei în regiune, în contrapondere la interesele Rusiei. Administrația Bush a concentrat toate demersurile întreprinse anterior în cadrul „Marelui program“ de stabilire a „unității regionale“ după

schema SUA-Turcia-Marele Caucaz, care presupune promovarea intereselor naționale americane pornind de la premisa „prezenței SUA în regiuni de importanță strategică ale lumii“. Interesele strategice americane presupun diversificarea surselor energetice din Golful Persic cu cele provenind din țări care nu sunt membre OPEC; stabilirea de legături cu țări cu populație preponderent musulmană, în contrapondere la islamismul radical; susținerea independenței țărilor Caucazului de Sud (și Bazinului Mării Negre) și încurajarea lor pe drumul democrației. În recomandările adoptate atunci era subliniată necesitatea intensificării eforturilor diplomatice și stimulării investițiilor pentru ca fluxurile energetice caspice să curgă pe conducta Baku-Tbilisi-Ceyhan, limitând trecerea petrolului pe teritoriul țărilor concurente (Rusia și Iran). În paralel s-a format și strategia de instalare treptată a NATO în regiunea sud-caucaziană, strategie legată de necesitatea menținerii stabilității pe traseul oleoductului Baku-Ceyhan.

În cadrul „Conceptului de securitate strategică“ la Marea Neagră se are în vedere promovarea în regiune a programului antiterorist al NATO cu sprijinul Turciei, României și Bulgariei ca membri ai Alianței, precum și al Georgiei și Ucrainei.

Una din motivațiile amplasării bazelor americane - existența în regiune a patru conflicte înghețate - în Transnistria, Abhazia, Osetia de Sud și Nagorno-Karabah, care complică serios situația din Bazinul Mării Negre. Bazele americane ar trebui, în opinia președintelui român Traian Băsescu, să echilibreze poziția Rusiei în regiune și să nu admită scena-

riul forței în rezolvarea conflictelor. În același timp, în opinia politologului georgian Ghia Nodia, amplasarea bazelor pe malul vestic al Mării Negre reprezintă una dintre etapele avansului SUA spre Estul Europei, care are o importanță politică, dar și strategico-militară.

Astăzi, structura geopolitică în această regiune este marcată de două dinamici. Prima este înlocuirea fostei influențe ruse și sovietice cu influența americană, care la rândul său intră în competiție cu ambițiile Franței și Germaniei. A doua dinamică este reprezentată de axa energetică care conectează petrolul și gazele din Asia Centrală și regiunea Mării Caspice cu Balcanii și Uniunea Europeană. În timp ce blocul sovietic se prăbușea în 1991, Ucraina și Georgia au rămas inițial sub influența Moscovei, dar capacitatea Rusiei de a-și menține puterea asupra lor s-a diminuat simțitor la sfârșitul secolului, pierzând poziții în ambele țări din regiune².

Noua geopolitică a Mării Negre pune în evidență o nouă competiție între marile puteri. Cu Rusia în retragere, SUA, Franța și (mai discret) Germania sunt acum cei mai importanți actori externi luptând pentru influența în regiune. Interese economice ca și creșterea securității, sunt în joc într-o zonă strategică crucială și bogată în energie, care conectează Balcanii cu Caucazul, și Europa de Est și Centrală cu Turcia³.

Plasând geopolitica României și Bulgariei într-un context mai larg macro-regional, putem să clarificăm multe din mizele și dinamicile actuale. Așa cum am văzut, regiunea Mării Negre trebuie analizată și în lumina axei strategice și energetice dintre Balcani și Asia Centrală. Aceasta explică

de ce SUA încercau să oprească rolul GUUAM (Georgia-Ucraina-Uzbekistan-Azerbaidjan-Moldova), împingând Bucureștiul să adere la această asociere politică⁴.

Dependența energetică a statelor de la Marea Neagră favorizează planurile ruse de recreare a fostului bloc. Însă, Rusia trebuie să țină seama de faptul că principalele sale conducte de petrol și gaze tranzitează Ucraina și Polonia, tranzitul de resurse energetice spre Occident fiind practic controlat de actori regionali asupra cărora Moscova exercită un control nesigur sau un slab control. În plus, tendința de cristalizare a unei așa-numite „zone de influență” SUA în „tamponul” tradițional dintre Rusia și Germania complică ecuația politico-economică în zona Mării Negre. Putem aduce în discuție aici și o serie de organizații și tratate, întreținute de Rusia, precum Comunitatea Statelor Independente, Tratatul de Securitate Colectivă⁵.

Referitor la resursele energetice, statele regiunii analizate depind major, din punct de vedere energetic, de livrările de petrol și gaze din Federația Rusă, vulnerabilitate deosebit de importantă. Astfel, Occidentul, cu susținerea statelor de pe malul vestic al Mării Negre, caută să deschidă accesul spre sursele energetice de la Marea Caspică și Orientul Apropiat și Mijlociu, ceea ce ar reduce pe termen mediu dependența Europei de Est – a UE, în general – de Federația Rusă. Totuși, participarea companiilor ruse (Gazprom, Lukoil) la o competiție economică regională este grevată de: obligația ca ele să respecte regulile UE și să-și liberalizeze propria piață energetică; necesitatea modernizării tehnologice; costurile ridicate ale transportului

pe conducta Drujba, pe calea ferată sau pe conducta Odessa-Brodii. Până la urmă, Federația Rusă trebuie să accepte parteneriatul occidental și cooperarea marilor companii transnaționale și să renunțe la relațiile de pe poziții de forță cu statele din imediata sa vecinătate.

În tot acest joc, Ucraina are o poziție avantajoasă, folosind conducta Odessa-Brodii cu scopul de a obține avantaje din partea Federației Ruse și UE, transformându-se într-un fel de dispecer petrolier regional. Pe de o parte, Federația Rusă încearcă să blocheze accesul petrolului caspic pe această conductă, iar pe de altă parte, UE a alocat fonduri pentru prelungirea sa spre Baltica. Totodată, de poziția Kievului depinde transportul pe conductele ce unesc Ucraina de România și Bulgaria.

Se poate afirma că s-au conturat în această zonă trei blocuri geopolitice⁶:

Blocul 1 „Proactive Challenge”- pentru proiectul de aprovizionare Baku-Ceyhan, condus de SUA și Turcia, dar incluzând și Azerbaidjan și Georgia, care și-au aliniat politica externă cu interesele Washington-ului, în direct conflict cu geostrategia Moscovei. În același timp, dar cu ceva reticență, Azerbaidjian susține politica de „containment” a SUA împotriva Iranului.

Blocul 2 „Frozen Instability” – fără o activitate propriu-zisă, condus de Rusia, împreună cu Iran și Armenia. Scopul lor comun este de a menține „status-quo-ul” regional, dar și de a împiedica atingerea obiectivelor SUA în regiune.

Blocul 3 „Measured 9”- condus de UE și având sprijinul tuturor companiilor comerciale care văd în ciocnirile

de interese geopolitice o amenințare la adresa securității și stabilității pe termen lung.

În ceea ce privește SUA, una dintre mutările cu caracter strategic efectuată este atragerea statelor deținătoare de resurse sau care se găsesc pe „coridoarele de transport” în parteneriate strategice bilaterale⁷. Din această perspectivă este de menționat faptul că secretarul de stat american Condoleezza Rice și ministrul de externe al Azerbaidjanului, Elmar Mammadyarov, au semnat la Washington un memorandum privind securitatea energetică ce se anunță extrem de important pentru România. Conform comunicatului oficial al Departamentului de Stat al SUA, „înțelegerea exprimă intenția guvernelor SUA și Azerbaidjan de a iniția un dialog la nivel înalt privind securitatea energetică în regiunea caspică, co-prezidat de cele două părți semnatare ale memorandumului”⁸. În comunicatul Departamentului de Stat al SUA se subliniază că: „Acest dialog la nivel înalt își propune să aprofundeze și diversifice cooperarea deja solidă dintre guvernele și companiile celor două state pentru creșterea exportului de petrol și gaze azere pe piața mondială. O atenție deosebită va fi acordată realizării conductei de gaze Turcia - Grecia - Italia și potențial proiectului Nabucco și altor gazoducte, cu gaz azer, pentru a ajuta Europa să-și consolideze securitatea energetică prin diversificarea furnizorilor de gaze. Acest Memorandum de Înțelegere constituie un element important în parteneriatul nostru cu Azerbaidjan, care include cooperarea în domeniile energiei, reformei economiei de piață și democrației și securității”⁹. Practic, este pentru prima dată când americanii „pun pe hârtie” o înțele-

gere care face referire la conducta de gaze Nabucco. Acest parteneriat intervine, practic, după ce anul trecut, președintele azer Ilham Aliyev a semnat cu președintele Comisiei Europene, Manuel Barroso, un alt memorandum, UE - Azerbaidjan, privind un parteneriat energetic între cele două părți, incluzând și proiectul Nabucco.

Evoluțiile în zonă nu pot fi înțelese fără a se lua în considerare politicile de securitate energetică ale Federației Ruse, Ucrainei și Turciei. Ca succesoare a URSS, Rusia, în continuare, este un factor major în regiunea Mării Negre. După o foarte lungă perioadă de timp când Moscova era cel mai important actor în Marea Neagră, aceasta caută să-și mențină rolul de pivot pe care l-a jucat odată în construirea și menținerea „arhitecturii Războiului Rece al țărurilor”. Concepția neo-imperială a Rusiei în Marea Neagră își are originea în epocile țaristă și sovietică, dar mai ales în nevoia de a contracara expansiunea în regiune a SUA și UE. În acest sens, președintele rus Vladimir Putin a manifestat permanent un interes sporit pentru flota rusă din Marea Neagră care, în pofida uzurii morale din ultimii 15 ani, reprezintă o forță semnificativă de care trebuie să se țină seama. Declarațiile președintelui rus de genul „Bazinul Mării Negre și al Mării Azov se află în zona rusă de interes strategic”¹⁰ ori „Marea Neagră oferă Rusiei acces direct la cele mai importante rute globale de transport”¹¹ nu fac decât să sublinieze faptul că Rusia nu dorește să-și abandoneze pozițiile deținute în Marea Neagră. Aceste deziderate sunt susținute pe teren prin diverse metode; Moscova continuă să obstrucționeze retragerea bazelor sale din Georgia - Batumi și

Akhalkalaki, angajament luat la Summit-ul OSCE de la Istanbul din noiembrie 1999. Totodată, sunt exploatare tendințele separatiste ale Abhaziei și Osetiei de Sud și a republicii autonome Adjaria; deși în 2000 au existat unele gesturi care puteau indica faptul că Federația Rusă ar începe să-și respecte angajamentele internaționale privind retragerea bazelor sale militare din Georgia, totuși, cu excepția bazei de la Vaziani și, la nivel declarativ (verificarea fiind imposibilă) a bazei de la Gudauta, de fapt majoritatea trupelor ruse au rămas pe poziții și, uneori, desfășoară acțiuni militare¹².

(continuare în nr. 6)

Note:

1. Cam.T.ATANASIU (coordonator), Cam. A.ZEMBA, Cdor. (r.) V.GRAD, Cdor. Mihai CORNEL, Cdor. G.MARIN, *Puterea maritimă și diplomația navală*, Editura Militară, București, 1998, p.86.

2. *Ibidem*.

3. *Idem*.

4. *Idem*.

5. Popa, Vasile, *Relațiile Alianței cu statele din Estul, Sud-Estul și Bazinul Mediteranean*, în „Impact Strategic”, nr.3-4/2003 [8-9], p.77.

6. Ian Bremmer, Sophia Clément, Andrew Cottey, Thanos Dokos, *Emerging Subregional Cooperation Processes: South-Eastern Europe, The Newly Independent States and the Mediterranean*, in T. Veremis and D. Triantaphyllou (eds.), „The Southeast European Yearbook 1997-1998” (Athens: ELIAMEP, 1998), p.217-24.

7. Janusz Bugajki, *Op.cit.*, p.7.
8. ZIUA din 9 septembrie 2007.
9. *Ibidem.*
10. *CDI Russia Weekly*, 18 September, 2003.
11. *Ibidem.*
12. *Idem.*

Dinamica cooperării în arealul Mării Negre (1)

MAIOR LUCIAN VIERU
MAIOR IONUȚ BAZGA

Posibile proiecții, direcții de acțiune și opțiuni în Regiunea Extinsă a Mării Negre

Dinamica cooperării în arealul Mării Negre este puternic influențată de mutațiile ce au avut loc în ultimii ani în Europa, Orientul Mijlociu și Asia. În timp ce central - și vest-europenii sunt adepții unității, ca soluție pentru reducerea decalajelor de dezvoltare, afirmării și funcționării democratice a statelor, creșterii standardului de viață, rezolvării problemelor de mediu și eliminării amenințărilor de orice fel, Orientul se confruntă cu conflicte fratricide, lipsa instituțiilor democratice, sărăcia și terorismul. Asiaticii se confruntă cu deficitul de unitate, discrepanțe în accesul la materii energetice și cu unele probleme rămase deschise

care le alimentează strategiile de înarmare cu mijloace de nimicire în masă.

Se impune cu necesitate elaborarea unor noi proiecte de colaborare și întărire a securității, pentru ca regiunea Mării Negre să devină una neafectată politic. Dat fiind rolul pe care vor să și-l asume în regiune Rusia și Ucraina (și chiar Turcia), probabil că acest lucru nu se va întâmpla într-un viitor apropiat fără implicarea unor actori puternici, externi, capabili să influențeze din toate punctele de vedere dezvoltarea regiunii; având la dispoziție depozite importante de petrol și gaze, zona este prea importantă pentru ca Rusia și Ucraina să renunțe la profitul și influența economică și politică pe care le generează aceste resurse în acest moment în Europa. Existența unor state care refuză să coopereze cu alte state datorită punctelor contradictorii devenite de acum istorice, legate de teritorii, religie, criterii etnice, interese proprii ce acum sunt schimbate unele față de altele, face necesară crearea unui organism de conducere regional dinamic și de sprijin, capabil să dezvolte inițiative de cooperare între statele regiunii, găsirea unor soluții pentru eliminarea conflictelor active și înghețate din zonă. Problemele nu se rezolvă prin izolarea entităților nerecunoscute; ar trebui găsite mijloacele și modurile de a le angaja în dialog; ar trebui realizate scenariile pentru găsirea unor rezolvări prin implicarea tuturor statelor din regiune. Tipurile de integrare propuse de Uniunea Europeană și NATO s-ar putea să nu fie modelele ideale pentru integrarea în viitor a statelor din zona lărgită a Mării Negre, fiind astfel necesă-

ră găsirea unor soluții mai flexibile pentru apropierea către sinergiile naționale. NATO manifestă un interes evident pentru integrarea Georgiei și Ucrainei și dezvoltă un parteneriat strategic cu Rusia, cu care are demersuri politice în scopul obținerii acordului pentru integrarea acestor două țări. Uniunea Europeană rămâne încadrată într-o concepție învechită care nu ia în considerare integrarea unor țări lipsite de garanții economico-financiare majore. Practic, în acest aspect ne confruntăm cu o dilemă reprezentată de două paliere: primul îl reprezintă puterea de influență a NATO în a determina Rusia să accepte integrarea Ucrainei și a Georgiei (care ar ușura o integrare ulterioară în Uniunea Europeană a acestora) și al doilea - capacitatea Uniunii Europene de a se adapta cerințelor de integrare a unor țări cu valențe democratice în detrimentul criteriilor economico-financiare la care acestea au ajuns. Un exemplu al acestui impas decizional, specific Uniunii Europene, îl reprezintă managementul crizei din spațiul ex-iugoslav.

Despre cum ar trebui să fie orientarea vestică fundamentală referitoare la Zona Lărgită a Mării Negre în viitoarele decade, Vasile Secăreș opinează: „*NATO și Uniunea Europeană trebuie să abandoneze postura ambiguă pe care continuă să o aibă despre ancorarea Zonei Lărgite a Mării Negre în comunitatea euroatlantică. Un angajament serios NATO-UE este o trebuință care forțează integrarea politică, economică și de securitate a zonei. Bineînțeles, Georgia și Azerbaidjan sunt încă la mulți ani depărtare de a se califica pentru a fi membri NATO și UE, dar fără angajament*

mutual și fără a avea planificat un curs adecvat, viitorul Sudului Caucazilor ar putea urma o logică diferită de cea pe care ne-am dori-o”.

Din momentul în care unele state din Zona Extinsă a Mării Negre au dezvoltat o relație indivizibilă cu structurile euroatlantice, membrii UE au manifestat un interes crescut față de această zonă. Acest lucru înseamnă că există oportunități ample de dezvoltare a inițiativelor cu privire la integrarea viitoare a zonei în structurile euroatlantice, *zona devenind astfel un nou punct de focalizare a cooperării transatlantice*. Trebuie deci făcute mai multe eforturi pentru o dezvoltare și mai mare a rolului unor programe ca Parteneriatul pentru Pace, a Pactului de Stabilitate și a Inițiativei Mării Negre, concentrându-se efortul în particular pe proiecte și inițiative concrete. În această idee, NATO poate continua programele prezente de cooperare și poate influența statele partenere să înceapă sau să continue alte procese de reformă.

NATO se transformă pentru a răspunde întregii game de amenințări cunoscute. Prezintă interes deosebit pentru realizarea unui sistem de securitate stabil la Marea Neagră. La Summit-ul de la Istanbul a fost proiectată o nouă politică a parteneriatelor strategice pentru a se asigura în viitor o cooperare mai activă cu țările din Caucaz, Asia Centrală și cu cele din Orientul Mijlociu. În același timp, Uniunea Europeană continuă procesul de lărgire. Nevoia de resurse energetice o apropie tot mai mult de petrolul și gazele naturale ponto-baltice.

Specialiștii în domeniu apreciază că Rusia va încerca în continuare să își afirme statutul de principală putere, că de ea vor depinde livrările sigure și stabile de energie necesare dezvoltării europene în următorii 10 ani, ceea ce, probabil, va conduce Bruxelles-ul la o serie de concesiuni. Rusia este foarte atentă la relațiile cu vecinii, în special cu cei din fostul spațiu sovietic, una din problemele cu care se confruntă fiind tocmai aceea a frontierelor cu aceste state. Se consideră, de asemenea, că atunci când interesele de stat ale Rusiei vor dicta, se poate trece la recunoașterea oficială a Transnistriei, Abhaziei, Osetiei de Sud și regiunii Nagorno-Karabakh¹. Este posibil să se reducă dimensiunile parteneriatului strategic cu Germania, după schimbarea survenită în conducerea Bundestagului. Aceasta poate determina o reorientare a Moscovei către un alt actor euroatlantic puternic. Ucraina va fi, probabil, în următorii ani, reținută în sfera de influență rusească de slabe performanțe economice, lipsa resurselor energetice, a materiilor prime, dar și de afinitățile tradiționale de limbă, tradiție și obiceiuri. Turcia, posesoare a singurului loc de ieșire din Marea Neagră către oceanul planetar, va fi în anii care vor urma un jucător de seamă în geopolitica ponto-caspică. Valoarea statutului Turciei în regiune va fi influențată însă de modul cum va rezolva problema kurzilor. Georgia este în curs de ancorare la valorile europene, dorind o ștergere totală a imaginii apartenenței la spațiul fost sovietic. Există în Georgia reforme de amploare, dar există și imobilism în punerea lor în practică. Separatismul abhaz și sud-osetian îi afectează integritatea

teritorială și îi macină economiile și forțele. Republica Moldova dorește rezolvarea grabnică a conflictului transnistrean, conștientă fiind că Transnistria poate împiedica orice fel de traseu european al Chișinăului. Manifestă interes în dezvoltarea cooperării regionale, cu deosebire în domeniile economic și de securitate. România și Bulgaria au inițiative comune și se sprijină reciproc în realizarea mai multor programe de cooperare în zona Mării Negre și în sud-estul Europei. Existența bazelor militare ale NATO pe teritoriul acestora asigură un plus de securitate și stabilitate în Bazinul Pontic.

Se poate concluziona că procesul construirii de aranjamente regionale în scopul creșterii încrederii și cooperării în zonă va sta la baza realizării continuum-ului dintre zonele Mediteranei și Mării Negre, extins spre spațiul Orientului Mijlociu, Caucazului și Asiei Centrale.

Contradicții care se manifestă în zona Mării Negre

Importanța geopolitică a zonei Mării Negre rezidă din tranzitul de materii prime strategice, în special hidrocarburi, din zona Mării Caspice și din Asia Centrală spre marii consumatori din Occident. Regiunea a fost și rămâne în continuare o zonă în care marile puteri și-au extins sfera de influență dorind să obțină cât mai multe beneficii pentru metropole, în detrimentul populațiilor autohtone. Poziția geografică și posibilitățile de cooperare economică, tehnică

și militară au determinat ca zona Mării Negre să nu mai fie considerată o zonă tampon. Tendința este ca aceasta să devină o zonă de tranzit pentru două fluxuri principale cu axa de propagare est-vest dar cu sensuri contrare: unul al materiilor prime strategice energetice, orientat de la est spre vest (de la producătorii de energie din Asia Centrală și zona caspică spre consumatorii din zona euroatlantică); al doilea, de securitate: de la democrațiile euroatlantice generatoare de securitate, spre consumatorii de securitate din zona caucaziană și Orientul Mijlociu.

Există analiști care opinează că există o serie de contradicții ce se manifestă în zona Mării Negre. Din punct de vedere geostrategic, între Federația Rusă și Turcia: Rusia pentru menținerea și Turcia pentru extinderea sferei de influență peste noile state din regiune care au luat naștere ca rezultat al dizolvării fostei Uniuni Sovietice și între Grecia și Turcia pentru faptul că fiecare se consideră îndreptățită să dețină rolul conducător în regiune, în special în zona Europei de Sud-Est.

Din punct de vedere economic, între marile puteri, companiile transnaționale și statele riverane contradicțiile rezidă în problema hidrocarburilor și a conductelor pentru transportul petrolului și gazelor naturale din Zona Mării Caspice și din Asia Centrală peste Marea Neagră spre centrele principale de consum din spațiul euroatlantic. Tot pe plan economic, există contradicții între statele riverane, pentru atragerea fondurilor europene destinate dezvoltării infrastructurii de comunicații și telecomunicații.

Pe plan politico-militar, atât Rusia cât și Turcia consideră că trebuie să aibă rolul conducător în cadrul inițiativelor de cooperare navală regională. Rămânând în planul politico-militar, trebuie amintite contradicțiile între Turcia și Rusia, sprijinite de Ucraina, și România și Georgia, sprijinite de Bulgaria în ceea ce privește contribuția altor actori interesați la securitatea maritimă din Marea Neagră.

Evoluțiile din Zona Mării Negre sunt strâns legate de rezolvarea problemei intereselor SUA și ale Occidentului în Eurasia și asigurarea accesului liber la rezervele petroliere din regiune. Americanii doresc mai multe conducte, poziție care coincide cu cea a companiilor private care acționează în regiunea Mării Negre. Pe de altă parte, Rusia a revenit pe scena politică și dorește să aibă primul cuvânt în deplasarea „aurului negru”. Eforturile ei de a reveni la putere sunt demonstrate de Acordul de la Tașket (1996) pentru apărarea comună a țărilor din Comunitatea Statelor Independente dar și de acordurile bilaterale cu China, Belarus, Moldova, Ucraina și NATO, schimburile economice tot mai consistente cu Uniunea Europeană.

După insuccesul pătrunderii în Transcaucazia, se apreciază că Turcia se va limita la infiltrarea și dominația economică în zona Mării Negre prin realizarea cooperării regionale (CEMN); controlul căilor maritime de comunicații în Marea Neagră (strâmtori), Marea Egee și Mediterana de est și tendința creșterii rolului în cadrul NATO; participarea la controlul resurselor energetice din Zona Mării

Caspice prin tranzitarea teritoriului turcesc de către principalele conducte de transport al petrolului.

Din perspectivă geografică, istorică, politică și militară, se poate afirma că ierarhia în funcție de „putere” a statelor riverane este următoarea: Federația Rusă, Turcia, Ucraina, România, Bulgaria, Georgia.

După căderea Uniunii Sovietice, la Marea Neagră au acces direct șase state: Rusia, Ucraina, România, Bulgaria, Turcia și Georgia. Pentru patru dintre ele (Ucraina, România, Bulgaria și Georgia) „calea pontică” reprezintă unicul acces maritim. Datorită penetrării adânci în continent, Marea Neagră dispune de un imens „hinterland”. Este vorba de țările a căror unică deschidere maritimă se face prin intermediul Dunării, cel mai mare fluviu din Bazinul Pontic. De asemenea, Republica Moldova, prin intermediul Dunării maritime, cu care se mărginește pe o lungime de 1,8 km, este o țară riverană a Mării Negre. În spațiul pontic, Rusia contemporană pare să se confrunte cu o situație similară anului 1914, având ca oponent geopolitic principal Turcia. Pe filiera caucaziană reapare Iranul, făcând vizibilă rivalitatea istorică triunghiulară Iran - Turcia - Rusia. Similitudinea se accentuează și grație reapariției celor doi actori clasici - Germania și Franța, care au devenit elemente indispensabile pentru descifrarea formulei geopoliticii pontice.

Extinderea NATO spre estul continentului, prin includerea României și Bulgariei, poziționează pentru prima

dată cele șase țări riverane într-o poziție de paritate numerică 3/3, ceea ce ar duce la realizarea unui echilibru și la anularea influențelor țărilor ex-sovietice în zonă. Această poziție geostrategică a României ar putea spori interesul Rusiei față de țara noastră. Iar o bună relație cu România - poate chiar un parteneriat strategic cu România - i-ar asigura Rusiei accesul neîngrădit asupra celei mai importante porțiuni a traseului fluvial cel mai mare din Europa. O bună relație cu România ar contrabalansa într-un fel politica pe care o duce Ucraina în Marea Neagră și care nu este defel convenabilă nici României, nici Rusiei, mai ales în ceea ce privește definirea și stabilirea platformei continentale.

Pentru Ucraina, importanța strategică a canalului navigabil pe care îl construiește pe brațul Bâstroe poate fi comparată cu coridorul euroasiatic de transport al petrolului. Kievul vrea ca acest canal să devină principala verigă a altui coridor, nu mai puțin important - coridorul de transport internațional nr.7, care va prelua asupra lui până la 60% din transportul de mărfuri pe Dunăre. De altfel, argumentul principal al părții ucraineene pentru construirea acestui canal este cel economic, Kievul susținând că prin tranzitarea canalului românesc Sulina, Ucraina a înregistrat pierderi de 600 milioane de dolari în ultimii cinci ani. Alt punct de interes al rușilor este cel al conductei petroliere Caucaz - Europa de Vest, dar se pare că interesul american și cel al Turciei, pe de-o parte, iar pe de alta, cel al Poloniei și Germaniei, ar putea avea, în această bătălie surdă pentru petrolul caucazian, prioritate. Sunt voci care cred că,

în scurtă vreme, prin valoarea sa în hidrocarburi, ca și prin complexele probleme care se pun în spațiul caucazian, zona din estul Mării Negre și cea din vestul Mării Caspice vor deveni în Europa Răsăriteană un fel de „Golf Persic al viitorului“, așa cum afirma nu de mult amiralul american Iosef Lopez deoarece, spunea el, liniile de comunicație care traversează Marea Neagră sunt fundamentale, ele sporind importanța de îndată ce resursele petroliere din Caucaz vor lua drumul Europei.

Există cel puțin patru variante de transport al petrolului caucazian:

- Baku (capitala Azerbaidjanului), Supsa, Odesa, Brody, Adamow Zastaw (varianta poloneză, favorabilă Europei centrale și nordice și îndeosebi Germaniei);

- Baku, Odesa, Constanța, spațiul balcanic, Europa de Vest (varianta românească, favorabilă României, spațiului balcanic, Italiei și Franței, deci Europei Centrale și Sudice);

- Baku, Iran (varianta favorabilă Rusiei și, evident, Iranului);

- Baku, Georgia, Ceyhan (Turcia), care este un drum mai scurt până la Mediterană dar mult mai costisitor întrucât traversează o zonă muntoasă (preferință a oficialităților americane, fapt pentru care a și fost finanțat acest proiect).

„Afăcerea secolului“ devine din ce în ce mai mult o confruntare între interesele politice și economice ale celor foarte puternici. Marii câștigători de pe urma acestei con-

fruntări par a fi Turcia și Georgia, iar învinșii, Rusia, Iranul și țările est-europene care sperau și ele să intre în joc (Ucraina, Bulgaria și România).

Preluarea de către UE a principalelor responsabilități în Balcani, prin procesul de stabilizare și asociere, deschide perspectiva concretă a includerii statelor din zonă în procesul european de extindere, ceea ce conferă o altă dimensiune eforturilor de cristalizare a politicii externe comune a UE, cu o componentă substanțială de securitate subregională, experiență ce poate servi drept model pentru alte arii sensibile, cum ar fi Caucazul de Sud.

În prezent, riscurile de securitate și amenințările nu mai sunt provocate de state, ci mai curând de apariția unor fenomene neconvenționale cauzate de actori non-statali și susținute prin politicile statelor-problemă, sau a celor cu o statalitate precară. Dezvoltarea terorismului, proliferarea armamentelor și a criminalității organizate au transferat politicile de îndiguire spre o nouă configurație a tehnologiilor și instrumentelor militare.

Alte amenințări și provocări ar mai fi: poluarea tot mai accentuată a Bazinului Mării Negre, accentuarea/menținerea conflictelor etnic-separatiste (Transnistria, Abhazia, Adjaria), exportul de instabilitate: promovarea fundamentalismului islamic și a intereselor statelor islamice către sud-estul Europei, prin existența unor grupuri etnice compacte în zonele adiacente (turco-tătarii din Peninsula Crimeea, găgăuzii din Republica Moldova, turcii din sud-estul Bulgariei etc). Demn de remarcat este faptul că, spre deosebire de sursele de instabilitate, care se manifestă în cadrul

palierului clasic, cele enumerate mai sus prezintă o caracteristică specială, dată de faptul că urmările lor nu sunt limitate la un nivel anume (politic, economic, social), ele sunt resimțite la toate nivelurile, ceea ce le face să fie considerate surse majore de instabilitate, cu repercusiuni atât asupra securității naționale, cât și asupra celei regionale și, implicit, globale.

(continuare în nr 6)

Notă:

1. KRILOV, Igor, *Conducta baltică: Moscova a întors foaia*, în: „RIA Novosti” din 18 septembrie 2005.

Roluri și funcții educative ale comandantului de subunitate. Interferențe și modalități de realizare

---

LOCOTENENT LUCIAN PĂTRU

LOCOTENENT DANIEL DAVID

„Conducătorul prea temut de supuși și cel prea îngăduitor sunt nepotrivii pentru oaste; teama naște ură, iar îngăduința prea mare duce la neascultare”.

(Mauricius)

Activitatea militară, procesul de instruire și educare sunt concepute - mai nou - ca activități de învățare, cu toate obligațiile ce derivă pentru cei implicați pe o anumită treaptă ierarhică în acest proces.

Comandantul de subunitate trebuie să aibă o triplă competență: tehnică (vizează pregătirea de specialitate în domeniul militar), psihopedagogică (vizează calitatea de instructor și educator, cu un cuvânt formator) și managerială (de organizator al vieții și activității subunității pe care o comandă).

Educația a căpătat sensul unei dirijări a dezvoltării individului într-o direcție dorită, a unei modelări a omului în conformitate cu anumite scopuri dinainte stabilite, potrivit unei voințe sociale. Aceasta conduce la definirea educației ca un ansamblu de referințe deliberate, sau, în afara unei voințe deliberate explicite sau implicite, sistematice sau neorganizate, care contribuie într-un fel sau altul, la formarea individului ca om, la obținerea unor modificări cantitative și calitative ale posibilităților fizice ale omului și ale colectivității din care face parte.

În raport cu realitatea subunității, actul educației pare a fi un proces în doi (educator – educat), în care participanții devin conștienți de rolurile lor, iar comandantul conduce influențele exercitate. În pedagogia militară, fenomenul educațional, care este studiat într-un context social mai larg, depășind relația bilaterală „comandant – subordonat”, examinează transformările ce se produc în strânsă legătură cu mediul, cu viața subunității, pe cele mai diferite planuri, ia în considerare procesele de grup, stările de spirit, nivelul aspirației individuale și colective.

Educarea militarilor este un proces complex care presupune direcționarea clară a eforturilor, stabilirea modalităților de cooperare între factorii educaționali, tehnologie și metodologia instruirii, adecvate realităților și cerințelor mediului militar.

Așadar, putem defini educația militară drept un sistem de obiective, acțiuni, metode, procedee și tehnici, angrenate unitar de organizații și instituții, în scopul formării calităților necesare luptătorilor, concomitent cu îndeplini-

rea celorlalte obligații moral-cetățenești pe care le au în societate.

Îmbinarea activității instructive cu cea educativă

Situarea pe baze științifice a educației militarilor presupune luarea în considerare a ansamblului de factori ce intervin și au efecte formative, cum sunt: situații tactice divers concepute în privința condițiilor de spațiu și timp; militari cu nivel diferit de instruire și cultură, cu stadii de formare a convingerilor variate; nivelul general de înzestrare și cel existent în fiecare unitate militară.

Comandantul are rolul conducător în sensul că el concepe, proiectează programul concret al activității instructiv-educative, organizează și dirijează activitatea de învățare a militarilor, controlează și evaluează rezultatele militarilor, făcând corecturile de rigoare.

Comandantul de pluton transmite subordonaților cunoștințe militare generale, tactice, tehnice de specialitate, îi pregătește ca buni executanți ai misiunilor, mânătorii iscușiți ai tehnicii din dotare. Totodată, își ajută subordonații să înțeleagă rolul și locul lor ca militari, să-și formeze o concepție despre îndatoririle sociale, cultivă sentimente patriotice, atitudinea față de muncă, de colectiv și sine, spirit de disciplină, intransigență față de orice manifestare negativă.

Comandantul de pluton are datoria să vegheze ca în viața de zi cu zi a subunității să fie respectate normele și principiile eticii subunității, să facă din situațiile obișnuite prilej de a educa.

De exemplu, la ședința de cunoaștere a armamentului se urmărește însușirea de către militari a principiilor de funcționare, a caracteristicilor tehnico-tactice, mânuirea dar și cultivarea grijii față de armament, a încrederii în puterea lui de foc, a avantajelor de care dispune folosindu-l corect pe câmpul de luptă.

Orice exercițiu tactic oferă posibilitatea ca pe lângă formarea de luptători iscusiți să se cultive spiritul de sacrificiu, camaraderia, curajul, gândirea creativă, spiritul de autonomie.

Diagnosticarea climatului psiho-social și a coeziunii subunității; măsuri concrete pentru optimizarea acestora.

Comandantul, prin ceea ce întreprinde trebuie să convingă și, în același timp, să impună o atitudine de receptivitate față de normele și principiile de muncă și viață ale activității militare. El trebuie să militeze pentru respectarea valorii instituției militare, pentru a crea un adevărat cult față de tot ceea ce intră în perimetrul legalității și utilității sociale și instituționale.

Crearea unui climat de activitate optim în domeniul militar nu se poate realiza fără afirmarea autorității și prestigiului comandantului.

Pentru a crea și menține coeziunea colectivului pe care-l conduce, pentru a consolida climatul de muncă, comandantul trebuie să cunoască modul în care evoluează colectivul, stadiul atins în formarea coeziunii, cauzele care afectează procesul de încheiere a colectivului.

Este necesară adoptarea unui stil de conducere (muncă) elastic, îndreptat atât spre sarcină, cât și spre relații, urmărindu-se armonizarea obținerii performanțelor pe termen scurt cu cele pe termen lung, concentrarea eforturilor comandantului de subunitate în direcția unei strategii de motivare preponderent necoercitivă, de construcție psihopedagogică care duce la rezultate trainice, ce se manifestă în timp și nu uzează din punct de vedere psihic individul.

Pentru a asigura o situație de grup normală, trebuie să se apeleze la stimularea activității în comun, organizarea activității de așa natură încât soluționarea unor sarcini să genereze: raporturi de strânsă conlucrare, încurajarea și sprijinul relațiilor de prietenie, ajutorarea celor izolați, pentru a se implica și a fi integrați în viața colectivului, evidențierea efectelor colaborării în muncă și acordarea unor stimulente colective.

Comandantul deficitar în plan volițional are mereu îndoieli asupra justeței hotărârilor pe care le ia, schimbându-le fără să mai aștepte rezultatul; el nu lasă subordonaților timp pentru lucru efectiv, intervine inoportun în munca lor tutelându-i, voind să știe totul, abdică - în fapt - de la propriile prerogative. Lipsit de tact și calm, introduce în climatul subunității elemente de tensiune și neîncredere, suprasolicită subordonații, îi obosește, risipește pentru lucruri minore mai multe energii și capacități decât s-ar cuveni.

Conduita înaintată, definitorie pentru personalitatea ofițerului armatei noastre, presupune eliberarea de prejudecăți și egoism, de acele practici care-l îndepărtează pe comandant de subordonat, erodând unitatea internă a grupului militar.

Comandantul are datoria să-i învețe pe subordonați să-și controleze conduita, să se ferească de idei preconcepute și să înțeleagă adevăratele sensuri ale libertății individuale care nu pot fi realizate decât în cadrul libertății colectivului, în acord cu acesta, tot așa cum firea individuală renaște în strânsă legătură cu fericirea generală.

Orice act care contravine intereselor generale de colectivități, contravine și libertății personale.

Cunoașterea temeinică a subordonaților, câștigarea încrederii și a unui prestigiu autentic, vor favoriza dezghețarea relațiilor dintre comandant și subordonați, ceea ce va oferi șefului prilejul de a sesiza limitele cunoașterii și comportamentului acelor militari asupra cărora urmează să se exercite influența educativă.

Perfecționarea formelor de organizare a instruirii și educării militarilor rămâne o preocupare de permanentă actualitate pentru toți comandanții.

Calea cea mai sigură și cea mai ieftină de realizare a acestei cerințe este perfecționarea psihopedagogică și metodică a tuturor educatorilor.

„Pentru a fi un șef eficace, trebuie să ai calitatea de a convinge, să-i înțelegi pe oamenii care muncesc sub ordinele tale și să-i încredințezi fiecăruia sarcinile care să-i pună în valoare calitățile”.

(Gl.H.N.Schwarzkopf)

Comunicarea și informația în procesele manageriale din armată

LOCOTENENT-COLONEL ING. (R.) PETRU HARABAGIU

MOTTO:

„Când am fost ascultat și înțeles, am devenit capabil să privesc cu alți ochi lumea mea interioară și să pot merge mai departe. Este surprinzător să constați că sentimente care erau de-a dreptul înspăimântătoare devin suportabile de îndată ce ne ascultă cineva. Este stupefiant să vezi că probleme care păreau imposibil de rezolvat își găsesc soluția atunci când cineva ne înțelege”.

(Carl Rogers)

Comunicarea umană este o relație între indivizi. Omul nu poate trăi izolat de ceilalți. Istoria omenirii este o istorie a comunicațiilor umane, a aglomerărilor umane și nu una a individului. Ori, în măsura în care acceptă să trăiască în mijlocul colectivului, omul este obligat să se supună unor reguli stabilite de comun acord.

Definită în modul cel mai simplu, comunicarea constă într-un proces de transmitere a informațiilor, ideilor și opiniilor de la un individ la altul și de la un grup social la altul.

Toate funcțiile manageriale sunt realizate cu ajutorul comunicării, ca un proces de înțelegere între oameni cu ajutorul transferului de informație.

În prezent, comunicarea, informația, reprezintă principala dimensiune a existenței fiecăruia dintre noi, devenind atât de prezentă, încât nici măcar nu mai este percepută ca activitate distinctă.

Comunicarea managerială: caracteristici, scopuri și funcții specifice

Comunicarea managerială reprezintă o componentă majoră, fundamentală a managementului. Evoluția acestuia a determinat apariția unor forme specifice de comunicare managerială pentru fiecare etapă din dezvoltarea sa.

Comunicarea managerială este o formă a comunicării interumane, un instrument de conducere cu ajutorul căruia managerul își poate exercita atribuțiile specifice.

Fiecare manager trebuie să dezvolte și să promoveze o politică bazată pe un sistem de comunicare care să-i permită ajustarea permanentă a structurii și a procesului organizațional la condițiile în continuă schimbare. Managerul, prin rolul său de negociator, de promotor al politicii organizaționale și transmițător al acestei politici, trebuie să-și formeze și să întrețină o rețea de contacte cu partenerii organizației, în realizarea politicii externe și, în același timp, o

rețea de informații deosebit de utilă în realizarea politicii interne a organizației militare.

Managementul modern acordă un rol deosebit de important comunicării pe care o consideră o componentă vitală a sistemului managerial al oricărei organizații, fie aparținând managementului privat, fie aparținând managementului public.

Fiind parte a procesului de conducere prin care managerul îi înțelege pe subordonați făcându-se înțeles de aceștia, comunicarea managerială este orientată nu numai spre transmiterea mesajelor, ci și spre schimbarea mentalităților și adaptarea psihologică a acestora la obiectivele organizației.

Comunicarea managerială reprezintă un auxiliar al conducerii care pune în circulație informații despre rezultatul deciziilor care se reîntorc la centrul de decizie, făcând astfel posibilă punerea de acord a execuției cu obiectivele, și a rezultatelor cu planificarea.

Importanța comunicării în organizații se datorează și caracterului complex pe care acest proces îl are la acest nivel. Astfel, în orice cadru organizațional există numeroase rețele de comunicații, respectiv grupuri de canale de comunicații regăsite în configurații specifice care alcătuiesc sistemul de comunicații.

Comunicarea înseamnă aproape totul în management, atâta timp cât de calitatea comunicării depinde înțelegerea problemelor cu care se confruntă orice angajat, de la manager până la funcționarul de pe cel mai de jos nivel ierarhic, durabilitatea relațiilor dintre angajați, capacitatea

managerului de a-și motiva și conduce subordonații, dar și raporturile cu mediul extern organizației militare, din care sunt preluate informații deosebit de utile pentru buna funcționare a acesteia.

În management, problema comunicării este problema circulației ideilor și soluțiilor destinate realizării obiectivelor organizației, atât prin canalele deschise în organizație, cât și prin cele exterioare.

Scopul comunicării manageriale în orice organizație constă în realizarea unei informări corecte, eficiente și eficiente, atât pe verticală, cât și pe orizontală, în vederea realizării în condiții optime a solicitărilor interne și externe și în concordanță cu obiectivele manageriale și organizaționale stabilite.

Caracteristicile comunicării manageriale desfășurate la nivelul organizației militare sunt influențate, dincolo de funcțiile de comunicare îndeplinite de fiecare din angajați, de existența unor funcții specifice ale comunicării manageriale:

- funcția de informare;
- funcția de transmitere a deciziilor;
- funcția de influențare a receptorului;
- funcția de instruire;
- funcția de creare de imagine;
- funcția de motivare;
- funcția de promovare a culturii organizaționale.

Acste funcții trebuie privite și înțelese în mod unitar și interconționat, orice supradimensionare sau subdimensionare a unei funcții în raport cu celelalte nu corespunde realității.

Aspecte privind procesele de management și structurarea acestora

În fiecare organizație militară, procesele de muncă se împart în două categorii: procese de management și procese de execuție. Procesele de management dețin o pondere mai redusă în cadrul ansamblului proceselor de muncă, fiind proprii conducătorilor organizației militare.

În cadrul proceselor de management, o mică parte din angajații organizației acționează asupra celeilalte părți pentru realizarea obiectivelor stabilite, în condiții de eficiență cât mai ridicată.

Procesele de management reprezintă ansamblul fazelor, proceselor, acțiunilor prin care se determină obiectivele organizației, resursele și procesele de muncă necesare realizării obiectivelor și executanții proceselor de muncă.

Prin procesele de management se integrează și corelează munca personalului, folosind un complex de metode și tehnici în vederea îndeplinirii cât mai eficiente a obiectivelor fixate. În cadrul proceselor de management se disting mai multe componente principale, după cum le-a precizat Henry Fayol (1916), care prezintă funcțiile managementului:

1. Previziunea și planificarea (examinarea viitorului și elaborarea planurilor de acțiune);
2. Organizarea (examinarea viitorului și elaborarea planurilor de acțiune);
3. Coordonarea (menținerea la un nivel ridicat a activității și performanțelor subordonaților);

4. Antrenarea (corelarea, echilibrarea, unificarea și armonizarea tuturor activităților și eforturilor);

5. Control – evaluare (supravegherea, îndrumarea în vederea respectării normelor, regulilor și standardelor fixate).

Aceste funcții alcătuiesc conținutul procesului tipic de management care se exercită în toate organizațiile militare, indiferent de caracteristicile lor.

Procesul tipic de management se structurează, în funcție de modul în care sunt exercitate funcțiile sale, în trei faze:

Faza previzională este caracterizată prin dominarea previziunii și prin exercitarea celorlalte funcții ale managementului într-o viziune prospectivă. Managementul de tip previzional se concentrează asupra stabilirii de obiective pentru respectiva organizație, deciziile strategice și deciziile tactice sunt prioritare, ceea ce îi conferă un caracter anticipativ.

Fazei de operaționalizare îi corespunde predominarea organizării, coordonării și antrenării personalului la realizarea zilnică a obiectivelor din planurile organizațiilor. Acestei faze îi este caracteristic managementul operativ, în care domină adoptarea și implementarea de decizii curente, majoritatea referitoare la activitatea de producție.

Faza de măsurare și interpretare a rezultatelor obținute - în care este preponderentă exercitarea funcției de control și evaluare a modului cum au fost realizate obiectivele planificate în prima fază. Managementul post-operativ, specific acestei faze, are un caracter constatativ, el încheie un ciclu de conducere și pregătește condițiile pentru reluarea următorului ciclu de conducere.

Cele trei faze există într-o strânsă interdependență, unitate și intercondiționare, fiind dificil de disociat, ca urmare a unității și complexității procesului de management.

În cadrul proceselor de management, comunicarea și informațiile prezintă o importanță deosebită atât în derularea celor trei faze, cât mai ales în realizarea obiectivelor organizației.

Fără o comunicare eficientă la nivelul organizației militare, bazată pe circulația biunivocă a informațiilor între factorii de conducere și subordonați, precum și între aceștia și mediul extern, procesele de management nu au coerență și nu pot asigura atingerea scopurilor propuse.

Sistemul informațional al organizației militare

Sistemul informațional poate fi definit ca ansamblul datelor, informațiilor, fluxurilor și circuitelor informaționale, procedurilor și mijloacelor de tratare a informațiilor menite să contribuie la stabilirea și realizarea obiectivelor organizației militare.

El se naște și se dezvoltă o dată cu organismul în care funcționează și asigură legătura în dublu sens între Sistemul Decizional și Sistemul Operațional.

A. Componentele Sistemului Informațional

1. Datele - reprezintă ansamblul descrierilor unui fenomen sau proces.

2. Informațiile - reprezintă acele date care au dobândit, prin prelucrare (procesare), semnificație, scop sau utilitate.

3. Fluxul informațional - reprezintă cantitatea de informație vehiculată între emițător și beneficiarul de informație.

4. Circuitul informațional - desenează traiectul pe care îl parcurge informația de la emițător până la beneficiarul de informație.

Atât fluxul informațional cât și circuitul informațional sunt caracterizate de lungime, viteză de deplasare, fiabilitate, cost, grad de încărcare etc.

Procesele informaționale desemnează, în esență, un ansamblu de elemente prin care se stabilesc modalitățile de culegere, înregistrare, transmitere și prelucrare a informațiilor.

B. Sistemul Informațional al Managementului

Procesul managerial este înțeleș, în primul rând, ca un proces de folosire a informației, actul conducerii realizându-se în cadrul ciclului:

INFORMAȚIE → DECIZIE → ACȚIUNE

Momentul central al acestui proces îl reprezintă luarea deciziei. Adoptarea acesteia generează informația decizională care, transmisă la executanți, se traduce în acțiuni de producție propriu-zisă.

Cuplul informație - decizie reprezintă un ansamblu inseparabil; informația (elementul cantitativ sau calitativ care caracterizează un fenomen sau o activitate) declanșează adoptarea unor decizii; pe de altă parte, deciziile conduc la crearea dezechilibrelor dinamice în sistem, ceea ce înseamnă înregistrarea a noi informații, respectiv a noi decizii etc.

Sistemul managerial din armată poate fi privit ca rețea de informații, de comunicări orizontale și verticale în cadrul căreia compartimentele, personalul de conducere și personalul condus reprezintă nodurile rețelei.

Sistemul informațional al managementului poate fi definit ca sistem manual sau computerizat, proiectat și aplicat cu scopul de a furniza managerilor, de la toate nivelurile și funcțiile, informațiile provenite din sursele interne și externe organizației, pentru comunicarea și utilizarea acestora în adoptarea de decizii eficiente în activitățile de previziune, organizare, coordonare și control, conform competențelor specifice.

În acest context, sistemul informațional al managementului abordat ca „tehnică“ în etapa de luare a deciziei prezintă următoarele caracteristici:

- se bazează pe o circulație verticală a informațiilor (între subordonați și conducători);
- este alcătuit dintr-o multitudine de subsisteme care furnizează informații de la cele curente, operative, până la cele strategice;
- subsistemele componente sunt astfel coordonate și integrate, încât formează un tot unitar;
- necesită o bază de date bine pusă la punct, actualizată și structurată astfel încât să permită accesul rapid al managerilor la informațiile stocate în ea;
- utilizează în mare măsură instrumentarul tehnic, solicitând extinderea utilizării sistemelor automate;
- presupune antrenarea continuă a unui personal cu o înaltă competență profesională.

Deși are avantajul unor decizii rigurose fundamentate și adoptate în timp scurt, principala dificultate în aplicarea sistemului informațional al managementului o constituie necesitatea existenței permanente a unui înalt nivel de pregătire a majorității personalului.

Sistemul decizional este strâns legat de sistemul informațional.

Legătura dintre cele două sisteme poate fi prezentată sintetic astfel:

a) la intrare, sistemul informațional furnizează sistemului decizional „materia primă“ (informația) pe care acesta din urmă o prelucrează;

b) la ieșire, sistemul informațional dirijează deciziile luate în cadrul sistemului decizional pentru a fi executate și aplicate de celelalte subsisteme ale instituției;

c) sistemul informațional ca atare necesită un circuit intern de informații.

Sistemul informațional și cel decizional sunt cuplate, variabilele de intrare ale unuia fiind variabile de ieșire ale celuilalt.

Sistemele informaționale utilizează tehnologii informaționale pentru colectarea, transmiterea, stocarea, regăsirea, manipularea, vizualizarea informației folosită în unul sau mai multe procese de management. Este cunoscut faptul că, oricărei organizații, considerată sistem dinamic complex, îi sunt proprii un sistem conducător, unul informațional și altul de execuție (condus).

Urmărind etapele unui ciclu al conducerii se distinge succesiunea: culegerea informației de stare – analiza – ela-

borarea informației de comandă - acțiunea. Aceasta pune în evidență faptul că esența conducerii poate fi exprimată ca transformarea informației de stare în informație de comandă și transmiterea acestora între organul conducător și cel condus.

Considerat ca o componentă managerială, aspectul informațional al conducerii se exprimă prin sistemul informațional, care este instrument de conducere atât în ansamblu, cât și la nivelul fiecărei organizații.

În definirea sistemului informațional se operează cu noțiunea de flux și circuit informațional.

Fluxul de informații constă în circulația stabilă a unui volum de date între două elemente ale sistemului, independent de natura purtătorului material și de procedeele folosite, fiind caracterizat prin conținutul și destinația informației, sensul mișcării și locurile de decizie și raportare.

Prin organizarea fluxului se asigură nu numai informațiile necesare problemelor curente pentru deciziile operative, ci și pe cale de perspectivă, care depind de competențele și răspunderile anumitor niveluri ierarhice, pentru hotărârile de viitor.

Fluxurile informaționale urmăresc fluxul deciziilor, asigurându-se astfel corelarea activităților prin efectul de feed-back.

Circuitul informațional reprezintă drumul parcurs de informație, iar fluxul este conținutul și condițiile necesare acestei informații.

Circuitul informațional este foarte strâns legat de management, fapt pentru care i se și spune circuit de conduce-

re; orice proces de conducere se desfășoară într-un circuit închis, între sistemul conducător și cel condus, legate între ele prin calea de comandă (direct) și calea de reacție (invers); pe aceste două căi de legătură se transmit comunicări - mesaje – care conțin informații cu ajutorul cărora executantul primește comenzile o dată cu datele referitoare la modul de desfășurare a acțiunii, având în orice moment imaginea clară a concordanței între comandă și acțiune. Când se constată o neconcordanță între scop și acțiune, se intervine cu o nouă comandă și procesul se repetă, având un caracter ciclic. Deci, conducerea se reduce la transformarea informațiilor de stare de comandă și transmiterea acestora subordonaților.

Obiectivul principal al sistemului informațional este cuplarea dinamică a celor două sisteme – conducător și condus – prin realizarea tuturor legăturilor directe și invers între ele, în condiții de evoluție permanentă. În acest context, se poate face următoarea afirmație: sistemul informațional dintr-o unitate este determinat de nevoia rezolvării problemelor manageriale. Buna conducere este condiționată de existența unui sistem informațional judicios conceput, atotcuprinzător, capabil să furnizeze managerilor – indiferent de nivelul ierarhic – elemente informaționale sintetice și, după caz, analitice, de care aceștia au nevoie pentru fundamentarea deciziilor luate.

Sistemul informațional este parte componentă a activității de conducere curente și de perspectivă, dar și o premisă fundamentală în organizarea pe baze științifice a muncii.

Funcția de bază a sistemului informațional este asigurarea sistemului de conducere cu informațiile necesare, sprijinirea managerilor în reglarea și coordonarea diverselor sisteme parțiale ale acestui proces, inclusiv informarea opiniei publice.

Pentru manager este o necesitate vitală de a dispune de o informare rapidă, corectă și permanentă, în locul muncii rutinare, o activitate care să ia în considerare previziunile, în cadrul sistemului de conducere și să transmită direct și rapid datele conducerii, fie la cerere, fie printr-o programare, în așa fel încât managerul să fie întotdeauna pregătit. La rândul său, sistemul informațional trebuie să corespundă unor anumite cerințe, să fie complet în esențialitatea lui, precis și corect, suplu și curățat de informații inutile, revizuiind cu rapiditate cerințele previziunii sau adoptării deciziilor.

Caracterul unitar al sistemului informațional urmărește evitarea existenței în paralel a unor practici contradictorii în diferite subsisteme sau sectoare de activitate din unitate.

Informația - obiect al comunicării prin calculator

Calculatorul este o „imitare superficială a inteligenței umane“. Devine creativ atunci când știm să-l programăm. În programarea calculatoarelor s-au făcut pași enormi, de la stadiul de simplă listă de succesiune, comenzi, la metode „globale“ de inteligență artificială.

O problemă ce trebuie rezolvată este modul în care se comunică cu calculatorul. Tehnic vorbind, pentru fiecare fragment de informație trebuie să existe un anumit tip de structură de date sau un alt mod de a înmagazina cunoștințe în memoria calculatorului.

Pentru că omul încă nu a stabilit un mod de reprezentare inteligibil pentru calculator a semnificațiilor distincte ale unor cuvinte sau fraze, agentul inteligent nu poate avea acces la aceste semnificații.

Informația este fundamentată pe date care au dobândit, prin prelucrare (procesare), semnificație, scop sau utilitate.

Deoarece informația constituie obiectul principal al comunicării, trebuie să atingă următoarele calități:

- **consistență** - suficient de cuprinzătoare încât să poată furniza cât mai multe cunoștințe;

- **relevanță** - să poată furniza acele cunoștințe care lipsesc, în vederea luării unei decizii;

- **exactitate** - conținutul ei să reflecte situația reală a fenomenului;

- **oportunitate** - să fie furnizată în timp util;

- **accesibilitate** - să fie clară, ușor de înțeles.

Dezvoltarea activităților sociale, care au ca obiect transmiterea, memorarea sau tratarea informației, a generat o diversificare fără precedent a naturii informațiilor, concomitent cu creșterea exponențială a volumului acesteia.

Organizațiile sunt sufocate de abundența informației. Secretul depășirii acestei situații este relativ simplu: să știi

cea ce cauți și de ce cauți, sau, altfel spus, să nu stochezi în mod pasiv orice informație care ajunge în organizație.

Utilizarea tehnicii automate de prelucrare a informației urmărește obiective imediate și de perspectivă, în vederea optimizării procesului de comunicare.

Prin apariția și răspândirea sistemelor multimedia care îmbină în mod optim telecomunicațiile, tehnica de calcul și audiovizualul, prelucrarea informației capătă noi dimensiuni, atât calitative cât și cantitative.

Cantitatea de informație care inundă universul este aparent incontrolabilă. În realitate, cei mai mulți nu se pot apăra de „bombardamentul“ informațional, și nu-l pot transforma într-un flux accesibil. Pentru a veni în sprijinul acestora, există instrumente informatice care facilitează procesul de comunicare și control a informației, dar toate acestea vor fi dezvoltate într-o abordare viitoare.

BIBLIOGRAFIE:

1. CÂNDEA, Rodica, CÂNDEA Dan, *Comunicarea managerială aplicată*, Editura Expert, București, 1998.
2. MIHULEAC, Emil, *Bazele managementului*, Editura Tempus, 1994, București.
3. COMAN, Cristina, *Relații publice - principii și strategii*, Editura Polirom, Iași, 2001.
4. MANOLESCU, A., *Managementul resurselor umane*, Editura RAO, București, 1998.

5. ZORLEŢIAN, T. ş.a., *Managementul organizației*, vol. I și II, Holding Reporter.
6. DUMITRU, V., *Sisteme informaționale militare*, Editura CERES, 2000, București.
7. DIJMĂRESCU, I., *Bazele managementului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996.

Modalități eficiente de instruire a soldaților/ gradaților voluntari în domeniul comunicațiilor digitale

---

CĂPITAN IONEL CRĂCIUN
LOCOTENENT DANIEL ȘERBAN

„Cine își închipuie că poate progresa prin salturi, nu face altceva decât să dea înapoi”

Profesionalizarea armatei, impusă ca o necesitate de integrare a României în structurile euroatlantice, de realizare a interoperabilității în domeniul militar, a armamentului, tehnicii, echipamentelor și, bineînțeles, a acțiunilor militare, a produs mutații în „filosofia” procesului de instrucție. Noile concepte de război bazat pe rețea, de tehnologie „high tech”, de război informațional impun pregătire, tehnologizare și dotare a armatei fără precedent.

Instruirea soldaților/gradaților voluntari în domeniul comunicațiilor digitale a devenit astfel un factor de importanță vitală.

Instruirea soldaților voluntari depinde de doi factori esențiali:

- realizarea cadrului necesar de instruire prin dezvoltarea și standardizarea procesului instructiv-educativ și dotarea cu tehnică modernă;
- executarea actului de instruire la un nivel performant.

Primul factor necesar în pregătirea performantă îl reprezintă dezvoltarea și standardizarea procesului instructiv-educativ, elaborarea și implementarea unor documente care să permită o pregătire uniformă a transmisioniștilor, din orice categorie de personal ar face parte, precum și dotarea cu tehnică de comunicații și informatică digitală.

S-a trecut astfel la elaborarea unor programe individuale de instrucție (PII), care să cuprindă activități standard de instruire și evaluare (ASIE), acestea reprezentând o prioritate pentru învățământul din arma comunicații și informatică.

Este necesar ca pentru aceste ASIE să fie documente organizatorice și de evaluare eficiente, pe baza cărora un instructor trebuie să își pregătească subordonații pentru atingerea unor obiective clare, precise. Existența unor cerințe esențiale pentru fiecare disciplină și temă de instrucție reprezintă și punctul de referință pentru o evaluare a nivelului de cunoaștere și pregătire pe care îl au soldații. În acest fel, comandanții vor cunoaște permanent nivelul de pregătire a subordonaților, iar eventualele probleme vor putea fi remediate înainte ca soldații să ajungă la unitățile beneficiare.

În ceea ce privește baza materială necesară procesului instructiv-educativ, a început un amplu proces de modernizare, de înzestrare cu tehnică modernă, care să permită executarea actului de instruire modern.

Bineînțeles, nu se poate renunța imediat la tehnica din „generația veche”, fondurile nefiind suficiente pentru o schimbare imediată și totală. De aceea, în momentul de față mai există în unități și tehnică de acest tip, dar care pe parcurs va fi înlocuită. Acest lucru obligă atât instructorul cât și soldatul voluntar să își însușească tehnica din ambele generații.

În același timp, trebuie dezvoltată și capacitatea instructorilor (competența profesională a acestora), fiind cunoscut faptul că rolul lor este determinant. Instructorul este cel care decide calitatea pregătirii subordonaților. Numeroasele serii de soldați sosiți pentru instruire au determinat pe parcurs perfecționarea instructorilor în „arta” învățării subordonaților. Pregătirea instructorilor se realizează centralizat, în perioadele când nu sunt efective la instruire, prin convocări metodice sau prin cursuri de specializare tehnice.

Al doilea factor important îl reprezintă instruirea propriu-zisă. Ca urmare, soldații voluntari parcurg etapa instrucției individuale de specialitate în batalioane de instrucție, iar subetapa încadrării pe funcție, în unitățile beneficiare. Pentru arma comunicații și informatică, unitatea specializată în instruirea soldaților voluntari este Batalionul Instrucție Transmisiuni „Frații Buzești”.

Aici, pe parcursul a șapte săptămâni, soldații se inițiază în tainele tehnicii de comunicații și informatică. Se

impune precizarea că, în comparație cu vechiul sistem de instruire conscript, acum soldații se instruiesc preponderent în specializările pe care vor fi încadrați la unitățile beneficiare și li se predau doar noțiuni generale despre alte tipuri de tehnică.

Instruirea în această perioadă are un predominant caracter practic-aplicativ, noțiunile teoretice fiind predate succint, soldații aprofundându-le prin studiu individual, zilnic, după-amiaza, fiecare beneficiind de un manual specific instruirii individuale în arma comunicații și informatică. Pregătirea prin proiecții de filme, prin utilizarea calculatorului în procesul de instruire (predarea temelor prin materiale realizate în Power Point), instruirea prin simulare, exercițiile demonstrativ-metodice, utilizarea sistemului „lecțiilor învățate” al seriilor de instruire anterioare, precum și alte metode nu lipsesc din actul de instruire ce se desfășoară în unitatea de instrucție a armii de la Craiova.

Exercițiile demonstrative prezentate la fiecare început de săptămână au misiunea de a prezenta soldaților/gradaților voluntari elemente de noutate în ceea ce privește lucrul cu tehnica de comunicații. Exercițiile sunt organizate și conduse de un instructor, dar execuția aparține exclusiv soldaților.

Folosirea în procesul de instruire a „**lecțiilor învățate**” permite eliminarea sau corectarea unor neajunsuri ce au fost descoperite în actul de instruire a seriilor anterioare, precum și standardizarea activităților specifice.

Instruirea prin simulare creează o adaptabilitate rapidă a soldatului la realitățile și necesitățile spațiului de

luptă modern. Această parte componentă a instruirii se realizează prin crearea unor momente tehnice și tactice pe parcursul activităților practice de instruire.

Instalările tehnicii în teren sunt de asemenea deosebit de importante. Recunoașterile în teren, alegerea locurilor de instalare a tehnicii, instalarea, operarea și strângerea aparaturii sunt activități care nu se pot desfășura decât printr-o pregătire temeinică. Exersarea operațiilor ce se execută în cadrul orelor de întrebuințare a tehnicii reprezintă garanția perfecționării în pregătire. În același timp, desfășurarea exercițiilor tehnice de specialitate cu grupa/echipajul este necesară pentru formarea deprinderilor de lucru în echipă.

Având la pregătire tineri dornici de pregătire, cu o dorință de reușită mare, acestora li se **facilitează accesul permanent la sălile de specialitate**, aici fiecare având la dispoziție o bază de date adecvată instruirii individuale, în format electronic și prin manuale de instrucție.

Proiecțiile de filme instructiv-educative au ca scop crearea de modele de soldat profesionist, cu calități fizice și psihice bine dezvoltate, capabil să își îndeplinească misiunile profesionale, cu o comportare socială și etică adecvată.

Toate activitățile se execută și metodic, astfel încât fiecare militar să își însușească corect operațiile. Astfel, pe lângă lucrul cu mijloacele de comunicații și informatică, în cadrul orelor de instrucție de specialitate, prin rotație, soldații și gradații voluntari desfășoară și activități de conducere a unor ateliere de cunoaștere și operare a tehnicii. Aceasta este **latura psiho-pedagogică și metodică** a instrucției.

Aplicând aceste cerințe și nu numai, sistemul de formare și perfecționare a soldaților și gradaților voluntari în armă se va transforma într-unul axat deplin pe performanță.

Toate aceste modalități de instruire, dar bineînțeles și altele care nu au putut fi surprinse în acest material, duc la concluzia că instrucția în domeniul armei se desfășoară conform normelor, procedeelelor și metodelor folosite și de alte armate, fiind concentrate permanent pe îndeplinirea tuturor cerințelor impuse sistemelor de comunicații și informatice moderne care permit exercitarea conducerii acțiunilor militare în cele mai bune condiții.

Ceremoniile și onorurile militare – între responsabilitate și onoare

---

MAIOR CRISTIAN MITREA

O istorie a unui popor se păstrează și prin menținerea unor datini și prin cinstirea ei. Momentele acestea se amintesc, se comemorează, se aniversază și se sărbătoresc.

În același timp, protocolul internațional așterne o pleiadă de momente festive, de toast, de întâmpinare care dau anvergură, diplomație și respect între semeni și popoare.

Astfel se stabilesc ceremoniile și onorurile militare.

Responsabilitatea și onoarea pentru desfășurarea acestora le purtăm și le avem cu toți, ca națiune. Este etic, moral și de bună credință să le acordăm o mare importanță, fără să privim la alții spunând: „cât fast la primirea respectivei oficialități” sau „cât de mult își cinstesc unii eroii”.

Încântăm ochiul, presa și impresionăm prin originalitatea istorică, prin tradiție, prin profesionalism și bun simț. Am știut întotdeauna să fim **ROMÂNI**.

Primele informații concrete despre activități de ceremonii și onoruri militare în țară datează din vremea lui Ștefan cel Mare: alaiurile acestuia la Cetatea de Scaun a Moldovei. Mai târziu, în secolul XVIII, gărzile s-au pus și în slujba hătmăniei, spătăriei și asigurau fastul și petrecerile organizate la palatul domnesc, dar și în țară cu diverse ocazii.

Dimitrie Cantemir este primul cărturar care amintește în scrierile sale, în mod expres, despre misiuni de ceremonial militar. Acestea erau ceremoniale organizate la Curtea Domnească cu prilejul unor sărbători, al primirii solilor importanți, însoțirea domnilor care ieșeau de la Curte sau conducerea prin țară a oaspeților străini. Tot el amintește și prezența muzicii la asemenea festivități, care conferea un farmec deosebit, gustat de asistență; muzică alcătuită din trâmbițași, surlari și toboșari.

Secolul XIX aduce schimbarea atât în societate, cât și în armată. Faptul că acea schimbare de atunci o denumim astăzi progres se datorează unor bărbați deosebiți, domni ieșiți din rândul armatei - Alexandru Ioan Cuza, Carol I - care au înțeles necesitatea înnoirii armatei. Atunci, la 1 iulie 1860, a luat naștere străbunicul unității de gardă - „Batalionul 1 Tiraliori” - înființat prin Ordonanța nr.63 dată de domnitorul A.I.Cuza. Aceasta a fost prima unitate însărcinată cu misiuni de pază, gardă și protocol la nivelul șefului statului atestată documentar, concepută și organizată în

specificul și tradiția Oștirii Române, o unitate operativă, menită să fie gata oricând de luptă pentru apărarea Curții Princiare și a domnitorului țării.

După un an, denumirea Batalionului 1 Tiraliori s-a schimbat în Batalionul 1 Vânători, iar în septembrie 1863 i-a fost înmănat pentru prima oară steagul tricolor ca Drapel de luptă, pe faldul căruia scria: „**Onoare și Patrie**”.

După abdicarea lui Cuza din 1866, această unitate a avut mai multe denumiri: Batalionul 2 Vânători, Batalionul 2 Vânători „Regina Elisabeta”, Regimentul 2 Vânători „Regina Elisabeta”, Regimentul de Gardă Călare. De asemenea, au fost înființate și alte unități de gardă care nu aveau decât misiunea de a asigura paza Palatului, fapt datorat preluării puterii politice și militare de către principii străini, care au adus unităților de gardă influențe din alte țări.

În perioada războaielor mondiale, cât și în cea interbelică, principalele griji ale țării erau progresul tehnologic și apărarea hotarelor, astfel că misiunea de bază a unităților de gardă era participarea alături de celelalte unități la „lupta sfântă”. În acei ani tulburi, la 19 iunie 1930, continuând tradițiile Batalionului 2 Vânători, se înființa Regimentul 30 Gardă „Mihai Viteazul”, unitate care a luptat eroic în al Doilea Război Mondial. A fost însă desființată în 1949, iar numele ei a fost, în mod nedrept, târât prin noroi atunci.

După anul 1964, dar mai ales după evenimentele de la Praga din 1968, România a simțit nevoia de recâștigare a valorilor distruse de „pierderea” războiului, precum și de recuperare a specificului național al armatei. În această

idee, s-a reînființat Regimentul 30 Gardă „Mihai Viteazul”, având aceeași structură pe care o are și astăzi. Unitatea îndeplinea atât misiuni de asigurare a pazei unor instituții și demnitari, precum și activități specifice gărzilor de onoare constituite cu prilejul sosirii-plecării unor delegații oficiale în România, parte din misiuni pe care le execută și în prezent Regimentul 30 Gardă.

Începând cu 17 iulie 1964, Regimentul 30 Gardă și-a încorporat proprii recruți, selecționați după criterii precise. Calitatea trupei se îmbunătățea astfel substanțial. Militarii erau selecționați din rândul celor mai bine pregătiți fizic, celor mai înalți și aspectuoși. De asemenea, cu aprobarea Marelui Stat Major – eșalon căruia regimentul se subordona atunci direct – din anul 1964, ofițerii care urmau să încadreze funcția de comandanți plutoane erau selecționați dintre cei mai buni din promoțiile Școlii de Ofițeri de Infanterie de la Sibiu. Intenția era clară: de a alcătui o unitate de gardă care să arate altfel, net superioară celor de până atunci.

În anul 1978 are loc prima misiune de ceremonie militară în străinătate: aniversarea a șapte decenii de la semnarea Armistițiului din 1918 – locul de desfășurare fiind Campiegne, Franța. Sarcina de a asigura o inedită gardă port-drapel a căzut pe umerii Regimentului 30 Gardă „Mihai Viteazul”.

Conținutul și simbolistica onorurilor și ceremoniilor militare fac parte din cultura poporului român și a Armatei României.

Ca accepciune militară, ceremonia militară constituie ansamblul activităților desfășurate, conform regulilor protocolare, de către unitățile militare cu prilejul unor solemnități sau festivități specifice armatei și stabilește comportarea de grup și individuală a militarilor și persoanelor civile participante la festivitate.

Din punct de vedere cultural, ceremonia militară are dublă funcționalitate – psihologică și socială – reprezentând consolidarea coeziunii militare și dezvoltarea sentimentului de mândrie și satisfacție al apartenenței la Armata României.

Conform „RG-4, Regulamentul Onorurilor și Ceremoniilor Militare” - ceremoniile militare se desfășoară în principal de către Ministerul Apărării la nivel central și la nivel local (garnizoană, unitate) cu ocazia sărbătorilor naționale, investiții în funcție a unor personalități civile și militare, participării acestora la anumite activități de pregătire militară și la festivități care exprimă respectul față de imnul național, drapelul național, drapelul de luptă, personalitățile civile și militare străine sau române, evenimentele aniversare și monumentele recunoscute oficial de către statul român. Onorul militar se prezintă în cadrul unei ceremonii sau separat, de regulă, cu un detașament de onoare constituit din drapel de luptă cu gardă la drapel, gardă de onoare, muzică militară/ gorniști, în anumite situații și condiții care se reglementează pentru fiecare caz în parte, cu aprobarea Statului Major General.

Regimentul 30 Gardă „Mihai Viteazul” este unitatea care are drept principală misiune pregătirea și organizarea

desfășurării ceremonialelor militare. De-a lungul anilor această misiune a fost îndeplinită cu devotament și responsabilitate în diferite colțuri ale țării și, în ultimul timp, chiar și în unele țări membre NATO. Ne putem face o imagine a complexității misiunilor dacă luăm în calcul numai faptul că după Revoluție, militarii regimentului au dat onorul la peste 138 de șefi de stat și la 70 de prim-miniștri.

Bineînțeles, cele mai importante ceremoniale au loc la 1 Decembrie - Ziua Națională a României. Detașamente constituite, instruite și pregătite minuțios pleacă în diverse locații semnificative, chiar cu o zi-două înainte, dacă e cazul: la Alba-Iulia, unde Marea Adunare Națională a proclamat Marea Unire, la Mărășești, unde s-a scris o pagină importantă din istoria Primului Război Mondial (și unde se află Mausoleul Eroilor), la Arcul de Triumf în Capitală.

24 Ianuarie (Unirea Principatelor) este o altă dată de referință în jurul căruia militarii din regiment încep pregătirile. Militarii pleacă în misiune la Iași (unde la 5 ianuarie a fost proclamat domn Al.I.Cuza) și la Focșani, oraș care are o semnificație istorică, deoarece s-a aflat la granița dintre Moldova și Țara Românească.

Ziua Forțelor Terestre (23 aprilie), Ziua Forțelor Aeriene, data proclamării Independenței României – și totodată Ziua Europei (9 mai), Ziua Eroilor, sunt doar câteva din momentele în care se solicită răbdarea și profesionalismul militarilor din Regimentul de Gardă. De Ziua Eroilor (care se comemorează o dată cu Ziua Înălțării Domnului, după calendarul creștin-ortodox), cele mai importante ceremoniale au loc la „**Mormântul Ostașului Necu-**

noscute”, monument istoric cu o profundă semnificație, ce se află în Parcul Carol din Capitală. Cu prilejul Zilei Eroilor, aici vin an de an să depună coroane președintele României, prim-ministrul, reprezentanți ai partidelor politice, ministrul Apărării, reprezentanți ai diverselor instituții publice. Trebuie menționat că o misiune permanentă a Regimentului 30 Gardă este paza „Mormântului Ostașului Necunoscut”, misiune sacră, care nu se încadrează în tiparele unei misiuni obișnuite de pază și care face onoare oricărui militar ce execută acest serviciu.

Recent, cu prilejul Summit-ului NATO, batalioanele de ceremoniale și onoruri militare și-au făcut din nou data. Militarii au prezentat onorul pentru zecile de delegații invitate, iar muzica militară a regimentului a intonat imn după imn, la orice oră din zi și din noapte, la sosirea șefilor de stat sau înaltelor oficialități militare ale NATO. Zilele Summit-ului NATO (4-6 aprilie 2008) au constituit o piatră de încercare, dar și un prilej de afirmare a capacităților militarilor din Regimentul de Gardă, apropiindu-se astfel și mai mult de excepțional.

Deși în spatele unui ceremonial executat impecabil stau multe zile de antrenament și uneori le este greu, militarii regimentului suportă cu stoicism toate momentele dificile și cu toate că mulți dintre ei nu recunosc, în cugetul fiecăruia sălășluiește o fărâmbă din sentimentul onoarei și al mândriei de a se numi militar al Regimentului 30 Gardă „Mihai Viteazul”.

Articolele apărute în presa scrisă recunosc în Regimentul 30 Gardă o unitate de elită a Armatei Române, o

onorantă interfață între organismul militar și societatea civilă, un loc unde este greu să ajungi, numai după selecții riguroase, precum și faptul că activitatea militarilor regimentului nu este cu nimic mai prejos decât a celorlalți militari din unități cu același specific din alte armate moderne și cu vechi tradiții în ceremoniile militare.

Sperăm că o dată cu ridicarea standardului de existență al societății românești, cultul pentru activitățile și ceremoniile amintite să constituie un adevăr în sufletul fiecărui român, să fie înlăturate mentalitățile prin care se mai pun întrebări privind natura acestora, personalitățile care participă sau comentarii tendențioase mai ales la adresa armatei, instituție națională care nu face decât să slujească cu sfințenie la păstrarea datinilor și valorilor strămoșești.

Fazele programului de activitate fizică

PLUTONIER ANDREI IONAȘ

instructor la Centrul de Pregătire Montană „Bucegi”

Dacă sunteți sedentar și doriți să introduceți sistematic mișcarea în programul dumneavoastră săptămânal, trebuie să urmăriți o secvență logică, gradată, a solicitării.

În prima fază, care are tocmai rolul de a facilita includerea graduală a activității fizice în programul săptămânal, efortul fizic cel mai recomandat este mersul. Întrucât în această fază nu se pune problema intensității eficiente de efort, trebuie să aveți grijă doar de alegerea distanței și a vitezei de deplasare, care să vă permită să vă simțiți bine, confortabil, pe parcursul efortului. Începeți cu distanțe pe care le puteți parcurge lejer, fără oboseală sau durere, după care, treptat, creșteți distanța și viteza, până puteți parcurge în

fiecare zi sau măcar de trei-patru ori pe săptămână 6-8 km, într-un pas sprinten, alert.

NU UITAȚI! Încercați încă din această fază să învățați să vă luați pulsul sau frecvența cardiacă în efort sau imediat după, făcând această operațiune de cât mai multe ori pe parcursul fiecărei ședințe de efort fizic.

Familiarizându-vă încă de acum cu această sarcină, veți reuși ca în fazele ce urmează – când se pune problema să lucrați la frecvență cardiacă plasată în ZFCA (zona frecvențelor cardiace care asigură antrenarea) - să puteți măsura cu destul de mare exactitate frecvența pulsațiilor arteriale sau ale bățăilor inimii.

Când ați reușit să parcurgeți de câteva ori (desigur în zile diferite) cei 6-8 km în pas foarte vioi, înseamnă că puteți trece la....

Faza a II-a. În această etapă obiectivul nu mai este, ca până acum, doar de a urmări acomodarea cu efortul, ci și îmbunătățirea semnificativă a condiției fizice.

Acest obiectiv îl puteți realiza, de asemenea, gradat, iar programul va consta în așa-numitul „antrenament cu intervale”. Principiul acestui tip de antrenament (care se utilizează foarte mult și în sportul de performanță) este reprezentat de alternarea perioadelor de efort cu perioadele de revenire din efort. Practic, perioadele de efort vor consta în *jogging* (alergare ușoară), iar perioadele de revenire după efort vor consta în mers.

Jogging-ul se va introduce treptat, pentru că el reprezintă o solicitare de alt tip și de altă intensitate decât mersul. Se va începe parcurgând câteva zeci de metri în *jog-*

ging, urmat de mers pe o distanță îndeajuns de lungă pentru revenire. De la o zi la alta distanțele parcurse în *jogging* vor crește și se vor reduce distanțele parcurse în mers.

Se consideră terminată faza a II-a doar în momentul în care veți fi în stare să parcurgeți în *jogging* continuu, fără nicio pauză pentru distanța de 5 km. Dar atenție! Cei 5 km trebuie parcuși într-un asemenea ritm de alergare încât FC (pulsul) să se plaseze în ZFCA.

Faza a III-a devine individualizată în sensul că aceasta se configurează în funcție de referințele sau de posibilitățile fiecărei persoane. Se aleargă cu intensitate de $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ din posibilitățile proprii, pe o distanță care variază între 3-4,5 km, iar intensitatea poate crește pe ultimii 500 m de alergare la $\frac{3}{4}$. După terminarea alergării se desfășoară exerciții de respirație și se monitorizează FC.

Pentru a avea autocontrol în ceea ce privește programul de activitate corporală este recomandat ca rezultatele în ceea ce privește FC, timpul și numărul de km monitorizați (parcuși) în fiecare zi de activitate să fie nominalizați într-un tabel individual de monitorizare fizică, creându-se astfel posibilitatea de a urmări permanent dinamica, doza și densitatea efortului fizic depus.

O mare atenție se va acorda pregătirii organismului pentru efort (încălzirii generale), cât și influențării selective a aparatului locomotor (încălzirii specifice). Există unii care consideră că în acest program, mersul, *jogging-ul*, constituie modalități de încălzire și drept urmare nu ar mai fi nevoie de așa ceva. Este o mare greșeală. Încălzirea nu trebuie să lipsească și, mai ales, ea trebuie făcută minuțios

atunci când temperatura este mai mică de 15°-16°C. Această încălzire trebuie executată cu multe elemente de stretching (întinderi musculare controlate și prelungite progresiv), automasaj la nivelul tendoanelor ahiliene și al musculaturii gambelor și coapselor.

TABEL INDIVIDUAL DE MONITORIZARE FIZICĂ
(MODEL)

Ziua	Ora	Faza și numărul sesiunii	Intensitate		Nr. de km		FC		Obs.
			Propusă	Realizată	Propuși	Realizați	Propusă	Obținută	

Activități desfășurate în apă – înotul

Activitățile corporale desfășurate în apă pot reprezenta o parte majoră a programului fiecăruia sau pot constitui modalități alternative de efort. Trebuie avut în vedere că, din punct de vedere energetic, înotul este de patru ori mai solicitant decât alergarea. Așa se face că numărul de calorii care se consumă alergând 1 km se vor cheltui dacă se parcurg doar 250 m înot.

Mai există un motiv pentru care acest tip de efort este consumator mare de energie, și anume acela că valoarea totală a energiei consumate prin acest tip de activitate se consumă în apă, cu ocazia termoreglării interne a organismului. Astfel, inima răspunde diferit la un efort prestat în apă,

comparativ cu cel prestat pe uscat. Din monitorizările desfășurate, de regulă inima va avea în medie cu 13 bătăi pe minut mai mult în apă.

Dacă v-ați hotărât asupra unui astfel de program, este obligatoriu a se ține cont de faptul că o ședință de un asemenea efort va dura efectiv cca. 30 minute, timp în care nu intră și încălzirea.

ETAPA I. Plasându-vă în zona unde apa va ajunge până la gât, parcurgeți în mers patru lățimi de bazin, după care vă veți lua pulsul pentru a observa unde vă aflați față de ZFCA. Dacă FC este mai mică față de ZFCA, măriți viteza de mers. Dacă ați indentificat viteza de mers în apă, care aduce FC în zona ZFCA, începeți să creșteți durata mersului de la o ședință la alta. Această creștere gradată a unei serii de mers se realizează până când ajungeți să fiți în stare să faceți două serii de câte zece minute la viteza corespunzătoare ZFCA.

ETAPA a II-a. Tot în apă până la gât, parcurgeți lățimea bazinului în mers și vă întoarceți în *jogging*. După ce ați parcurs patru lățimi vă luați FC sau pulsul și vedeți cum sunteți în comparație cu ZFCA. În ședințele următoare creșteți gradat ponderea jogging-ului până ajungeți să puteți face patru serii a câte cinci minute de jogging la o FC plasată în zona ZFCA.

ETAPA a III-a. Parcurgeți o lățime de bazin cu apa până la gât și vă întoarceți înotând. Faceți serii de patru lățimi de bazin la început, verificând tot timpul FC pentru a fi mereu în ZFCA și măriți treptat ponderea înotului. Inte-

resul este să se ajungă ca înotul să reprezinte cât mai mult din cele 30 de minute cât durează ședința.

ETAPA a IV-a. Cu apa până la gât parcurgeți în *jogging* o lățime de bazin și vă întoarceți înotând. După patru lățimi de bazin verificați FC. Apoi treptat, reduceți ponderea *jogging-ului* și creșteți durata înotului, până când ajungeți să fiți în stare să înotați patru lățimi de bazin, fără ca FC să atingă limita inferioară a ZFCA.

ETAPA a V-a. Înotați încet 25 m, vă odihniți și iar înotați încet 25 m, după care verificați FC. Repetați de mai multe ori aceste combinații în cadrul unei ședințe de antrenament. Variați viteza înotului și durata pauzelor, în așa fel încât FC să se afle tot timpul în ZFCA. Reduceți treptat durata pauzelor, cu scopul de a ajunge să parcurgeți două lungimi de bazin fără pauză, apoi trei lungimi.

ETAPA a VI-a. Măriți treptat durata înotului pentru a ajunge, în sfârșit, să puteți înota continuu la ZFCA, 20-30 minute.

Bibliografie selectivă:

1. DORIN NAN – *Activități corporale în timp liber*, Editura Alma Mater, Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu, 2004.

2. MIHAI SANISLAV – *Teoria și metodică educației fizice și sportului*, Editura Mira Design, Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu, 2001.

Curriculum istorie, actualitate și perspective

MAIOR ING. NICOLAIE GOGHIU

Termenul de „*curriculum*” este consemnat pentru prima dată în documentele universităților din Leiden (1582) și Glasgow (1633). Prima lucrare lexicografică în care apare este „The Oxford English Dictionary” (OED), iar înțelesul care i se conferă este cel de „curs obligatoriu de studiu sau de instruire, susținut într-o școală sau o universitate”.

În limba latină, termenul desemna fugă, alergare, cursă, întrecere, car de luptă (Cassell, „Latin-English Dictionary”). Metamorfozarea înțelesului, din referent al faptului sportiv în semnificanță al contextului educațional, este plasată de cercetătorul american David Hamilton (1989) în torentul mișcărilor ideologice și sociale din Europa celei

de-a doua jumătate a secolului al XVI-lea, care au avut, printre rezultate, tendința politicii educaționale de standardizare a tematicii studiilor universitare. Acest fapt reflectă, în esență, nevoia de control administrativ a statului și a reformei protestante. Planificarea și organizarea conținuturilor educaționale au început să se obiectualizeze în documente care purtau numele de *curriculum*. Autorul menționează că funcția inițială a *curriculum*-ului a fost aceea de instrument de eficientizare socială, ulterior prezența sa fiind motivată atât „extern“, cât și „intern“, de o combinație de „autoritate administrativă și pedagogică“.

Până la mijlocul secolului al XIX-lea, conceptul de *curriculum* a fost folosit în general cu înțelesul de „curs oficial, organizat într-o școală, colegiu, universitate, a cărui parcurgere și absolvire asigură cursantului un grad superior de școlarizare; întregul corp de cursuri oferite într-o instituție educațională sau într-un departament al acestuia“ (Webster, „New International Dictionary“). Astăzi, însă, nicio definiție nu se bucură de o acceptare unanimă. Termenul circulă în literatura pedagogică cu o mare diversitate de accepțiuni. S-a observat chiar că există tot atâtea definiții câte texte despre *curriculum* s-au scris.

Principalul neajuns invocat pentru depășirea accepțiunii inițiale a fost limitativitatea ariei semantice a termenului. John Dewey este unul dintre primii teoreticieni și practicieni care au contribuit la extinderea conceptului. Lucrarea sa, „Copilul și *curriculum*-ul“ (1902) nu ridică nicio obiecție înțelesului tradițional al conceptului, dar atrage atenția asupra posibilei erori a interpretării acestuia ca re-

prezentând două entități diferite, separate: (a) disciplinele și subiectele studiate în școală; (b) experiența de învățare a copilului, organizată de școală.

Profesionalitatea educatorului se detașează în procesul de corelare a celor două fenomene, printr-o continuă „reconstituire, care începe de la experiența actuală a copilului și se deplasează către ceea ce reprezintă întregul organizat al adevărului asimilat prin învățare“. „A învăța greu“ și „a învăța ușor“ sunt realități care reflectă nu atât și nu numai capacitățile copilului și particularitățile *curriculum*-ului (în sens tradițional, de cunoștințe preorganizate pentru a fi însușite). Determinantă este și organizarea asimilării cunoștințelor sau a „experiențelor de învățare“, în așa fel încât aceasta să avantajeze „înclinațiile naturale“ ale copilului. Se sugerează, astfel, includerea acestui din urmă demers în cadrul *curriculum*-ului, ca parte componentă.

Această linie de gândire a evoluat, devenind în preajma primului război mondial destul de populară printre educatori, în special printre cei care reprezentau avangarda reformei educației. Pe acest teren a apărut cartea lui Bobbitt, „The Curriculum“ (Bobbitt, F., 1918), considerată a conține prima opoziție explicită față de înțelesul tradițional al termenului. Aici se lansează perechea de definiții a *curriculum*-ului: (1) întreaga gamă de experiențe directe și indirecte, constând în desfășurarea abilităților individului; (2) seriile de experiențe de instruire directe și conștient proiectate de școală, pentru a completa și perfecționa abilitățile individului.

Aria semantică a termenului se extinde, așadar, de la cunoștințe, cursuri sau discipline, la întreaga experiență de învățare a individului, deci și la modul în care aceasta este planificată și aplicată.

Mai târziu, acest punct de vedere este extins și redefinit de Tyler (Tyler, R.W., 1949) în „Basic Principles of Curriculum and Instruction“, curs predat la Universitatea din Chicago între anii 1930 și 1940 și publicat în numai 128 de pagini, supranumite, pe drept cuvânt, „Biblia *curriculum*-ului“. Cartea este structurată în patru capitole, alocate răspunsurilor la întrebările:

- 1) Ce obiective trebuie să realizeze școala?
- 2) Ce experiențe educaționale trebuie să fie oferite pentru a atinge aceste obiective?
- 3) Cum trebuie să fie organizate aceste experiențe?
- 4) Cum putem determina dacă aceste obiective au fost atinse?

În 1987 Glatthorn a definit conceptul de *curriculum* astfel: „*Curriculum*-ul înseamnă planul realizat pentru călăuzirea procesului de învățământ în școli, reprezentat, de obicei, în documente oficiale realizate la câteva niveluri de generalitate, precum și implementarea acestui plan în clasă; aceste experiențe au loc într-un mediu de învățare care, de asemenea, influențează ceea ce este învățat“.

Toate componentele *curriculum*-ului – idealul educației, finalitățile educației, obiectivele generale și operaționale, conținuturile, metodele, mijloacele didactice, formele de organizare a învățării, locul învățării, evaluarea performanțelor, modalitățile de articulare între educația

formală, nonformală și informală, conținuturile latente sau implicite, calitatea vieții școlare, stilurile pedagogice – sunt în relație reciprocă fiecare cu fiecare și în ansamblul lor.

Educația se desfășoară în spirală, având ca punct de pornire definirea sarcinilor și obiectivele educaționale; a doua etapă constă în planificarea unui sistem de evaluare, apoi se pregătește și se pune în aplicare procesul de predare-învățare propriu-zis, pentru ca, în final, să se pună în aplicare evaluarea, ciclul reluându-se cu definirea altor obiective. Pregătirea unui proces de învățare în spiritul *curriculum*-ului presupune un efort mult mai mare decât elaborarea unor planuri, programe și planificări anuale și trimestriale la fiecare disciplină. În planificarea *curriculară* se iau în considerare elevii și clasele, nu materiile separat. Acest fapt implică o cooperare sistematică între profesorii aceleiași clase și între aceștia și cei de la clasa precedentă. Această pregătire aprofundată, care se realizează înaintea începerii anului școlar, simplifică activitatea ulterioară a cadrelor didactice și evită apariția de „rupturi“ între diferitele secvențe ale activității.

După cum se observă, și acești autori pornesc de la premisa că un *curriculum* este opera adulților. În procesul de planificare elevii nu sunt văzuți ca participanți direcți, ci doar ca factori care trebuie luați în considerare în dezvoltarea *curriculum*-ului.

Unii autori definesc *curriculum*-ul ca „un set de discipline“, „conținutul învățământului“, „un set de materiale“, „un set de obiective, de performanțe“, „experiența învățării dirijate“, sau „tot ce se întâmplă în interiorul său

este dirijat de o instituție de educație, incluzând orientarea elevului și relațiile interpersonale între profesori și elevi“, întrucât educația este văzută „ca un efort deliberat, sistematic și susținut de a transmite, evoca sau însuși cunoștințe, atitudini, valori, deprinderi și sentimente, precum și oricare altă învățare care rezultă din acest efort, intenționată sau neintenționată“.

În aceste condiții se înțelege că atât procesul de planificare, elaborare, dezvoltare, proiectare, inovare, reînnoire, implementare a *curriculum*-ului, cât și *curriculum*-ul ca produs, este rezultat al reprezentărilor, ideilor, credințelor, cunoștințelor de orice natură ale diverselor categorii de adulți care sunt implicați în acest proces. În acest sens, *curriculum*-ul suportă o serie de influențe care îi dau o formă și un conținut distinctiv de la o țară la alta sau de la o comunitate la alta.

Pentru a înțelege mai bine noțiunea de *curriculum* se poate utiliza tehnica metaforei și se consideră *curriculum* ca un drum pe care elevul trebuie să-l parcurgă de-a lungul perioadei de școlarizare, dar și în fiecare zi de școală. În fiecare an de studiu și în fiecare oră el trebuie să-și însușească, să-și ia în bagaj și să ducă cu sine cunoștințele predate la fiecare disciplină. Fiecare cadru didactic este responsabil de propria disciplină ca de o livadă proprie. Unii profesori oferă direct „fructele“ livezilor lor, alții îi invită sau îi pun pe elevi să le culegă. Din când în când profesorii evaluează cantitatea de „fructe“ existentă în bagajul elevilor, dar nu sunt interesați de „compotul“ sau, uneori, „borhotul“ care se produce în „sacul“ fiecărui elev din

combinația tuturor acestor „fructe“. Este de la sine înțeles că elevii înșiși sunt interesați să păstreze numai acele „fructe“ și să se intereseze numai de acele „livezi“ pe care le consideră necesare pentru trecerea unor examene.

În activitățile umane, mijloacele tind să devină scopuri. De exemplu, funcționarea unui spital (care este un mijloc) înlocuiește îngrijirea bolnavilor (un scop) astfel încât se poate auzi la miezul nopții o soră trecând prin saloane și strigând: „Deșteptarea, e timpul să vă luați somniferele!“. În același fel, disciplinele școlare au început ca mijloace și au devenit scopuri în sine. Astăzi, în majoritatea claselor, faptul că disciplinele sunt mijloace, instrumente proiectate pentru dezvoltarea unor capacități psihice și pentru însușirea culturii, nu are nicio consecință. Mult mai importante sunt istoria, vocabularul, metodologia și procedeele disciplinelor. Chiar și cei mai conștienți de inadecvarea studiilor specializate – adepții interdisciplinarității – nu resping organizarea studiilor pe bază de discipline. Ei știu că experiența umană nu poate fi realizată pe deplin prin încercările de a o „potrivi“ între granițele unor discipline de studiu izolate.

Pentru a ne reîntoarce la metafora „drumului“ trebuie să observăm că un drum planificat dinainte trebuie să ducă undeva. Într-o societate cu economie planificată, la capătul drumului fiecărui elev i se oferea un alt drum al vieții: un loc de muncă sau un loc în învățământul superior. În condițiile unei societăți democratice și pluraliste trebuie să ne întrebăm dacă „drumul“, așa cum a fost înțeles până acum, mai duce undeva. Și, dacă nu, atunci cum poate fi proiectat

alt „drum“? De asemenea, trebuie să ne întrebăm dacă toți elevii trebuie să meargă pe același „drum“. Cine legitimează „drumul“ ales ?

Există oare căi alternative pentru a ajunge la aceleași finalități ? Și care sunt acele finalități capabile, în același timp, să se poată potrivi fiecărui tânăr, dar să nu uniformizeze.

În primul rând, educația trebuie să înlesnească relația individului cu semenii săi, ceea ce înseamnă însușirea limbii, codurilor și mijloacelor de comunicare, a unei culturi comune etc.

În al doilea rând, educația trebuie să înlesnească relațiile individului cu sine însuși, adică să realizeze „rânduiala lucrurilor dinăuntru“, echilibrul psihic necesar supraviețuirii în societatea contemporană.

În al treilea rând, educația trebuie să înlesnească relațiile individului cu mediul natural și artificial, prin înțelegerea și cunoașterea acestui mediu dar și prin capacitatea de a acționa în concordanță cu acesta.

În sfârșit, dar nu în ultimul rând, educația trebuie să înlesnească relațiile individului cu ceva mai presus de sine și de lume, cu spiritul sau cu divinitatea. Fără un scop care să fie mai înalt decât simpla existență cotidiană și care să călăuzească viața fiecăruia dintre noi, omul nu-și află rostul.

În lucrarea „Scrisori despre logica lui Hermes“, Constantin Noica afirma că cea mai filozofică invenție a omenirii este șenila. O dată cu inventarea șenilei omul a inventat nu numai un mod de deplasare, ci „deplasarea cu

drum cu tot“. A reinventat drumul care se așterne sieși. Dacă un *curriculum* poate fi astfel proiectat încât de-a lungul „drumului“ parcurs în școală de către elev acesta să-și ia „drumul“ cu sine și nu ceea ce se găsește alături de „drum“, atunci putem spune că fiecare are propriul său „drum“ în viață, pe care și-l construiește singur.

Reluând concluziv ideile de mai sus, constatăm că problematica relativă la *curriculum* s-a dezvoltat continuu, propunând analizei specializate niveluri și fațete din ce în ce mai variate ale realului educațional. Evoluțiile politicii educaționale, ale ariei semantice a conceptului, ale acțiunii *curriculare* și ale *status*-rolului specialistului în *curriculum* au fost interdependente. În dinamica lor, aceste fenomene au configurat tendința de astăzi către analiza și proiectarea *curriculară* autentic calificată a situațiilor educaționale concrete și către diferențierea și individualizarea experiențelor de învățare. Rezultă necesitatea, pentru oricare sistem educațional relevant, de a-și asigura prin pregătire, în departamente universitare de pedagogie și psihopedagogie, și prin încurajarea și oficializarea comenzilor de analiză/proiectare *curriculară*, suficiente resurse de specialiști, formați pe măsura complexității cazurilor pe care le au de rezolvat.

BIBLIOGRAFIE:

BOB BITT, F. – *The Curriculum*, Boston, Massachusetts, Houghton Mifflin, 1918.

CREMIN, L. – *Curriculum-Making in the United States*. In: „Teachers College Record“, nr.73(2), 1971.

DEWEY, J. – *The Child and the Curriculum*, Chicago, University of Chicago Press, 1902.

EISNER, E.W. – *The Primary of Experience of the Politics of Method*, Boston, Educational Reserches, 1988 .

GOOD, C.V. – *Dictionary of Education*, 2nd - 3rd edition, New York, Mc.Graw-Hill, 1959/1973.

HAMILTON, D., HOLMES, B., Mc LEAN, M. – *The Curriculum. A Comparative Perspective*, London, The College of Perceptors, 1989.

PINAR, W. – *Curriculum Theoretizing: the Reconceptualists*, Berkeley, California, Mc Cuthan, 1988.

TYLER, W. – *Basic Principles of Curriculum and Instructions*, Chicago, Illinois, University of Chicago Press, 1949.

VORBECK, M. – *Competence and Responsibility: Education for a United Europe*. In: Hany, E.A., Heller, K.A. (eds), „Competence and Responsibility“, Strasbourg, Concil of Europe, 1993.

TEHNICĂ
MILITARĂ
ȘI ARMAMENTE

Artileria terestră a partenerilor din Alianță

MAIOR CIPRIAN PUȘCAȘU

Studiul tendințelor dezvoltării artileriei și rachetelor terestre pe plan mondial, în următoarele decenii confirmă aprecierea specialiștilor în domeniu, conform căreia, acestea vor constitui în continuare baza sistemului de lovire al forțelor terestre. Acesta este unul dintre cele mai reprezentative și complexe sisteme specifice organismelor militare, care prin organizare și relaționare internă conferă puterea distructivă, necesară manifestării forțelor terestre în luptă/operație.

Capacitatea tehnico-tactică de a executa trageri/lanșări asupra unei game diverse de obiective - dispuse la distanțe, de la câteva sute de metri, până la sute de kilometri - conferă sistemelor de artilerie și rachete terestre o impor-

tanță și un loc aparte în cadrul sistemului de lovire al forțelor terestre.

Capacitatea de a scoate din luptă un anumit vehicul sau mijloc de luptă, aflat la 300 km, după o prealabilă identificare, constituie un avantaj pe care merită să îl deșii în operațiile asimetrice sau în operațiile în sprijinul păcii. Mai mult, dacă timpul necesar pentru a distruge țintele mobile sau rapide este suficient de redus, atunci această capacitate devine chiar mai valoroasă decât rachetele lansate de pe avioane sau submarine, care nici nu pot lovi ținte în mișcare.

Demersurile actuale de modernizare sunt determinate de câteva cerințe imperative ale dezvoltării armamentului și tehnicii, între care se detașează: *sporirea mobilității armamentului și tehnicii de artilerie și rachete terestre; mărirea cadenței de tragere; creșterea bătăii; creșterea preciziei lovirii obiectivelor; îmbunătățirea performanțelor mijloacelor de cercetare; sporirea efectului la țintă; automatizarea conducerii focului.*

Cele mai importante progrese în domeniul creșterii mobilității le-au obținut statele occidentale care, prin implementarea noilor soluții constructive, îndeosebi prin utilizarea de aliaje ușoare, au creat gurile de foc cele mai competitive.

Un exemplu de referință pentru reușită este obuzierul de producție spaniolă M-114/S SITECSA, având calibrul de 155 mm și o greutate de numai 7.350 kg, care obține cu proiectilul ERFB (Extended Randed Full Bore) o bătaie maximă de 30 km, și una de 39 km cu proiectilul ERFB (Base-Bleed).

Autotractoarele pentru deplasarea pieselor de artilerie (obuzierul multinațional FH-70, obuzierul suedez FH-77, tunul – obuzier GHN-45 – toate calibru 155 mm), în pozițiile de tragere apropiate, sunt prevăzute cu motoare policarburant, cu puteri cuprinse între 400–800 CP.

Totodată, se generalizează dotarea pieselor de artilerie cu dispozitive de ușurare a încărcării (greutatea proiectilelor pentru calibru 155 mm este de 43–47 kg), care facilitează realizarea unor ritmuri de tragere mai ridicate. Piese de artilerie moderne, calibru 155 mm, au ajuns deja la performanța de a trage trei lovituri în 12 secunde. Cadența de tragere redusă este una din cauzele renunțării în viitorul apropiat la obuzierul M-110 calibru 203 mm.

Producerea proiectilului ERFB constituie una din soluțiile la îndemână, capabilă să răspundă cerinței de a obține bătăi din ce în ce mai mari. Proiectilul asigură, în prezent, la toate calibrele pentru care a fost produs, un spor de bătaie de circa 20–40%. Coroborată cu folosirea efectului „base – bleed”, muniția pentru guri de foc de 45 de calibre a dus la mărirea bătăii, în unele cazuri, cu până la 60%.

Una din preocupările de bază ale specialiștilor militari este **modernizarea calibrului 155 mm**, gura de foc principală a artileriei armatelor țărilor membre NATO.

Obuzierul american calibru 155 mm M-114, deși a fost conceput în anul 1941, se bucură încă – în ciuda performanțelor sale modeste – de o largă răspândire în întreaga lume. Modernizările cele mai spectaculoase pentru acest calibru au fost realizate și se prevede a se obține în continuare în SUA, Olanda, Spania și Franța. Performanțele

tehnico-tactice evidențiază cu precădere obuzierul calibru 155 mm M-198 (SUA), dar mai ales obuzierul SITECSA M-114/S (Spania), în ambele variante constructive – tractat și autopropulsat.

Obuzierul calibru 155 mm M-198 este complet modernizat, are o țeavă de 39 de calibre, asigură o distanță de tragere de 24 km și până la 30 km cu proiectilele ERFB, folosind tehnologia „base-bleed”. Obuzierul SITECSA posedă o țeavă în lungime de 45 de calibre, ce-i asigură cu proiectilul standard FRFB o bătaie maximă de 30 km, iar cu proiectilul „base-bleed”, de 39,6 km.

Ambele obuziere pot trage un număr de 15 tipuri de lovituri (varietate impusă de necesitatea de a combate întreaga diversitate de ținte din câmpul de luptă modern), inclusiv muniție nucleară.

Intențiile de dezvoltare a artileriei de câmp în cadrul NATO sunt orientate nu numai spre modernizarea gurilor de foc existente, ci și spre **realizarea de noi tipuri** care să satisfacă integral cerințele spațiului de luptă modern.

Marea Britanie a realizat, pe principii constructive relativ diferite, două dintre cele mai reușite prototipuri de obuziere calibru 155 mm: obuzierul de câmp ultraușor (Ultralightweight Field Howitzer – UFN) și obuzierul prezentat de Royal Ordnance, Grus and Vehicle Division.

Obuzierul de câmp ultraușor cere o țeavă cu lungimea de 38 calibre, o greutate de numai 3.860 kg și realizează cu proiectilul base-bleed o bătaie de 30 km. Caracteristicile ce-l recomandă ca deosebit de performant sunt: coeficienți de utilizare a metalului și de eficiență ale căror

valori depășesc cu mult tot ceea ce s-a obținut până în prezent; greutate scăzută ca urmare a folosirii unor materiale (aliaje de titan) foarte ușoare; stabilitate ridicată a gurii de foc pe timpul tragerii datorită reculului variabil și a siluetei foarte joase (genuliera este de 0,65 m).

Cel de-al doilea model de obuzier, cu o greutate de 4.260 kg și cu o țeavă de 45 calibru, are ca factor de performanță definitorie bătaia, care ajunge până la 38 km cu proiectilul „base-bleed”.

Industria de armament din Marea Britanie – prin intermediul firmei VSEL (Vickers Shipbuilding and Engineering Limited) – a reconfirmat disponibilitatea și capacitatea de modernizare și adaptare, în funcție de cerințe, a armamentului de artilerie din dotare. Astfel, VSEL a realizat modelul *DESERT AS 90* calibru 155 mm, 39 calibre (ulterior 52 calibre), pentru a acționa în condiții climatice tropicale, deșertice. Destinat forțelor aliate, angajate în conflictul din Golf și țărilor din arealul climatic amintit, acest model s-a impus mai ales ca urmare a îmbunătățirilor ce au vizat sistemul de răcire al motorului, sistemul de răcire al uleiului din transmisie, mărirea rezistenței la pătrunderea nisipului în magazia de muniții, tipul de șenile folosite, scutul termic și instalația de aer condiționat.

O piesă de artilerie redutabilă și un veritabil punct de reper pentru artileria viitorului apropiat este obuzierul autopropulsat PzH 2.000 (calibru 155 mm, lungimea țevei de 52 de calibre) - gura de foc de bază a armatei germane la începutul secolului XXI.

O altă țară membră NATO, Slovacia, s-a preocupat intens în ultima perioadă pentru alinierea gurilor de foc la standardele NATO. Acest lucru este reflectat prin realizarea obuzierului calibru 155 mm/45 calibre – SUZANA - care se remarcă, între altele, îndeosebi prin: bătaia de 39,6 km cu proiectilele tip ERFB – „base-bleed”; sistemul automat de încărcare ce permite tragerea întregii sale unități de foc – 40 de proiectile – în șase minute; aclimatizarea magaziei de muniții.

Viitorul gurilor de foc, în viziunea specialiștilor militari americani, îl reprezintă obuzierele M-109 A6 PALADIN și CRUSADER.

Obuzierul autopropulsat M-109 A6 PALADIN calibru 155 mm poate executa trageri cu proiectile în variante „HIP” până la 28,5 km. Totodată, obuzierul poate trage proiectile cu încărcătură nucleară de tipurile „M-454” și „M-785”. Sistemul de protecție împotriva ADMCBRN îi permite să ducă acțiuni de luptă inclusiv în zone puternic contaminate radioactiv sau chimic.

Cel mai avansat sistem de luptă terestră al armatei SUA va fi obuzierul CRUSADER – considerat component principal al *coloanei vertebrale* a mijloacelor de sprijin cu foc, pentru posibilele operațiuni militare în primele decenii ale secolului XXI, cel ce „*va surclasa orice sistem de artilerie realizat în altă armată din lume*”. Se apreciază că îndeosebi prin îmbunătățirea conexiunilor mijloc de cercetare – mijloc de lovire, obuzierul CRUSADER – rezultat al tehnologiei de vârf – **va revoluționa modul de executare a focului la începutul acestui secol.**

În actuala configurație, automatizarea obuzierului permite realizarea unor cadențe de tragere cu adevărat revoluționare: 15 proiectile trase în 100 secunde. Având mobilitate sporită (viteză 50 km/h în teren și 80 km/h pe șosea), bătaie mare – 50 km și sistem automatizat de conducere a focului, acest obuzier se constituie într-un **reper definitoriu al începutului unei noi „epoci” a artileriei**. CRUSADER, prin mobilitate comparabilă cu cea a tancului M1 ABRAMS, va fi o țintă mobilă, greu de descoperit și mai ales de lovit. Constituirea unității de foc exclusiv din muniție inteligentă îi va conferi statutul de cel mai eficace mijloc de foc al forțelor terestre, capabil de a lovi cu foc orice fel de obiective, inclusiv cele protejate de blindaj, aflate în mișcare.

În urma celor prezentate putem concluziona faptul că, în acest moment, artileria terestră a celor mai dezvoltate state ale partenerilor din Alianță asigură - din punct de vedere tehnico-tactic - condițiile necesare îndeplinirii cu succes a cerințelor impuse de spațiul de luptă modern.

Armele neconvenționale și neletale (2)

LOCOTENENT-COLONEL DR. CHIM. GABRIEL ACHIM
MAIOR DR. DANIEL MOȘTEANU

Continuăm seria de articole referitoare la Armele neconvenționale și neletale cu tratarea unui subiect deosebit, Inițiativa de Apărare Strategică sau, cum a mai fost denumit, „Războiul Stelelor“.

Interesul guvernului american față de securizarea teritoriului său împotriva unui atac cu rachete balistice datează încă din timpul administrației Reagan când, la propunerea președintelui, în anul 1983 se pun bazele a ceea ce va deveni mai târziu National Missile Defense - NMD. Inițiativa de Apărare Strategică presupunea introducerea în spațiul extraatmosferic a unui sistem de apărare antirachetă (ce căpătase în presă denumirea de „războiul stelelor“), sprijinit din punct de vedere tehnic pe sisteme de arme cu ener-

gie dirijată – lasere de mare putere și instalații capabile să emită fascicule de particule¹.

Din 1983 și până astăzi, NMD a suferit numeroase modificări, încercându-se adaptarea sa la premisele politico-economice considerate a fi de actualitate la momentul respectiv. Conform planurilor actuale, NMD se vrea a fi un sistem de apărare apt să doboare rachete balistice aflate în zbor, în spațiul extraatmosferic, cu ajutorul unor proiectile de interceptie lansate de la sol.

Primele semnale privind un atac cu rachete balistice împotriva SUA sunt emise de către sateliții de detecție plasați pe o orbită geostaționară la 36.000 km deasupra Ecuatorului. Sateliții vor detecta racheta încă din momentul lansării, o vor monitoriza pe parcursul fazei de urcare, timp în care vor depista locul lansării și vor furniza informații cu privire la traiectoria proiectilului și a zonei de impact.

După ce motoarele de propulsie se opresc, alte sisteme de senzori vor prelua sarcina detecției, monitorizării și izolării focoarelor de ținte false sau de alte reziduuri eliminate de proiectil. Acești senzori reprezintă baza sistemului de apărare antirachetă și constau în radare în bandă X (ansambluri de înaltă rezoluție operaționale în banda de 10 GHz), versiuni îmbunătățite ale radarelor de detecție timpurie existente și un sistem de monitorizare a focoarelor poziționate în spațiu.

Datele furnizate de senzorii aflați în spațiul extraterestru sunt recepționate de centrul de comandă principal plasat în Muntele Cheyenne (Colorado) și de un centru de comandă secundar aflat în perimetrul bazei de lansare a in-

terceptoarelor. Acolo datele vor fi analizate în vederea aprecierii naturii amenințării, izolării focusului de țintele false și determinării momentului lansării interceptoarelor.

Odată lansate interceptoarele, centrul de comandă va continua analiza datelor furnizate de senzori și va transmite noi informații interceptoarelor printr-un releu de comunicații cunoscut sub numele de „*In-flight Interceptor Communications System*” (IFICS). Tot acolo, în cazul în care focoasele nu sunt distruse și, dacă timpul permite, se va autoriza lansarea unor receptoare adiționale.

„Arma” sistemului de apărare antirachetă reprezintă o îmbinare între interceptor și o încărcătură explozibilă extraatmosferică atașată în scopul detonării focusului. Interceptorul este o rachetă în trei trepte, folosită pentru a propulsa încărcătura explozivă spre punctul de interceptie.

În condițiile în care programul de apărare antirachetă este proiectat să acopere întreg teritoriul SUA cu ajutorul a cel mult două baze de lansare, este necesar ca interceptorul să atingă o viteză foarte mare pentru a putea intra în coliziune cu focoasele în timp util – cca. 15 minute. Propulsoarele pot dezvolta o viteză de până la 7-8 km/s (25.200-28.800 km/h). Explozibilul va utiliza senzori infraroșii de detecție a căldurii și senzori de lumină pentru a localiza și ataca ținta.

După desprinderea de interceptor, explozibilul va călători prin spațiu până în momentul detectării țintei, pe o rază de 1.000 km sau chiar mai mare. Utilizând mici rachete de ghidare explozibilul se va autodirecționa în vederea stabilirii cursului optim de coliziune.

Dacă centrul de control și comandă nu a reușit cu ajutorul datelor furnizate de radarele de înaltă rezoluție să izoleze focoasele de țintele false, explozibilul va efectua operațiunea folosindu-se de proprii senzori, ulterior urmând a intra în coliziune cu ținta la o viteză de 15 km/s (50.000 km/h), anihilând focosul și autodistrugându-se. Pentru a mări probabilitatea unei interceptări reușite vor fi lansate unul sau două interceptoare pentru fiecare focos detectat.

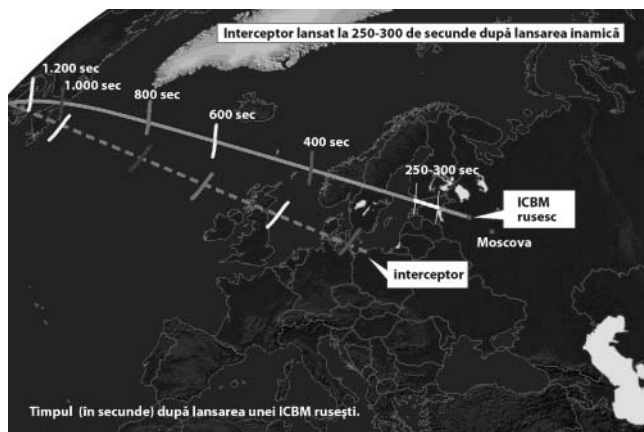
Dacă timpul permite, centrul de control și comandă așteaptă rezultatele interceptării și, dacă este necesar, va autoriza o nouă lansare. Dacă strategia „lansează-privește-lansează“ nu poate fi aplicată din lipsă de timp, centrul poate autoriza o singură lansare de patru sau cinci interceptoare.

Notă:

1. Ballistic Missile Defense Fact Sheet-History of BMDO on www.defenselink.mil/specials/missiledef

Bibliografie:

1. Schellhardt, Don, An Agenda For Real National Security, PRIORITY ONE, The 21st Century POPULIST, 17 July 2003.

2. National Security Agency (NSA) Specification No.73/2A: Specification for Oil RF Shielded Enclosure, NSA, 15 Nov.1972.

3. Maha Azzam, The Gulf Crisis: Muslim Perception. In: „International Affairs“, The Royal Institute of International Affairs - Cambridge University Press, vol. 67, nr.3, July 1991, p.482.

4. Frank Morales: The War at Home, Covert Action Quarterly, Spring /Summer 2000, US Army Field Manual 19.

5. Revista Știință și Tehnică, nr.1/2008.

6. Anderberg, Maj. Gen. Bengt & Wolbarsht, Dr.Myron L. (1992), Laser Weapons: The Dawn of a New Military Age, New York, Plenum Press.

7. Revista de Istorie Militară, nr. 2 (66)/2001, p.57 – 62.

Tancul francez AMX 30

LOCOTENENT-COLONEL DRAGOȘ ANGHELACHE

anghelache.dragos@forter.ro

După al Doilea Război Mondial, parcul de tancuri al armatei franceze era format din Shermanuri americane și câteva ARL 44 de concepție franceză. Către jumătatea anilor '50 toate aceste tancuri au fost înlocuite cu M 47 americane, pe care Statele Unite le furnizase într-un număr destul de mare în cadrul pactului Nord-Atlantic. În 1956, Franța, Republica Federală Germania și Italia au conceput caietul de sarcini pentru o mașină blindată nouă, mai ușoară și mai bine înarmată decât M 47 care, la acea dată, era în serviciu în cele trei țări. Franța și RFG au studiat fiecare dintre proiectele care corespundeau normelor definite și au realizat prototipurile pentru AMX-30, respectiv Leopard 1. Cele două țări trebuiau să adopte unul

sau altul dintre cele două tancuri, însă s-a ajuns ca fiecare țară să-l păstreze pe cel propriu.

AMX-30 a fost proiectat în biroul de studii al Atelierului de Studii și Construcții din Issy-les-Moulineaux (AMX), asemenea majorității blindatelor din armata franceză de după cel de-al Doilea Război Mondial. Primele prototipuri au fost gata în 1960, iar Atelierul de Construcții de la Roanne a scos primele tancuri din producția de serie în 1966. În 1982, din cele 2.000 de unități fabricate, jumătate erau pentru dotarea armatei, iar cealaltă jumătate pentru export. AMX-30 se fabrica, de asemenea, sub licență, în Spania, pentru dotarea armatei proprii.

AMX-30 este cel mai ușor tanc de primă generație din dotarea armatelor NATO. Cutia blindată este construită din plăci de oțel laminat sudate, în timp ce turela este turnată dintr-o singură piesă. Armamentul principal se compune din două tunuri, unul de 105 mm și unul de 20 mm, montate pe același ax și o mitralieră de 7,62 mm pe cupola comandantului. Arma coaxială este originală prin faptul că poate fi manevrată independent față de tunul principal, cu 40° în înălțime, ceea ce permite executarea tragerilor împotriva avioanelor care zboară la joasă înălțime și a elicopterelor. AMX-30 are o unitate de foc de 47 proiectile pentru tunul de 105 mm (19 sunt dispuse în turelă, celelalte în cutia blindată), 1.050 proiectile de 20 mm și 2.050 cartușe de 7,62 mm. Munițiile trase cu tunul de 105 mm sunt de tip HEAT și HE, fumigene și explozive, precum și un nou APFSDS (proiectil-săgeată), a cărui viteză inițială este de 1.525 m/s și care poate străpunge blindaje de până la 150 mm sub un unghi de 60°, la o distanță de 5.000 m.

Modelul AMX-30 cel mai des fabricat pentru armata franceză este AMX-30 B2, care prezintă numeroase îmbunătățiri în comparație cu modelul de bază, în particular printr-un sistem de conducere a focului integrat cu telemetru laser, o cameră LLLTV și un sistem de transmisie nou. Pornind de la șasiul AMX-30 clasic a fost dezvoltată o întreagă gamă de vehicule anexe. Tancul de depanare AMX-30 D dispune de două trolii și o macara hidraulică dispusă pe partea dreaptă a cutiei blindate, pentru a schimba pe loc motorul și alte piese ale vehiculelor avariate, ca și o lamă de buldozer montată în partea din față. Versiunea pod de asalt a tancului are o punte repliabilă care permite trecerea șanțurilor cu o lărgime de până la 20 m. Un alt șasiu a fost echipat pentru transportul și lansarea rachetelor nucleare tactice sol-sol Pluton, singurele de acest tip pe care le poate utiliza armata franceză. Un alt șasiu servește ca suport mobil pentru versiunea franceză a sistemului de rachete Roland și a sistemului SA-10 Shahine care a fost pus la punct de către Thomson-CSF pentru a răspunde cerințelor Arabiei Saudite. Tot pentru Arabia Saudită a fost fabricată și o versiune pentru apărarea antiaeriană echipată cu două tunuri jumelate de 30 mm ce asigură apărarea apropiată pentru bateriile SA-10.

Variante constructive:

AMX-30 Export a fost construit pentru operații în deșert, cu protejarea șenilelor împotriva nisipului și motorul limitat la o viteză de 60 km/h.

AMX-32 B: are un nou sistem de tragere cu telemetru laser, multe AMX-30 au fost modificate, luând naștere AMX-30 B2.

AMX-30 Bernus: are un nou blindaj reactiv adițional, sub formă de brichete.

AMX-30 D ARV: vehicul de mentenanță cu macara.

AMX-30 AVLB: sistem de pod mobil.

AMX-30 antrenament: vehicul adaptat pentru instrucție, fără turelă, dar cu o cabină de observație.

AMX-30 EBG: vehicul pentru geniu.

AMX-30 Roland: cu sistem de lansare a rachetelor Roland montat în locul turelei.

AMX-30 Shahine: sistem de rachete Shahine în locul turelei, model pentru Arabia Saudită.

AMX-30 DCA: cu turelă înarmată cu două tunuri de 30 mm.

Alte detalii

Armament:

– tun de 105 mm;

– tun de 20 mm;

– mitralieră coaxială de 7,62 mm.

Țări care au tancul în dotare: Franța, Arabia Saudită, Spania, Grecia, Irak, Libia, Maroc, Peru, Venezuela, Qatar.

Echipaj: trei oameni.

Echipeamente:

– sistem de conducere a focului;

– sistem de vedere pe timp de noapte;

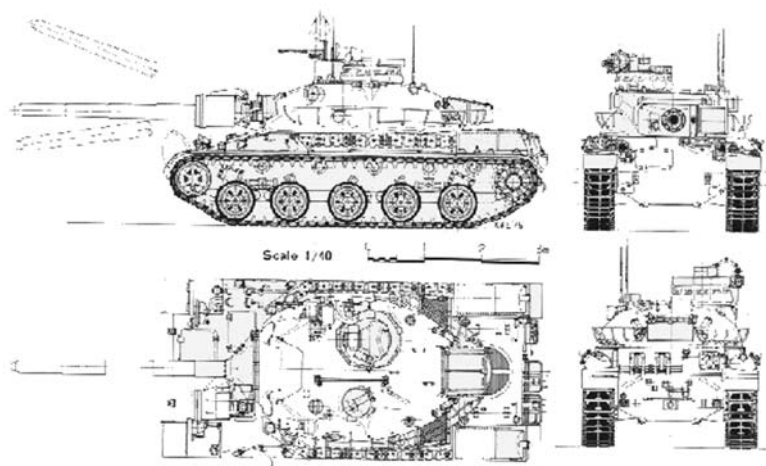
– lansator de grenade fumigene.

Blindaj: maximum 50 mm.

Masă totală: 36.000 kg.

Viteză maximă: 65 km/h.

Autonomie: 600 km.

AMX-30 D

LOCOTENENT-COLONEL DRAGOȘ ANGHELACHE

anghelache.dragos@forter.ro

Tancul AMX-30 D a fost construit pentru a îndeplini trei misiuni principale: repararea și mentenanța vehiculelor blindate, înlocuirea motoarelor pe câmpul de luptă și lucrări de geniu. Șasiul AMX-30 D este identic cu cel al versiunii de bază, doar suprastructura este modificată, întrucât vehiculul nu are turelă.

Echipajul este compus din patru oameni: șeful vehiculului, mecanicul-conducător și trei mecanici. Mecanicul-conducător este dispus în partea din stânga-față și are trei periscope prin care poate conduce. Unul dintre acestea poate fi înlocuit cu un sistem de vedere pe timp de noapte. Comandantul vehiculului este dispus înapoia mecanicului-conducător și are o mică cupolă. Aceasta este similară cu cea

de pe modelul AMX-30 MBT, însă nu este dotată cu sistem infraroșu. Cupola este prevăzută cu 10 periscope care asigură un câmp de observare de 360° și are instalată o mitralieră de 7,62 mm în partea dreaptă. Înapoia tambuchiului șefului vehiculului este amplasat un altul, mai mic, pentru cei doi mecanici.

Motorul și transmisia se află în partea din spate a cutiei blindate și sunt separate de compartimentul echipajului printr-un perete para-foc. Suspensia este pe bază de bare de torsiune și este formată din cinci roți duble și cinci perechi de galeți pentru suport, roata motrice este plasată în spate, iar cea de întindere în față. Vehiculul are și o lamă de bulldozer care este acționată prin două pistoane. Aceasta este acționată de către mecanicul-conducător și este folosită pentru a săpa poziția de tragere sau pentru a stabiliza vehiculul pe timpul operațiilor de mentenanță sau atunci când se utilizează macaraua. Macaraua este dispusă pe partea dreaptă a cutiei blindate și ocupă întreaga lungime a acesteia. Are o sarcină utilă de 15.000 kgf. Este folosită în principal pentru schimbarea blocului-motor sau pentru înlocuirea turelei pe câmpul de luptă.

Troliul principal este montat la mijlocul cutiei blindate și are un cablu lung de 100 m și un diametru de 30 mm. Un troliu secundar este montat în partea din față a cutiei blindate și are un cablu de 120 mm la un diametru de 11,2 mm, cu o sarcină utilă de 3.500 kgf. AMX-30 D are sistem de protecție NBC și aer condiționat.

AMX-30 D este încă vehiculul-standard al armatei franceze pentru mentenanța și reparațiile vehiculelor blindate.

date. Trebuie totuși specificat că nu poate remorca un Leclerc pentru care, de altfel, a fost construit un vehicul special, DCL, care este versiunea autovehiculului de reparații și evacuare pentru acest tip de tanc.

Armament: o mitralieră de 7,62 mm.

Țări utilizatoare: Franța, Cipru, Grecia, Quatar, Arabia Saudită, Spania, Emiratele Arabe Unite, Venezuela.

Echipaj: patru oameni.

Echipamente: lamă de buldozer, macara hidraulică.

Grosime blindaj: nepublicată.

Masă totală: 40.000 kg.

Viteză maximă: 60 km/h.

Autonomie: 650 km.

Accesorii: trei lansatoare de grenade fumigene dispuse în partea din față-stânga a cutiei blindate.

Tancul AMX-32

LOCOTENENT-COLONEL DRAGOȘ ANGHELACHE

anghelache.dragos@forter.ro

Biroul de studii al Atelierului de construcții de la Issy-les-Moulineaux a conceput AMX-32 special pentru exploatarea în țările care solicitau un tanc cu mare putere de foc și un blindaj superior celui de la AMX-30. Primul prototip, prezentat la expoziția de echipamente militare Satory din 1979, era înarmat cu un tun de 105 mm, la fel ca AMX-30, în timp ce al doilea prototip, expus în 1981, avea tun de 120 mm și blindaj îmbunătățit.

Organizarea interioară a AMX-32 este identică cu cea a AMX-30: locul mecanicului-conducător este în față, ceilalți trei oameni din echipaj sunt plasați în turelă, iar motorul și transmisia sunt în spate. Armamentul principal este un tun de 120 mm cu țeava lisă, iar culata culisează verti-

cal, produs de către Stabilimentul de Studii și Fabricația Armamentului de la Bourges (EAFB). Țeava tunului este prevăzută cu un manșon termic pe a cărui față interioară sunt practicate găuri pentru evacuarea fumului după darea focului. Tunul folosește două tipuri de muniții: proiectile de tip săgeată APFSDS, a căror viteză inițială este de 1.600 m/s și un proiectil polivalent cu o viteză inițială de 1.050 m/s. Tunul de 120 mm poate trage și munițiile folosite de cel montat pe Leopard 2, actualmente în dotarea armatelor germană și olandeză. AMX-32 transportă 38 de proiectile de 120 mm, dintre care 17 sunt păstrate în turelă, iar celelalte în rastelele speciale din cutia blindată. Tancul mai are un tun de 20 mm M 963 care este coaxial cu cel de 120 mm și montat în partea stângă, ce se poate mișca independent până la 40°. Unitatea de foc pentru acest tun este de 480 proiectile. Armamentul este completat cu o mitralieră de 7,62 mm, dispusă pe cupola șefului de echipaj, iar pe fiecare latură a turelei sunt montate câte trei lansatoare de grenade fumigene.

AMX-32 se deosebește cu ușurință de AMX-30 prin sistemul său de conducere a focului integrat COATAC, care a fost dezvoltat pornind de la un sistem ce funcționa pe micul vehicul de cercetare amfibiu AMX-10RC, aflat în dotarea armatei franceze de mai mulți ani. El îi permite AMX-32 să angajeze ținte fixe și mobile atât ziua cât și noaptea, cu o cameră TV de intensitate luminoasă redusă, dispusă în partea stângă a tunului, prin care se poate viziona aceeași imagine în același timp și pe monitorul comandantului de tanc și pe cel al ochitorului.

Comandantul de tanc are și o lunetă perfect stabilizată, montată în partea superioară a cutiei blindate, cu grosime de la 2× la 8× pentru vedere pe timp de zi și 1× pentru vedere pe timp de noapte. Ea poate fi folosită fie pentru ochire, fie pentru observare. Luneta tunului are grosimea de 10× și are telemetru laser încorporat.

AMX-32 este echipat cu motor Hispano-Suiza HS 110 de 700 CP, cu 12 cilindri, răcit cu apă la fel ca și AMX-30, însă este posibilă și echiparea cu un motor cu supracompresie de 800 CP. De fapt, la masa mult mai mare pe care o are AMX-32, are un raport greutate/putere de 17,5 CP/t, mult mai fiabil decât cel al AMX-30. Tancului i s-a atașat un șorț blindat lateral pentru a fi protejat împotriva proiectilelor de tip HEAT. AMX-32 este echipat cu sistem de protecție NBC și cu un schnorchel care permite traversarea vadurilor adânci de până la 4 m. Echipamentul opțional constă în sistem de aer condiționat, șenile diferite și un dispozitiv care injectează păcură în țeava de eșapament, creând astfel un nor de fum pentru mascare.

Armament:

- tun de 120 mm;
- tun de 20 mm;
- mitralieră coaxială de 6,72 mm.

Țări care au tancul în dotare: Franța, doar ca prototip.

Echipaj: patru oameni.

Echipeamente:

- cameră video pentru tragere;
- sistem de vedere pe timp de noapte;
- sistem de conducere a focului;

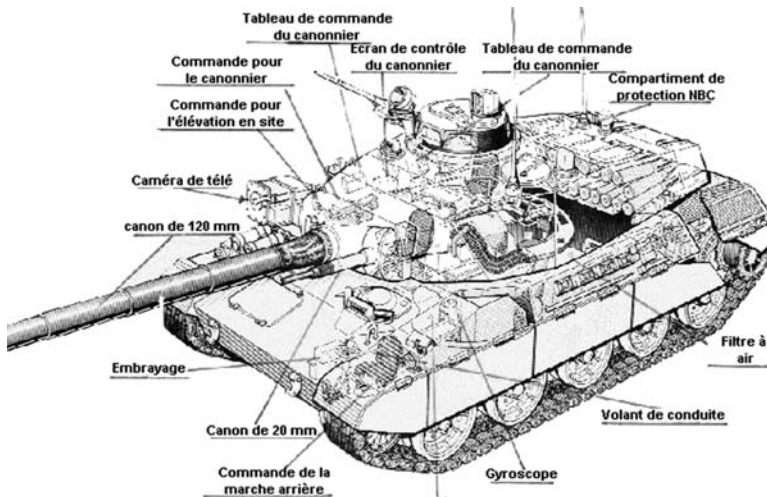
- sistem de tragere stabilizată;
- lansatoare de grenade fumigene.

Blindaj: caracteristicile nu sunt publice.

Masă totală: 40.000 kg.

Viteză maximă: 65 km/h.

Autonomie: 530 km.

Tancul Leclerc

LOCOTENENT-COLONEL DRAGOȘ ANGHELACHE

anghelache.dragos@forter.ro

AMX-50 (Leclerc) are o masă de 60 t și prezintă toate caracteristicile unui tanc puternic: tun de 120 mm, blindaj foarte gros, înclinat, motor de 1.000 CP și sistem semi-automat de încărcare a muniției, conceptul fiind asemănător cu cel al lui AMX-13, de unde a împrumutat arhitectura turelei oscilante. Din diferite considerații, proiectul s-a impus cu greutate: în primul rând, prețul său nu putea fi suportat de către o Franță în convalescență, iar în al doilea rând, crescuse puterea loviturilor cumulative antiblindate și începuseră să-și facă apariția printre rachetele antitanc (SS 11, ENTAC) și proiectilele de tip G, realizate la Institutul Saint-Louis. Astfel s-a dezvoltat un curent în rândul tuturor potențialilor beligeranți ai Războiului Rece, care

avansa concepția tancurilor mai ușoare, contându-se pe manevrabilitatea acestora și pe puterea lor de foc pentru a rezista pe câmpul de luptă. Din acest curent de gândire s-au născut tancurile: Leopard 1, AMX-30 și T-62. Singurii care au rămas fideli tancului greu cu blindaj în unghiuri ascuțite au fost englezii și au realizat tancul Chieftain. În perioada în care AMX-30 era încă în faza de început, armata franceză a început o prospecție foarte serioasă asupra sistemului de arme care trebuia să-l înarmeze, fără a fi vorba neapărat ca produsul să fie un tanc întrucât, în acea perioadă, cei mai mulți ofițeri credeau că viitorul rege al câmpului de luptă va fi elicopterul de luptă, ținând cont de postura particulară pe care o avea atât în armata franceză, cât și în dispozitivul Alianței Nord-Atlantice: în al doilea eșalon și în pregătirea focului armelor nucleare tactice.

În 1977, un raport al generalilor Monteaudoin și Preault recomanda ca mijlocul principal de luptă (*Engin Principal de Combat* – EPC) terestru să fie un tanc, în sensul comun al termenului. Decizia a fost urmată de studii de concept, sarcină trasată GIAT, ramura industrială a direcției tehnice a armamentelor terestre. Aceste studii interveneau în momentul în care în Statele Unite prototipurile lansate în concursul XM1 erau evaluate, când rulau prototipurile tancului Leopard 2 iar Israelul filtra primele informații asupra tancului Merkava. Pentru început, în deschiderea spiritului care a generat reflexia strategică asupra naturii EPC s-a cerut inginerilor de la GIAT – și în special celor din biroul de studiu al AMX-EPX – să găsească soluții și arhitecturi tradiționale, care au rezistat până în prezent. S-a cerut ca acest

EPC să învingă un inamic blindat, nemecanizat, superior numeric (într-un raport de 1/3) prin câștigarea a patru bătălii:

- **a informației și a conducerii**, prin folosirea sistemului de achiziție a obiectivelor în timp real și o conexiune permanentă cu mijloacele de supraveghere a situației tactice;

- **bătălia tragerilor**, prin folosirea unui armament care să trimită proiectilele antiblindate la distanță mare și cu precizie ziua și noaptea;

- **bătălia mobilității**, prin folosirea unei rate foarte mari de motorizare și a unui tren de rulare de mare performanță care să permită EPC să se desfășoare rapid, să se disperseze pentru a evita loviturile artileriei și aviației și de a se concentra în momentul decisiv pentru a da lovituri fatale inamicului;

- **bătălia protecției**, prin combinarea unei înalte protecții balistice și a mijloacelor de dispersie legate de mobilitate.

Lucrul inginerilor de la AMX-APX a fost cu atât mai delicat cu cât ei nu aveau la dispoziție niciun component real. De la șenile și până la vizorul de pe turelă, totul era doar în fază de desen, iar presiunile industriale franceze erau suficient de puternice încât să nu se facă niciun împrumut de tehnologie străină. Cu toate acestea, fuseseră luate deja două decizii tehnice: aceea de a înarma EPC cu un tun de 120 mm cu țevă lisă, în conformitate cu acordul franco-german asupra standardelor armamentelor pentru tancuri, și folosirea tehnologiei hiperbare pentru propulsie, de

preferință diesel clasică supraalimentată. În aceeași perioadă, biroul de studiu al AMX-APX realiza alte dezvoltări pentru versiunea B2 a tancului AMX-30, cea a AMX-32 și a AMX-40 destinate, în special, exportului. Chiar dacă nu a avut succesul comercial pe care l-ar fi putut atinge prin performanțele sale, AMX-40 a constituit un excelent exercițiu tehnic pentru echipele Satory de Bourges (Centrul de Studii Armament și Muniții) și putea să-și însușească mai bine toate aspectele legate de la înalta mobilitate la tragerea din mers și de la începerea fabricației armamentului de 120 mm și a munițiilor aferente până la integrarea primelor soluții de blindaje compozite moderne.

Proiecte a unor versiuni mai grele (53 t), precum 3e4 destinat pieței egiptene, dotat cu o protecție balistică de înalt nivel, comparabil cu Leopard 2 (tancul de referință), fuseseră concepute cu douăzeci de ani înainte. Cu atât mai mult cu cât promotorii merseseră până la a susține ideea că AMX-40 ar fi putut înlocui o parte din parcul AMX-30, folosind bugetele alocate pentru modernizarea numită „B2“, în vederea dotării armatei franceze cu un excelent tanc de tranziție până la apariția EPC. Un raport al armatei franceze ar fi crescut cu siguranță șansele de vânzare a AMX-40 la export (tancurile britanice Valiant și braziliene Osorio aveau, ca și AMX-40, nenorocul de a nu fi fost preferate de către armatele naționale). Cu toate acestea, o astfel de achiziție ar fi putut constitui amenințarea unui report, adică anularea pur și simplu a proiectului EPC; ca atare, s-a renunțat la idee.

Armata franceză avea și alte ambiții în afară de aceea de a se dota cu o copie a tancului Leopard 2 și vedea în EPC de a treia generație ocazia de a lua „câteva lungimi avans” față de alte armate în domeniile tehnic și operațional. Căutarea de soluții tehnice pentru EPC au fost animate de o reală dorință de inovație și, mai mult, de a păstra echipajul clasic de patru luptători, un concept rămas singular printre toate celelalte studii care se aliniaseră echipajelor de trei oameni inițiate de ruși o dată cu construirea tancurilor T-64 și T-72.

O altă problemă tehnică a constituit-o proiectarea mai multor turele cu armament în suprastructură care să permită coborârea echipajului în caroserie cu două variante: echipajul fix dispus în față sau cu echipajul într-un compartiment solidar în planul turelei. A fost studiată, de asemenea, și varianta montării unui grup motopropulsor în partea din față. La cele două extremități ale spectrului tehnic și în ordinea crescătoare a inovațiilor se plasau TC3 (TC pentru turela convențională), tancul convențional (patru oameni și motorul în spate) diferit față de un M1 sau de un Leopard 2 și de AS22 (armament în superstructură, trei oameni, motorul în față). Era un soi de Merkava pe care se pusese turela unui tanc suedez experimental UDES. S-a ales o cale de mijloc în preselecția celor două concepte: TC2, cu echipaj redus și doi oameni în turelă, încărcare automată și motorul în spate și AS12 care permitea păstrarea armamentului în superstructură (masa redusă și protecția echipajului). Nu s-a optat pentru propulsia dispusă în partea din față, în principal datorită temerilor că va avea consecințe negative asupra

opticii prin prezența unei surse de căldură în partea din față a tancului. Aceasta ar fi fost, într-adevăr, susceptibilă de a afecta performanțele camerelor termice.

Au fost obținute totuși rezultate remarcabile în privința mobilității ridicate, obținute cu ajutorul VHM3 (vehicul de înaltă mobilitate nr. 3) și a suspensiilor de mare sarcină VHM3; era de fapt un șasiu de AMX-30 al cărui tren de rulare avea unele inovații foarte interesante: roata motrice flotantă. Acest sistem, care a fost brevetat, combina funcțiile clasice ale unei roți motrice (transmiterea puterii la șenile prin angrenare) și cele ale unei roți de întindere. Sistemul permitea obținerea unei tensiuni de șenilă optime în funcție de cuplul transmis, ca și posibilitatea de a se plia pe obstacolele frontale, fără ca mecanica să suporte șocuri.

În 1979, când alegerea conceptului era încă în studiu, Franța și Germania au angajat noi discuții pentru a ajunge să realizeze în comun un tanc. Germanii aveau un oarecare avantaj față de francezi, întrucât Leopard 2 rula deja de cinci ani. De asemenea, găsirea unui partaj echitabil era imposibil de realizat deoarece Germania nu voia să renunțe la Leopard 2, propunându-le francezilor să împartă turela, aceasta din urmă fiind puternic înarmată cu tunul Rheinmetal. Francezilor la rămânea partea electronică, dar era inacceptabil pentru germani, care cereau jumătate. Acest partaj, plus o diferență asupra calendarului de instalare în fabricație, a precipitat eșecul cooperării franco-germane, urmând astfel celor germano-american (MBT-70) și germano-britanic (MBT-80). În fapt, supralicitarea germană era rezultatul industriei de apărare care nu accepta ideea unui

EPC franco-german foarte avansat tehnologic, ce ar fi putut pune în umbră Leopard 2, și l-ar fi putut constrânge să împartă piața NATO cu francezii. În 1983, TC2 cu turela plată deservită de doi oameni a fost adoptată pentru EPC. Au fost construite diverse bancuri rulante pentru a valida diferențele de tehnologie: motor hiperbar de 1.500 CP, cutie de viteză automată și suspensii pe bare de torsiune pentru 1BR, 2BR și 3BR (bancuri rulante), suspensii hidropneumatice pentru Vedys (*vehicules d'essais dynamiques de suspension* – vehicule pentru încercarea dinamică a suspensiilor), încărcarea automată pentru TCA (*tourelle chargement automatique* – încărcare automată a turelei) și motorizare electrică pentru TME (în fapt, un T105 de la AMX-30 modificat). La salonul de armament Satory X din 1985 s-au putut observa „bucăți“ din viitorul tanc.

În ianuarie 1986, EPC a fost denumit oficial „Leclerc“ de către Paul Quiles, ministrul apărării de la acea dată, în timpul unei importante prezentări a programului în fața înaltelor oficialități politice și militare. TSC (*tourelle systéme complet* – turelă în sistem complet), reunind elementele de tragere (tun, vizor, aparatură de ochire, sistem de conducere a focului, încărcare automată), a fost asamblată în 1986. Odată integrată pe șasiul 3BR, ea a dat naștere la MSC (*Mulet systéme complet*), foarte reprezentativ pentru ceea ce va însemna funcționarea viitorului tanc Leclerc.

De altfel, caracteristicile blindajului compozit erau testate în poligonul de tragere de la Baurges, integrate printre altele pe vehicule șasiuri ale M47. Au fost fabricate șase prototipuri: primele trei pentru AMX-APX, următoarele

trei la Roanne, cu scopul de a începe calificarea procesului industrial. În raport cu MSC, aceste materiale aveau două diferențe majore: integrau blindaje compozite în configurație de cvasiserie și elemente de suspensie hidropneumatică. Fiecare prototip era mai mult sau mai puțin calificat pentru o funcție majoră de tragere, mobilitate, integrare a sistemelor și protecție.

Al cincilea prototip se numea Estiene (după numele generalului care a fost părintele tancurilor în Franța) și a fost cel care a suferit cele mai dure tratamente pentru validarea protecției balistice. A fost transportat în poligonul de la Bourges, unde a fost folosit ca țintă pentru toate proiectilele săgeată, cumulative, sau minele prevăzute prin specificarea operațională. Pentru a demonstra calitatea blindajului, tancul este, în momentul de față, conservat intact într-un stabiliment al DGA. În 1990, Leclerc și-a făcut intrarea în public cu ocazia expoziției de la Salonul Satory.

Plăcile de blindaj ale primelor exemplare de serie erau, la acea dată, în faza de decupare în centrele de producție de la Roanne și de la Tarbes. În decembrie 1991, la DGA a avut loc ceremonia de recepție a primului tanc Leclerc de serie, în prezența doamnei mareșal Leclerc. Anul următor, 1992, trebuia să fie marcat de un eveniment de o importanță considerabilă – prima sesiune de probe care urma să aibă loc în Emiratele Arabe Unite.

Primul Leclerc din seria EMAT Franța a trecut cu succes sesiunea de probe pentru mobilitate și trageri în condițiile dificile ale verii din Emirate, cu temperaturi de peste 50° C. Cu această ocazie, tancul a fost dotat cu clima-

tizare montată deasupra turelei, prefigurând echipamentul de serie adoptat pentru EMAT câțiva ani mai târziu.

Producția tancului Leclerc s-a realizat în trei serii, iar acestea, la rândul lor, au fost împărțite în tranșe de producție anuală. Seria 1 cuprindea tranșele 1 – 5. Tranșele de producție T1 și T2 erau considerate ca producție de pre-serie, iar cele 17 tancuri corespondente au servit la evaluarea operațională intensivă. Aceste materiale sunt folosite, la ora actuală, de către armata franceză pentru pregătirea personalului care asigură mentenanța sau au fost predate constructorului GIAT Industries, pentru a servi ca suport în vederea evoluției tancului și a modernizărilor realizate la fiecare tranșă. Configurarea celorlalte tancuri din Seria 1 (T3, T4, T5) a avut în vedere folosirea lor în Europa Centrală. Tancurile care au operat în Kosovo, spre exemplu, sunt din seria T5.

Tancurile din Seria 2, tranșele 6-9 până la rangul 310 integrează echipamente care le fac apte să acționeze în teatrele de operații tropicale sau deșertice. La exterior, modificările sunt foarte vizibile în raport cu Seria 1, deoarece au, deasupra turelei, o instalație blindată de climatizare, deflector împotriva noroiului și răcitor de ulei în formă de aripi la roata de întindere. Tancurile ultimei tranșe, T9, beneficiază, printre altele, și de o performanță mai mare a sistemului de detecție, prin înlocuirea camerei Athos cu o nouă cameră termică Iris din a doua generație, cu ajutorul căreia se realizează ochirea. Ochitorul-șef păstrează sistemul de intensificare a luminii de la seriile 1 și 2.

Seria 2+ (trânșele 10 și 11) a fost produsă într-o configurație foarte evoluată, având – în afara modificărilor operate în Seria 2 – îmbunătățiri importante în funcțiile de protecție, comunicații și observare-detectie.

Singura mare funcțiune rămasă neschimbată a fost mobilitatea, deoarece performanțele și nivelul de fiabilitate obținut atât de către grupul motopropulsor V8EX/ESM 500 cât și de către trenul de rulare și suspensie sunt considerate a fi corespunzătoare necesităților operaționale ale forțelor terestre franceze și mult avansate față de tancurile similare inamice sau potențial concurente. Pentru a face față amenințărilor viitoare, respectiv proiectilelor de tip săgeată din noua generație și a încărcăturilor cumulative care vor echipa rachetele și proiectilele din viitorul apropiat, GIAT Industries a pus la punct blindaje realizate printr-o nouă tehnologie. Montarea acestui tip de blindaj pe tancurile din Seria 2+ se va face prin simpla înlocuire a vechilor blocuri amovibile de protecție. Concepția de blindaj lansat prin Leclerc în anii '80 își dovedește în seria 2+ întreaga sa relevanță tehnică și operațională. Aceasta explică de ce respectivul concept și-a croit drum și în alte armate, precum Leopard 2, Merkava sau Type 98 din China. Blindajele din seria 2+ modifică ușor forma turelei, mai ales în partea din față.

Capacitățile de comunicații și de comandament au fost substanțial îmbunătățite prin introducerea sistemului Icone (*Interface de Comucation Ergonomique* – Interfață Ergonomică de Comunicații) la postul comandantului de tanc. Icone este un derivat al sistemului de informație ter-

minal V1 care echipa AMX-10RC, vehiculele blindate Reco și primele vehicule blindate de luptă pentru infanterie VBCI. Icone se prezintă sub forma unui ecran tactil în culori, cuplat la un calculator. Funcțiile sale acoperă o gamă destul de largă, de la cartografie la navigație și prezentarea situației tactice, și de la gestiunea logistică și alertă la contactul cu inamicul sau cu NBC, la pregătirea misiunii și redactarea grafică a mesajelor. Acest veritabil multiplicator de eficiență decizională aflat la îndemâna comandantului de pluton și a șefilor de echipaje a crescut eficiența tancurilor Leclerc în gestionarea informațiilor operaționale în timp real.

Noile cuceriri tehnice înglobate în electronica tancului în materie de detectori sunt prezente la Leclerc Seria 2+ sub forma a două camere Iris din a doua generație, care sunt integrate în vizorul trăgătorului și al comandantului de tanc (înlocuind intensificarea de lumină). În plus, vizorul comandantului este echipat și cu un telemetru laser, pentru a putea vedea mult mai departe și mult mai precis, constituindu-se într-un avantaj decisiv față de potențialii adversari. Camerele de înaltă performanță, cuplate la sistemul Icone, transformă Leclerc într-un veritabil captator de informații în timp real care, coroborate cu capacitatea sa de deplasare în teren și protecția balistică oferită, îl fac capabil să evolueze în medii foarte diferite. Tancurilor din Seria 1, tranșeele 3, 4 li s-a actualizat configurația împrumutând de la Seria 2 unele ameliorări, printre care implementarea de aplicații informatice dintre cele mai recente sau îmbunătățirea sistemului de containere largabile. Tancurile au pri-

mit noile cutii în partea din spate a turelei și o trapă în planșeu pentru apărătoarea antinoroi. În schimb, nu au fost echipate cu climatizare. Aceste tancuri au primit denumirea de RT5, RT4 și RT3.

Variante:

Leclerc Génie – vehicul cu lopată hidraulică și lamă de buldozer.

Leclerc de dépannage – vehicul fără turelă, destinat reparării și evacuării altor tancuri Leclerc.

Leclerc Pont – fără turelă, amenajat ca pod de asfalt.

Armament:

- tun de 120 mm;
- mitralieră coaxială de 12,7 mm;
- mitralieră de 7,62 mm.

Țări utilizatoare:

- Franța;
- Emiratele Arabe Unite.

Echipaj: trei oameni.

Echipeamente:

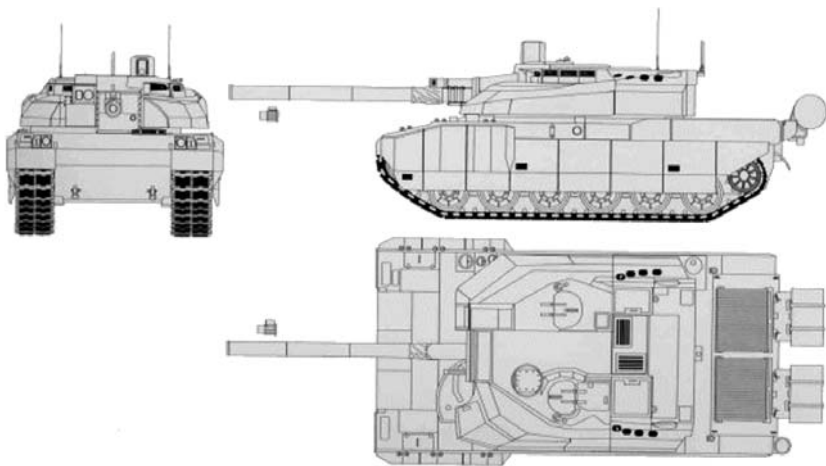
- sistem de protecție NBC;
- calculator de tragere și telemetru laser;
- aer condiționat;
- sistem de vedere nocturnă.

Blindaj: nu se cunosc caracteristicile.

Masă totală: 56.000 kg.

Viteză maximă: 70 km/h.

Autonomie: 500 la 600 km.

SEMNAL
EDITORIAL

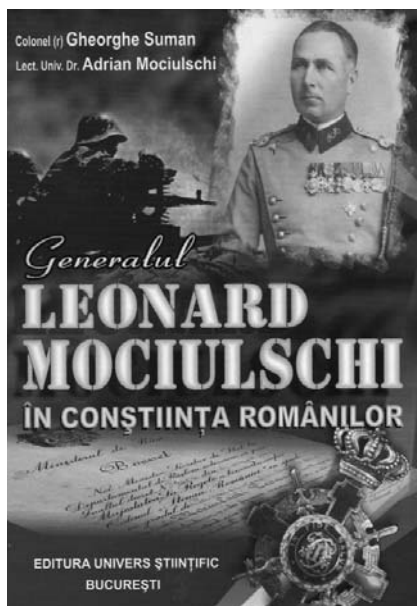

Generalul Leonard Mociulschi în conștiința românilor

LOCOTENENT-COLONEL DRAGOȘ ANGHELACHE
anghelache.dragos@forter.ro

Generalul Mociulschi este desemnat ca fiind unul dintre eroii neamului, fiu credincios al poporului român. Schior, alpinist, scrimer și trăgător de elită, a intrat în conștiința generației sale și a urmașilor din trupele de munte ca cel mai complet luptător și comandant. În prefața cărții,

generalul (r) dr. Viorel Bârloiu a inserat caracterizarea făcută de colonelul Radu Korne, fost comandant al Diviziei 3 Munte: „Nu cred să fie un ostaș care să nu-l cunoască. Nu cred să fie vreun vânător de munte care să nu-și facă o mândrie din faptul că Domnia Sa face parte încă de mult timp din acest corp de elită. Pentru cei care poate încă nu l-ar cunoaște îmi este de ajuns să spun că a condus cele mai grele și cele mai riscante operațiuni ale celor mai încercate mari unități de vânători de munte românești – Diviziile 1 și 4 Munte și că le-a condus cu glorie. Fericesc Divizia 3 Munte că are cinstea să aibă un asemenea comandant în fruntea ei și plec cu mulțumirea ostașului care și-a îndeplinit misiunea și care își lasă opera în mâini sigure, magistrale“.

Generalul Mociulschi făcea parte dintr-o veche familie de nobili polonezi naturalizată în România și a primit o educație serioasă, materiile îndrăgite pe timpul școlii fiind istoria, geografia și sportul. Și-a făcut stagiul militar la Regimentul 13 „Ștefan cel Mare“ din Iași, iar după absolvirea Școlii Militare de Ofițeri Activi de Infanterie din București este repartizat în funcția de comandant de pluton – cu gradul de sublocotenent – la Regimentul 8 „Dragoș“ 29 Infanterie din Botoșani.

Primul conflict la care ia parte în calitate de luptător (1913) este primul război balcanic, iar la 15 august 1916, având gradul de locotenent și fiind la comanda unei companii, participă la Primul Război Mondial, în cadrul operației ofensive din Transilvania a Armatei de Nord. În toamna anului 1916 ia parte la luptele de la Oituz, în calitate de

comandant de batalion, iar în vara anului 1917 luptă la Mărășești, în cadrul ofensivei Armatei a 2-a române.

În februarie 1941 este numit comandant secund al Brigăzii 1 Mixte Munte și participă cu aceasta la războiul antisovietic. Pentru merite deosebite este înaintat la gradul de general de brigadă și numit în funcția de comandant secund al Brigăzii 4 Mixte Munte. Începând cu 20 septembrie 1944, împreună cu Diviziile 337 Infanterie Sovietică și Tudor Vladimirescu, trece la ofensivă ajungând, la 13 octombrie, cu toate forțele pe frontiera de vest a României și, la 20 decembrie 1944 în Cehoslovacia, unde timp de 70 de zile a desfășurat acțiuni de luptă în masivele Jarovina și Carpații Albi.

La 9 august 1947 este trecut în rezervă, iar la 12 august 1948 este arestat și întemnițat sub acuzația de „dușman al poporului“, în urma unui denunț anonim de trei rânduri. Timp de șapte ani, fără a fi judecat, execută muncă forțată la Canalul Dunăre – Marea Neagră (Colonia nr. 4 „Castelu“) și la Târgu Ocna. În 1955 Tribunalul Capitalei decide încetarea urmăririi penale și i se stabilește domiciliu forțat la Balj. Este reabilitat în 1964 și moare 15 ani mai târziu la Brașov. Conform dorinței sale este incinerat, iar cenușa sa este împrăștiată de către cercetașii Brigăzii 2 Vânători de Munte pe vârfurile Moldoveanu, Pietrosul Rodnei și Omu.

Dincolo de biografia unui om de excepție, autorul lucrării, colonel (r.) Gheorghe Suman, realizează și un tablou a celor două războaie mondiale din perspectiva vânătorilor de munte. În afara operațiilor la care generalul Mociulschi

a luat parte sunt prezentate tendințele și mentalitățile vremii în ceea ce privește instrucția și modul de ducere a luptei, lucrarea devenind astfel un interesant document cu tentă monografică. Colonelul (r.) Gheorghe Suman este unul dintre cei mai cunoscuți ofițeri printre vânătorii de munte. Este autor și co-autor la mai multe lucrări de specialitate sau de istorie militară, iar pe timpul în care a fost în activitate și-a adus contribuția la creșterea nivelului pregătirii vânătorilor de munte pe baza unei instruirii moderne. Este inițiatorul competiției sportive „Patrula Carpaților“, o probă de anduranță a vânătorilor de munte, care presupune parcurgerea unui traseu de creastă, lung de 70 km, fiind replica românească a „Patrului ghețarilor“, desfășurată în Elveția. Din păcate, de mai mulți ani – din diferite motive – competiția românească nu se mai desfășoară.

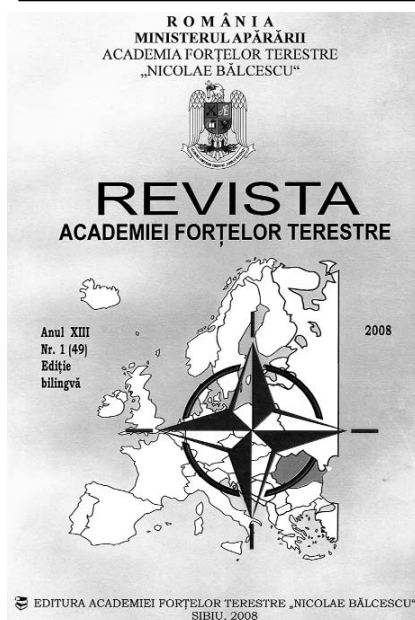

Revista Academiei Forțelor Terestre

LOCOTENENT-COLONEL DRAGOȘ ANGHELACHE
anghelache.dragos@forter.ro

Am primit la
redacție
nr. 1 (49)
din 2008 al „Revistei Aca-
demiei Forțelor Terestre”.
Revista este o publicație
științifică recunoscută de
Consiliul Național al Cer-
cetării Științifice din În-
vățământul Superior și este
inclusă la categoria B+.

Publicația este struc-
turată pe patru capitole,

orientate pe domeniile: știință militară, management, administrație publică și științe sociale, științe tehnice. Articolele sunt scrise în limbile română, franceză și engleză, unele dintre ele trezind interesul și celor mai puțin familiarizați cu domeniul. Spicuim așadar din cuprins: „Regândind rolul statului în contextul globalizării economice“ (autoare: lect. univ. Anca Dinicu), „Extinderea – o componentă a transformării NATO“ (autor: cpt. asist. univ. Aurelian Rațiu), „Recunoașterea angajaților: conducerea resurselor umane într-o agenție de turism“ (autor: conf. univ. dr. Lucian Cernușca) - unele dintre metodele prezentate pot fi aplicate cu succes și în organismul militar (n.red.) -, „Educația – premisă a dezvoltării“ (autoare: mr. lect. univ. dr. Elena Florișteanu), „Influența limbii franceze asupra terminologiei juridico-administrative din Banat, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea“ (autoare: asist. univ. Dorina Chiș-Toia).

Publicația este tipărită de către Editura Academiei Forțelor Terestre în format A4, are 178 de pagini și se poate găsi la bibliotecile unităților militare.

Prolegomene – istoria gândirii militare românești

LOCOTENENT-COLONEL DRAGOȘ ANGHELACHE
anghelache.dragos@forter.ro

Lă jumătatea acestui an a apărut, sub semnătura col. lector univ. dr. Alexandru Rizescu și a gl. mr. dr. Nicolae N. Roman, lucrarea „Prolegomene. Istoria gândirii militare românești“.

Așa cum se arată în prefață, „Lucrarea este concepută într-un moment în care știința mili-

tară românească, după perioade de căutări proprii influențate de presiuni exercitate de modalitățile de gândire ale vremii, a ajuns la stadiul maturității, fiind recunoscută ca știință de sine-stătătoare“. Procesul de dezvoltare este continuu, deoarece profesioniștii din domeniu se implică în noi cercetări. De altfel, nici fenomenul militar nu este unul static, dimpotrivă, se caracterizează printr-un dinamism accelerat.

Autorii consideră că utilizarea conceptului „prolegomene“⁴¹ în titlul lucrării este justificată deoarece „exprimă intenția de a realiza doar o introducere succintă în problematica dezvoltării gândirii militare românești, fără a aspira la exhaustivitate sau la afirmații definitive“. Ca atare - consideră autorii - lucrarea caută să evidențieze „aspecte, principii, norme care au orientat formarea și activitatea profesională a militarilor, dar și ce capcane trebuie evitate“.

Lucrarea este structurată pe nouă capitole în care se tratează „Repere conceptuale ale studiului gândirii militare“, „Începuturile gândirii militare“, „Nașterea și dezvoltarea germenilor gândirii militare moderne“, „Începuturile gândirii militare românești“, „Gândirea militară românească în secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea“, „Gândirea militară înainte de Primul Război Mondial“, „Orientări și tendințe în evoluția gândirii militare în perioada interbelică“, „Gândirea militară în perioada postbelică“, „Gândirea militară la sfârșitul secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea“.

Publicația este tipărită la Editura Academiei Forțelor Terestre în format A5, are 184 de pagini și se poate găsi la bibliotecile unităților militare.

Notă:

1. **PROLEGÓMENE** - s.n.pl. = introducere succintă în problematica unei științe sau discipline. • parte introductivă a unei lucrări științifice, care precedă expunerea propriu-zisă. (< fr. prolégomènes, gr. prolegomena) sursa: Noul dicționar de neologisme, 2002 (n.red.).

Bazele dozimetriei

LOCOTENENT-COLONEL DRAGOȘ ANGHELACHE

anghelache.dragos@forter.ro

Chimiștii militari au un nou curs de specialitate editat de Academia Forțelor Terestre. Acesta se numește „Bazele dozimetriei“ și a apărut la începutul anului curent.

Cursul este structurat pe șapte capitole în care sunt abordate problemele referitoare la caracterizarea fenomenului

de radioactivitate, supravegherea dozimetrică, principiile normelor de radioprotecție, radioecologie, tehnică și materiale de control nuclear. În lucrare sunt abordate, de asemenea, câteva elemente privind exploziile nucleare și caracterizarea factorilor distructivi ai acestora.

Cursul se adresează studenților, care vor deveni specialiști militari în domeniul apărării NBC, în cadrul căreia componenta nucleară reprezintă una din principalele direcții de pregătire. De aceea, în afara cunoașterii în general a fenomenului, se are în vedere și familiarizarea viitorilor specialiști cu echipamentele specifice ce urmează a le utiliza în cadrul structurilor operaționale. Lucrarea corespunde prevederilor Planului de învățământ al Academiei Forțelor Terestre, aprobat începând cu seria 2008-2009.

Cursul este tipărit la Editura Academiei Forțelor Terestre în format A5, are 156 de pagini și se poate găsi la biblioteca Academiei Forțelor Terestre și la bibliotecile unităților militare.